

1. 59. vox eliminata. magis
errore typographico.

28 vid = videlicet.

32. emul non monumentum, sed memoria. v. 50.

— leg contractum ex lego et.

KAZINCZY FERENCZ'
M U N K Á J I.

SZÉP LITERATÚRA.

ÖTÖDIK KÖTET.

J. G. Kersfeld sc.

Idősb
GRÓF RÁDAY GEDEON,
*Pálnak fija, Gedeonnak atyja,
Pálnak nagy-atyja.*

szül. 1713. Octól. 1 jén; megholt 1792. Aug. 6dik.

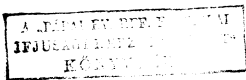
KAZINCZY FERENCZ'
MUNKÁJAI.

SZÉP LITERATÚRA.

PESTEN,

TRATTNER JÁNOS TAMÁSNÁL, 1815.

ESZTELLE. Érzékeny-játék.

CLAVÍGO. Szomor-játék.

A' TESTVÉREK. Érzékeny-játék.

E S Z T E L L E.

ÉRZÉKENY - JÁTÉK.

Helme c z i' ügyelése alatt.

SZEMÉLYEK.

ESZTELLE.

CÉCILE. A' Játék' elején **ÖZVEGY NYÁ-
RINÉ'** neve alatt.

FERNANDO.

POSTAMESTERNÉ.

TISZTTARTÓ.

KATI.

MISKA.

CSEMLÉDEK.

P R O L Ó G.

„Csak az szerencsés a' ki jó." — Thalia ezt
Szingt úgy tanítja mint Melpómene.

De ő nem menydörög midőn tanít,
De ő ha vétünk, mérge�skorpiókkal
Nem ostonozza lelkeinket.

Szelid kezekkel vonss tisztünk felé,
A' nyájias Oktató | 's int és tüzel |
Hogy féljük Némeziszt, a' hajthatatlant,
A' szent természet' 's társasági-rend'
Törvény|inek nagy örjét | bosszulóját.

Thalia nem esábito; 's a' midőn itt
Tetsző ecsettel fest egy nem gonosz
De gyenge vétkest, tudja mit mivel.

P R O L Ó G.

Nektek beszéll itt egy regét ti Jobbak,
Hik a' mi rút, pirultok teani, de
Nem úgy azt/a' mi rossz, ha szép, ha kedves/
Lássátok itten, mit tesz bo t l a n i.

E L S Ö A K T.

Postaház.

Kürtölés.

Postamesterne. **M**iska! hé Miska!

Miska jö.

No mi baj?

Postamester né. Holtart a' gonosz lélek? Mozdulj; nem hallod hogy szekér jő? Ízibe! vezessd a' Passaszirokat; segíts körültek. Gözü, kiásítod e valaha magad'?

Miska el.

Postamester né. Ne félj, eb' ágyából született, kiverem szemedből azt a' fertelmes álmot. Megtanítlak, hogy úgy peregsz, ha mondom hogy mozdulj, mint az orsó. Már csak nézze-el az ember mi lesz az illy kamaszból, ha a' maga abroszához feni a' kését.

POSTALMASTER: NO POSTAGE
NECESSARY IF MAILED
IN THE UNITED STATES

Neska! Neska! in die polen jellen

Mert igazán mondom, nem is egyébért untam - meg ezt az özvegykedést mint , ezért a' tenger bajért. A' férjfi, haszon-talan, férjfi! Nem való asszonyember-nek ez a' baj, ez a' gond.

Nyáriné. Mimy. Miska.

Mimy *eggy nyalábbal. Miskához.* Hagyjuk; ez nem nehéz; de vegye a' skatulyát az anyámtól.

Postamesterné. Szolgálójok, édes Asszonyságim! Ugyan korán érkeznek. Rend szerént a' szekér másfél órával is későbbben jó.

Mimy. Virgoncz legény kocsi-sunk volt, kivel az egész világot végig-járnám, 's csak ketten vagyunk; a' szekér sincs pedig megterhelve.

Postamesterné. Ha ebédet parancsolnak, legyenek egy parányi várakozással. Még nem szinte kész.

Nyáriné. Nem kérhetnék egy tányér levest?

Mimy. De valami jót, kedves Asszony! Én elvárakozom.

Postamesterné. Tüstént fogok szolgálni.

Mimy. A' mi erőt adjon a' beteg gyomornak.

Postamesterné. A' millyet illy helyen lelhetni.

el.

Nyáriné. Hogy te feledni nem tudod azt a' parancsolgatást! Pedig e' hosszú út elszoktathatott volna róla. Mindenütt többet fizeténk mint gondoltuk, 's a' mi állapotunkban...

Mimy. 'S azért még sem fogyánk-ki.

Nyáriné. Ki nem, leányom. De bezzeg valánk gondban!

Postakocsis jó.

Mimy. No jó legény, hát hány hét a' világ? Az áldomást nem?

Postakocsis. 'S nem úgy hajtottam mint a' ki Kurírt viszen?

Mimy. Ez annyit tesz, úgy e, hogy viszont az áldomás is ugyan Kuríri legyen? Ám, ha lovam lesz, kedet veszem mellé.

Postakocsis. Én a' Kisasszonyt ló nélkül is elszolgálám.

Mimy. Fogjuk!

Postakocsis. Köszönöm, kedves Kisasszony! Innen nem tetszik tovább?

Mimy. Ez egyszer nem.

Postakocsis. Áldást, békeséget!

el.

Nyáriné. Mimy, Mimy! képe, hangja mutatja, hogy ennek is sokat adottál.

Mimy. 'S rossz kedvvel hagyjam elmenni? Az egész stáció alatt olyan víg volt. Anyám azt mondja hogy feles vagyok; legalább azt nem mondhatja hogy fősvény is vagyok.

Nyáriné. Kérlek, leányom, ne érts-félre. Becsülöm én a' te természetességedet, mint szabad, bátor voltodat; 's ezt az adakozni-szeretést becsülöm; de az mind a' maga helyére való.

Mimy. A' hely nekem valóan tetszik. 'S ama' ház oda-átal, az én Gróf-ném kétség' kívül ott lakik.

Nyáriné. Örülök hogy új honod kedved szerint van.

Mim y. Hogy benne nem sok lélek mozog, azt alkalmasan sejdítem. De a' Grófnénak szép kertje van, 's úgy mondják, derék asszony; meglátjuk mint illünk egyyüvé. — Mit néz anyám?

Nyáriné. Hagyj, Mimy! Boldog gyermek, hogy téged semmi nem emlékeztet! Ah akkor be másként volt akkor minden! Ha Postaházba lépek, úgy hiszem, meghasad ez a' szív.

Mim y. Miben nem is lél anyám tárgyat? maga gyötresse?

Nyáriné. 'S miben nem új okot kap! Édesem, melly egészen másként volt az midőn még atyáddal utaztam! midőn életünknek legszebb szakát házasságunk' első évét, a' tér világban töltöttem vele! Akkor nekem mintlent az újság' kecsé fogott körül. 'S karjai közé szorúlva suhanni-el ezer új tárgy mellett, midőn nekem minden apróság érdeklő vala, az Ő lelke, az Ő szerelme által!

veszgyan éjre.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Mimy. Oh! utazni, az nekem is örömem.

Nyáriné. 'S mikor néha a' hosszú nap' égető melege után, vagy elfagyva télben, 's elroncsolva 's rossz út 's más baj által, valamelly viskóba értünk, ott egymás mellé csugorodtunk, 's rántottunkat, gulyás-húsunkat együtt ettük... — Ah, az akkor mind másként volt!

Mimy. Jó, anyám; de nincs ideje mind azt feledni már egyszer?

Nyáriné. Feledni? 's tudod te mit téssen feledni? Adj hálát! hogy még semmit ~~nem~~ ~~vesztél~~ a' mi pótolé-
kot nem találhatott. — A' melly órában bizonyos levék hogy elhagya, életnek minden örömei oda lettek. Csüggedés foglala-el. Hijával voltam magamnak, égy Istennek voltam hijával. A' lig tudom! mint állhatám-ki.

Mimy. Én csak arra emlékezem, hogy anyám' ágyán ültem 's sírtam, mert anyám sírt; a' zöld házban, a' kis

ágyon. Leginkább azt a szobát szántam, mikor a házat el kelle adnunk.

Nyáriné. Te hét esztendő's valál, 's nem érezhetéd mit vesztél.

Kati levest hoz. Postamesterné.

Miska.

Kati. Hozom a levest a Nagyaszonynak.

Nyáriné. Köszönöm, szép lányka. A kicsiny az Asszonyé?

Postamesterné. Mostohám, édes Asszonyság! De minthogy szófogadó, fris, gondos, úgy szeretem mint ha magamé volna.

Nyáriné. Az Asszony gyászba van?

Postamesterné. Szegény uram után, Kilencz hete hogy eltemettük. Három esztendeig éltünk együtt.

Nyáriné. 'S úgy látszik, már enyhül fájdalma.

Postamesterné. Oh! ebbe a sok dologba az embernek úgy nincs ideje sírni mint, Isten bocsáss, imádkozni. Innepnap, hétköznap, az mind

eggy. Mikor a' Tisztelendő Úr még csak
alig kezdia' Szent Misét, vagy ha halot-
tunk van ... Miska, szervétát hamar.
Mozdulj!

Mim y. Ki lakik ama' házba' oda
által?

Postamesterné. Ó Nagysága,
a' mi Méltás Grófnénk. Áldott jó lé-
lek, szegényke.

Nyáriné. Örülök hogy szomszéd-
jától is azt hallom! a' mit távol földön
értettem. — A' lányom nála marad.

Postamesterné. A' Kisasszony
la?

Mim y. Én igen.

Postamesterné. A' Kisasszony
szerencsésnek mondhatja magát. Jobb
helyt ugyan nem találhatott volna.

Mim y. Csak együvé-szokhassunk;
mert én válogató vagyok.

Postamesterné. Szeretném én
azt látni! a' kinek a' mi Nagys. Asszonyunk
meg nem tetszenék.

Mim y. Úgy jó; mert ha egyszer
másnak feje szerint kell élnem; kedv-

1. a. " " 2. " 3.

let
lós

i

nek kell bennem lenni hozzá; külömben nem megy.

Postamesterné. Jó, jó, Kisasszony; majd továbbad szóljunk róla, 's mondja szemembe, ha valót nem mondtam. Szerencsés teremtese az Istennek, a' ki a' mi Nagys. Asszonyunk körül forog! Legyen csak nagyobb a' lyányom, hozzá adom két ~~nyolc~~ három esztendőre; javára yál a' porontynak, míg e' világ.

Kati. Csak lássa-meg! csak lássa-meg! A' Grófné egygy áldott lélek. Nem képzeli a' Kisasszony; mint várta mindég e' héten; mert a' Grófné engem is szeret. Elvezetem én, mikor majd kedves lesz általmenni.

Mim y. Előbb enném, 's újra kell öltöznöm.

Kati. Tehát csak én viszek hírt, úgy e, anyácskám? Béjelentem, hogy itt, ~~vagy~~ a' kit vár.

Postamesterné. Csak ott ne feledd osztán magad.

Nyáriné. S mondjad, édes gyer.

mekem, hogy mingyárt ebéd után udvarolni fogunk.

Kati el.

Postamesterné. A' lyányom abba' a' drága asszonyba' él egészen. Mert jobb lélek a' kerek ég alatt sincs, 's minden mulatsága a' kis gyermek. Parasztlyánykákkal szolgáltatja magát, míg nagyjából kifaragódnak, azután holmi jó házakat szerez nekik, 's így tölti szegényke idejét a' miolta ide hagyá az az ura. Ném hinné az ember mint lehet illy szerencsétlen a' mellett hogy ilyen nyájas, ilyen leereszkedő még a' szegényhez is.

Nyáriné. Hallom, özvegy?

Postamesterné. A' jó Isten tudja! Az ura, három esztendeje most, elment valamerre; azolta se' híre se' hamva. Pedig oh hogy' szerették egymást! A' szegény lelkem uram végét nem érte ha elkezdett egyszer rólok beszélleni. 'S imhol mind e' mai napig! mondom, nincs több ilyen asszony a' föld' kerekségén. Valamikor előfordul

a' nap|mikor utolszor látta a' hitetlent,
senkit nem ereszt magához, elzárkozik.
'S osztán másként is, ha előhözza, csak-
nem meghasad az ember' szíve belé.

Nyáriné. A' szerencsétlen!

Postamesterné. Sokat tudnék
én mondani, de hallgatni jobb.

Nyáriné. Hogy' érti az Asszony?

Postamesterné. Az ollyat az
ember nem örömet adja tovább.

Nyáriné. Kérem az Asszonyt!

Postamesterné. Hiszen ha el
nem árul a' Nagyasszony, csak talán
még is elmondhatnám. Körül-belől
nyolcz észtenedeje hogy ide szakadtak,
megrevék a' falut; eggy, lélek sem is-
merte sem eggyikét sem másikat, az
asszonyt Nagys. Asszonynak, magát
Nagys. Úrnak titulálták; a' világ úgy
hitte|hogya a' Nagys. Úr Tiszt volt, hogy
bele únt a' katonaságba, 's felpénzel-
vén magát a' háboru alatt, nyugoda-
lomra kívánczik. A' Nagys. Asszony
még igen fiatal volt, csak tizenhat esz-

tendős szakasztott olyan mint a nyíl; ni még csak kezdő rózsavirág.

Mim y. Úgy most nem több huszonnegynél?

Postamesterné. Csak hogy nagyon meghúzta a bánat. Eggy gyermekcséjek volt, de az nem élt soká; a kertbe van a sírja, csak pázsitból; 's miolta oda a Nagys. Úr, eggy szép Remeteházikót állítatott mellé, 's megásatta a maga sírját is. A' lelkem uram nem volt gyerek hogy mindenén pityeregjen, de semmiről se' beszélt örömelebb mint hogy ők mint éltek mint az angyalok. Azt szokta volt rólok mondani hogy egészen más ember vált az emberből ha őket látta.

Nyáriné. Szívem megindúl utáná.

Postamesterné. De így szókott az lenni! Úgy beszéllek, a' Nagys. Úrnak nem volt se' istene se' vallása. Annyi legalább való hogy nem járta a templomot. Pedig héj veszedelmes az a' kinek semmi hűte nincs! az olyan nem

nem félse' istentől se' pokoltól, 's egy-
re teszen mindent a' mi szemének szá-
jának tetszik. Egyszer bizony csak azt
hallá az ember hogy oda a' Nagys. Úr.
Várták csak várták, hogy majd haza jő.
Győzték biz' azt várni; oda mind e' mai
napig.

Nyáriné. *magában.* Való mása
esetemnek!

Postamester né. Egészen úgy
a' hogy' mondom. Az egész világ azon
törte a' fejét hogy hova tudott lenni.
Most lesz három esztendeje Szent-Me-
dárdkor, a' mikor ide hozott a' szegény
Uram. — De nagyobb ~~hogy~~ némellyek
még olyanformát is suttoztak magok
közt hogy nem voltak istenesen ösze-
adva. De az Isten' szent nevében! elne
áruljon a' Nagyasszony. Az Úr valami
nagy falamia lehetett, a' Nagys. Asszony
alacsony születésü volt hozzája képest,
's a' rokonság teljességgel nem akarta
megengedni hogy elvegye, 's így kény-
telen vala megszökni. Hm! mikor a' sze-
gény lyánygyermek egyet botol nem

ÖTÖD. KÖT.

2

szakad az égből annyi eső, hogy a' mocs-
kot róla levigye.

Kati vissza.

A' Grófné kéreti a' Kisasszonyt,
menjen-által mingyárt; csak egy szót
akar szólni, csak látni akarja.

Mim y. Így öltözve? Az nem fog-
na illeni.

Postamester né. Bár így is!
felelek érte; a' Grófné azon fel nem
akad.

Mim y. Elkísér, kis lyány?

Kati. Oh igen szívesen.

Nyáriné. Mim y, egy szóra. A'
Postamester né elfordul. Magadra vi-
gyázz, ki ne szaladjon ajakidon; szü-
letésünket titokban tartsd. Bánj tiszte-
lettel vele.

Mim y. Bízva rá, magát, anyám.
Az atyám Kapitány volt Erdődynél,
Wagram mellett elesett, 's így vagyo-
nunk... Könyv nélkül tudom a' mesét.
— *Fenn szóval.* Nem nyugodna - le a-
nyám? Arra szüksége van. Postames-

terné Asszony megcselekszi, nyitatt egy szobát.

Postamesterné. Itt vagy inkább a' kerti-szobában; ott se' légy se' lárma. — *Mimyhez.* Óhajtom hogy a' Kissasszony a' Grófnéba szeressen.

Mimy, Kati el.

Nyariné. A' lányom még gyermekes.

Postamesterné. Fiatalka. Csípj meg csak a' dér, abba hagyja. — Tetszik tehát?

Mind ketten el.

Kürtölés.

Fernando *hisztruhában.* Inas.

Inas. Fogassak mingyárt!

Fernando. Hordj-fel mindent, mondom. Mindent. Értetted? Nem megyünk tovább.

Inas. ~~Nem tovább?~~ Hiszen Majór Úr...

Fernando. Adass szobát, mondom, 's hordass-fel mindent.

Inas el.

Fernando az ablakhoz lépén.

Ismét látlak tehát, gyönyörű hely! ismét kedves honja egykori boldogságomnak! — Mi csendes az egész ház! Egy ablaka sincsen nyitva. — Melly puszta a' tornác|hol' olly sokat ültünk együtt! Lássad ezt, Fernando, lássad e' klastromi magányt, 's kezdj reményleni! — De e' magányban Fernandónak emléke tartaná e fogva lelkét? 'S érdemlette azt tőle Fernando? Oh, úgy vagyok|mintha egy hosszú örömtelen halálalomból ébrednék ismét életre; olly új, olly sokat-ígérő nekem minden. E' fák, e' kút, még' minden! Így folyt ugyan-e' csatornákból a' víz mint most, midőn, oh hányszor! andalogva 's némán ültem mellette az ablakban, 's magunkba-borulva néztük, ő is és én is, a' víznek ~~hagy~~ csörgését. Csörgésed, kedves víz, muzsika az én füleimnek, ~~ez~~ emlékeztető kedves muzsika, De ő? ő? Az lesz a' ki volt. — Nem, Esztelle! te el nem változál; ezt mondja szívem. Oh, mint ver feléd! De még

halálalomból

nem mehetek } még nem szabad men-
nem. Előbb magamhoz kell térnem,
előbb el kell hitetnem magamat, hogy
valóan itt vagyok, hogy nem csal hí-
zelkedő álmom } melly álva 's ébren olly
sok ízben a' legtávolbb tájakról is raga-
dozott hozzád. Esztelle! Eztelle! Jö-
vők. Nem érzed e közelítésemet } kar-
jaid között mindent feledni | — Ha pe-
dig te lebegsz körülöm, kedves árnya
szerencsétlen hitvesemnek! bocsáss-meg
és távozzál-el! Te nem vagy többé;
hagyj tehát feledni tégedet! ez angyal'
karjai között felednem mindent! veszte-
ségemet, kínjaimat, botlásaim' megbá-
nását! — — Olly közel vagyok hozzá
és olly távol! 'S egy pillantat múlva
... Nem lehet! nem lehet! Ki kell fu-
valnom e' fojtó érzéseket, vagy lábai
előtt rogyok-össze.

Postamesterné be.

Nagysád méltóztatik ebédet paran-
csolni?

Fernando. Igen is, eszem, ha
mi van.

Postamesterné. Valamicske. Csak egy leányszemély után várunk; általméne a' Grófnénkhöz. Ha úgy parancsolja Nagysád, egyyüvé-terítetek; ~~a' Passzazsírok~~ nálam inkább úgy szoktak.

Fernando. Mint van a' Grófné?

Postamesterné. Ismeri Nagysád?

Fernando. Nehány esztendő e-
lőtt voltam itt. Mit csinál a' Gróf?

Postamesterné. Azt maga tudja a' szent Isten! Kószál, széles e' világon.

Fernando. Hogy' azt?

Postamesterné. Itt hagyá ezt az angyalt, bocsássa-meg Isten az ő gonoszságát!

Fernando. Elhagyattatni az aszonyoknak nem épen a' legkedvesebb dolog. De, gondolnám, a' Grófné meg nem őszüle bújában.

Postamesterné. 'S a' Nagyságos Úr azt hiszi? Oh, úgy nem ismeri a' Grófnét! Úgy él mint az apácza|vala|,

mióta én ismerem, mert én még nem igen régi lakos vagyok itt. Házának, úgy szólván, senki sem megyen felé, nem még szomszédjai is. A' maga embereivel tart, mind magához szítja a' falusiak' gyermekeiket, még is a' nagy bú 's bánat mellett, ha hozzá megyen a' szegény ügyefogyott, olly nyájas, olly drága jókedvű.

Fernando. Talán majd meglátogatom.

Postamester né. Oh cselekedje Nagysád! — Néha magához invitál bennünket, Tisztartóné Asszonyomat meg' a' Predikátor Úr' feleségét, 's szegről végről jó-magamat; 's olly szépen eldiskurál, hogy el nem únná az ember. Ollykor csak attól óvjuk magunkat, hogy a' Gróf elő ne hozódjék. Egyszer szerencsétlenségből valamellyikünk csakugyan előhozá, 's a' jó Isten tudja, hogy állott belé szemem szám, mikor hallottam, mint eldicsérte azt az istentelent, azt a' gonoszt, hitetlent, 's mint megírt. Úgy írtunk vele mi is mint a' bu-

állott-e!

bák\valamennyin voltunk, 's alig tudtuk abba' hagyni.

Fernando *magában*. Szépen ér, demled! — *Fenn szóval*. Nyitott az Asszony szobát emberemnek?

Postamesterné. Numero Négy, Nagys. Uram. — Miska, vezessd a' Nagys. Urat!

Fernando és a' Terítő el.

Mim y, Kati jönnek.

Postamesterné. Hát, mint áll a' dolog?

Mim y. Gyönyörű asszony, kivel ki fogok jönni. Az Asszony keveset mondott felőle. El nem akara eresztetni. Felkelle fogadnom| hogy mingyárt ebéd után lomostúl általmegyünk.

Postamesterné. Ném megjövendőlém? Most tehát már táltathatnánk. Azolta egy szép nővésű kékszakálu Majór érkezett! ha nem fél tőle a' Kisasszony.

Mim y. Teljességgel nem. Katonával örömebb vagyok mint egyéb; legalább nem tettetik magokat,

első látással kiismerni a' jót a' gonosz-
tól. Alszik az anyám?

Postamesterné. Mielta ledőlt,
nem láttam.

Mim y. Megyek, megtekinteni.

el.

Postamesterné. Miska! —
Már megint a' sószelenczét. Így kell
gondodnak lenni holmire? Nézzd, nézzd
ezt a' poharat. Mert nem szánnám fejed-
hez verni ha többet nem érne mint te.

Fernando jön.

Postamesterné. A' kit vár-
tunk, már itt van, 's így tálaltatok.

Fernando. Ki az?

Postamesterné. Nem tudom.
'Úgy tetszik, jószületésű, de leszállott.
Múlattatója lesz a' mi Grófnénknak oda-
által.

Fernando. Fiatal?

Postamesterné. Az; 's nem
hér kölcsön nyelvet. Azanyja is itt van,
de nem ül ebédhez.

Mimy. *be, 's meghajtja magát.*

Fernando. Én szerencsés vagyok, hogy illy szép asztali-társam akad.

Postamesterné. Ide, kedves Kisasszony; Nagysád pedig ide, ha úgy tetszik.

Fernando. Az Asszony nem ül-le?

Postamesterné. Ha én ülök, minden ül.

Fernando. Mi e' szerint négy-szem közt?

Mimy. Melly nem szinte veszedelmes; köztünk lévén az asztal.

Fernando. A' Kisasszony, a' mint épen értem, szépáldozatot teszen a' Grófnénak; itt fog maradni hogy múlattató-barátnéja legyen.

Mimy. Környülményeim miatt azt tenni kénytelen vagyok.

Fernando. Pedig nekem úgy tetszik, hogy a' Kisasszonynak épen nem volna nehéz, olly múlattató-barátot ta-

lálni, kivel kedvesbb volna az időtöltés mint a' Grófnéval itt.

M i m y. Azt találni nekem nem gondom.

F e r n a n d o. És ezt még ez ártatlan arcczal!

M i m y. Uram, az Úr olyan mint minden férjfi.

F e r n a n d o. Az-az?

M i m y. Elhitte magát benne| hogy
az. Az Urak azt hiszik hogy nélkülök
el nem lehetünk; 's íme én nagyra tud-
tam nőni férjfi| nélkül is. *segéd*

F e r n a n d o. E' szer|t atyja-ura
már nem él. *i*

M i m y. Én az atyámat alig ismer-
tem. Még igen gyenge gyermek voltam
midőn bennünket| a' legmélyebb inség-
ben | elhagya, 's katonai szolgálatot
vett. *sz*

F e r n a n d o. Melly veszteséget a'
Kisasszony igen is könnyen lát|ik szen-
vedni. *sz*

M i m y. Lehet e különben? Az a-
tyám énérttem kevés jót teve; 's ámbár

megbocsátom neki hogy bennünket el-
hagyott; mert mi kedvesebb az ember-
nek szabadságánál? de nem örömet
volnék anyámnak, kit bánatja megöl

Fernando. Segéd nélkül élnek?
véd nélkül?

Mim y. Minek a' segéd? mi szük-
ség a' védre? Vagyonunk napról napra
kisebb lett, ellenben én napról napra
nagyobb lettem, 's nekem nem esik ne-
hezen, könnyíteni anyám' terhén.

híve Fernando. Csudálom ezt az erőt
ilyen koru leányban.

Mim y. Oh Uram, a' nyomorúság
végre megedzi az embert! Mikor azt
hisszük hogy most mingyárt elülünk,
hogy többet ki nem lehet gázolni, és
még is kigázolunk, az utoljára a' leg-
gyávább szívnek is erőt ad.

Fernando. Így viseli keresztjét
a' Nagyasszony is?

Mim y. Az anyám' szenvedései ne-
hezebbek. Én magamat könnyen vigasz-
talom, mert az én korom örömet él
ha kényére nem él is. De az anyám,

ki az életnek minden reményeit őrajta alkotá, ki ifjusága' virágát neki áldozá-fel, 's most magát elhagyva látja, egyszerre elhagyva — Elhagyva érzünk magunkat, az irtóztató lehet. Én semmit nem vesztettem, és így róla nem szólhatok. — Az Úr el van merülve?

Fernando. Igen, gyönyörű gyermek! A' ki él, az veszt; *felkelve*, de nyer is. Tartsa-meg Isten a' Kisasszonynak e' bátorságát! *Megfogja kezét.* Almélkodva hallgattam a' Kisasszonyt. — Oh, édes leányom! melly szerencsés...! Én is; és hányszor, hányszor eszem-el legszebb reményeimtől, legszebb örömeimtől! Az ember mindég... 'S osztán még is...

Mim y. Mint érti az Úr?

Fernando. Minden áldást! tetézett jókat ennyi szenvedés után!

el.

Mim y. Különös ember! De szíve jónak látszik, érzékenynek.

M Á S Ó D I K A K T.

Esztellnek lakása.

Esztelle. Inas.

Esztelle. Menj-által. De szaladj, fuss. Mondjad neki ~~hogy~~ várom.

Inas. Úgy fogadta ~~hogy~~ ebéd után mingyárt általjő.

Esztelle. Látod, ~~hogy~~ nem jó. Megszerettem azt a' leányt. Menj. — Hogy anyja is jőjön.

Inas el.

Esztelle. Nem győzőm várni. Melly nyugtalanság, melly várás, reménylés az, míg az illy új ruha megérkezik! Esztelle, te gyermek vagy! — De miért ne szeressek? Sokra van szükségem, igen sokra ~~hogy~~ betöltsem e' szív' üret! — Sokra? Szegény Esztelle! —

Sokra? — Egykor, míg még szeretett, míg még kebledben feküdt, pillantása eltöltötte egész lelkedet; 's imhol, oh Isten az egekben! a' te végezésid megfoghatatlanok! — Midőn csókjai alatt tehozzád emeltem-fel szemeimet, midőn szívem szívéndobogott, midőn nemes nagy lelkétreszkető ajakokkal szívtam magamba, 's örömkönyűkkel fellillantottam feléd, 's ezt könyörgöttem: Hagyj boldogoknak, atyám! te bennünket olly igen boldogoknak tevél! Nem ez vala tetszésed... Elmerül, 's egyszerre felriad, 's szívére szorítja kezét. Nem, Fernando, nem; ez nem vád!

Nyáriné. Mímy jönnek.

Esztelle. Íme itt vannak! Kedves szép leány, már tehát enyém vagy! — Asszonyom, köszönöm bizodalmaid, hogy e' kincset kezeim közt térsz le. E' fejes kis leányt, ez egyenes szabad lelket. Oh, már kivettelek, Mímy! már egészen kivettelek!

Nyáriné. Nagysád érzi mit hoztam és hagyok.

mit

Esztelle *hosszasan nézelvén*
Nyárinét. Bocsásson-meg Kapitányné
 Asszonyom. Szerencsétlenségei tudva
 vannak előtttem; tudom hogy jószüle-
 tésű személlyel szólok; de látása még
 is meglep. Bizakodás 's tisztelet támad
 bennem első látással eránta.

Nyáriné. Nagys. Asszony. —

Esztelle. Ne! ne! a' mit szívem
 érez, szám örömmel vallja. Úgy értem,
 Asszonyom, te nem jól érzed magad?
 Mi bajod? ülj-le.

Nyáriné. Sőt inkább, Nagys.
 Asszony! E' tavaszi útazás, a' szün-
 ten' változó tárgyak 's e' tiszta légmelly
 nekem olly sok ízben tölt-el' immár új
 enyhületeket, mind ez olly jóltevően
 hatott rám, hogy még eltűnt örömeim'
 emléke is kedves érzéssé vált bennem,
 's az ifjuság' arany reggelének sugára 's
 szerelem látszott felvirradni lelkemben.

Esztelle. Oh, azok a' napok! a'
 szerelem' boldognapjai! — Nem, arany
 idő! te még nem tértél-vissza a' te ege-
 idbe!

idbe! te még mindenszívet elfogsz midőn a' szerelem' virulmánya felfakad.

Nyáriné *Esztellnek kezét illetvén.* Melly érzések! melly igaz, boldog, nagy érzések!

Esztelle. Asszonyom, képedragyog mint egy angyalé; orcád szint kap.

Nyáriné. *Ah, hát szívem! mint nyil, mint ver feléd!*

Esztelle. Asszonyom, te szeretted. Hála érte! végre van valaki a' ki megért, a' ki tud szólni, a' ki nem tekint hidegen ~~semire~~! Hiszen mi arról nem tehetünk, hogy ilyenek vagyunk egyszer! Mit nem követtem el, mindent! mit nem próbáltam! 'S végre is mi volt haszna? Szívem azt kívánta, egyedül azt, épen azt, és senkit nem mást a' világon, és semmit nem is egyebet a' világon. — Ah! a' kit szeretünk, körülünk van mindenütt, 's minden őérette van körülünk.

Nyáriné. Az ég minden boldogságaival lelkébe költözött Nagysádnak.

ez

10

seholre!

!!

Esztelle. 'S ismét előttem képe
 egyszerre! — Így kele-fel ez 's amaz
 tarsaságban, 's utánam néze-széllyel —
 Így futott amarra a' mezőről, 's karja-
 im közzé rohant a' kertajtóban. Ama-
 ra láttam kikocznini, amarra! 's ah, még
 akkor vissza-jött! — Ha gondolatom a'
 nagy-világ' lármája közzé téved — ott
 van! Néha mikor a' lözsiban ültem, 's
 bizonyos voltam eránta, hogy akárhol
 ül, akár látom akár nem, ~~ré~~ám néz; 's
 látja minden felköltömet! tudtam, hogy
 ötlet fejtollam ~~lebegése~~ lebegése inkább von-
 szá, mint a' kínálkozó sok szemek mind
 körösdeden, 's az orchesztér' egész cse-
 nése nem egyéb, mint szíve ezen min-
 denkori énekének melódiája: „Esztelle!
 Esztelle! melly végtelenül kedves vagy
 te nekem!”

Mim y. 'S szerethetni így egy-
 mást?

Esztelle! 'S te kérhdheted, ezt,
 kicsiny? Erre neked nem felelhetek. —
 De mivel múlathatlak benneteket? —
 Apróságok, fontos apróságok! — Va-

lőan az ember csak gyermek, 's még
 tetszik benne magának hogy az. Mint az
 gyermek|a' ki|köténye alá rejtőzik|s ke-
 resteti magát társaival. — Mint tölti-el
 szívünket, midőn, megbántva, feltes-
 szük, elvégezzük, hogy az imádott tár-
 gyon feladunk; millyetén átkodással
 lépünk jelenlétébe! mint árad, Vapad,
 mint nő és fogy szívünk' habzása! 's
 egy pillantatra osztán, egy kézzorí-
 tásra mint pattan-szélllyel|mint a' búbó-
 rék, ha vele öszveakadunk.

Nyáriné. Mi édes érzések! —
 Nagysád az emberiségnek legszebb, leg-
 tisztább korát éli.

Esztelle. Egy sírás, aggódás,
 bánat között eltöltött egész század sem
 ér-felaz öszvetalálkozás', megdöbbenés',
 rebegés', tartózkodó közelítés' boldog-
 ságaival, midőn feledjük magunkat, 's
 az első tüzes csók, az első csendest-lihe-
 gő ölelés... Asszonyom, mi lelt? hol
 vagy?

Nyáriné. Férjfiak! férjfiak!

Esztelle. Ők tesznek bennünket boldogokká, ők nyomorúakká is! Boldogság' előérezéssel töltik-el szíveinket! Melly új, ismeretlen érzések 's bizakodások árasztják-el lelkeinket! midőn égő tűzök bennünket lángra gyújt! Mint reszkete minden izem, minden tagom, midőn zabolátlan könyvezései alatt egy egész világ' keserveit sírtak ki keblemben! Kértem, kímélené magát! engemet! Haszontalan volt. Velőmig láhellé belém a' hevet! melly szívében lángola. 'S a' szegény leány így levete-tőtől fogva talpig csupa szív, csupa érzés. 'S immár az éghajlat! mellyben é szerencsétlen teremtmény élhessen, táplálmányt találhasson?

Nyáriné. Hiszünk a' férjfiaknak! A' hegyülés' órájában ők magokat is megcsalják; miként ne csalattassunk mi általok?

Esztelle. Asszonyom, bennem egy gondolat kél-fel: Legyünk azzá egymásnak! a' minek néki kellett vol-

na lenni erántunk; maradjunk együtt!

Ezzet ~~re~~! Nem eresztelek.

Mim y. Az lehetetlen.

Esz t e l l e. Miért volna az?

N y á r i n é. Leányom érzi...

Esz t e l l e. Csak jótétet ne említ-
sen ok gyanánt. Érezd, Asszonyom,
melly jótétet nyújtasz te nekem. Nem
lehetek magamban. Már próbáltam min-
dent; szereztem apró-marhát, őzet, ku-
tyát; kötni, szövni tanítom a' lyány-
kákat, csak hogy magam ne legyek,
csak hogy legyen valami körülém a' mi
él, a' mi gyarapodik. Mert ollykor, ha
egy könyörülő Istenség a' tavaszi reg-
geleken bánatom ~~re~~ terhét elgördíti szí-
vemről, midőn megkönnyedve ébredek-
fel, 's a' nap virágos fáimra lövi sugá-
rait, — oh, ollykor úgy tetszik ~~hogy~~,
az új nap' munkáihoz új erőm is gyűlt;
ollykor magamat kényemre érzem, mun-
kához állítom embereimet, mindent
magam rendelek-el, magam intézek-el,
's szívem' szabad lihegésében forró há-
lakat adok víg óráimért...

Nyáriné. Oh igen, tisztelt Asszony! igen! érzem azt: a' munkásság 's jóltevőség áldása az egeknek, 's kipótolja a' szívnek azon ürét/mellyet rajta a' szerencsétlen szerelem hagyott.

Eszte. Kipótolja? Enyhíti talán a' sebet, de be nem gyógyíthatja. — Oh, midőn néha egy gondolatból másik gondolatba süllyedek, midőn az elmúltak~~nak~~ kedves képeit hordom lelkemnek elébe, 's magamat a' jövő' édes reményeivel biztatom, 's fel és alá járok kertemben, 's egyszerre nekem esik az az érzés hogy egyedül vagyok, 's fojtogat — midőn hujába terjengetem karjaimat az ég' négy szaka felé, 's egyedül vagyok, 's a' bokrokból semmi szózat nem felel, 's a' hold szánakodva néz-le rám, a' csillagok hűdegen 's tisztán pillognak-alá, 's lábam előtt egyszerre gyermekem' sírja . . .

Nyáriné. Nagysád volt anyja?

Eszte. Voltam, édes barát-ném. — Isten, te nekem e' boldogságot is csak kóstolnom engedéd, hogy

poharam holtomig keserű maradjon!
 — Ha most sétálásaim alatt egy falusi gyermek, mezítláb és süvegetlen, fe-
 lém szalad, 's ártatlan gömbölyű nagy szemével rám mosolyg 's kezét csókol, az áltjárja minden velőmet. Most már
 ilyen nagy volna az én Laurám! mondom, 's reszkető karral fel emelem, össze-
 csókolom azt, 's szívem el van tépve 's egyszerre szakadnak könnyűim, 's futok.

Mim y. Ellenben bajai, gondjai is kevesebbek Nagysádnak.

Esztelle, *mosolyog 's veréngeti vállát.* Nem képzelhetem miként tudtam elviselni keresztemet. — Kiterítve feküdt előttem a' letört rózsahimbó, 's én kővé-vált szívvel, fájdalom nélkül, könyvek nélkül állék. Pólálója egyszer felveszi, szívéhez szorítja, 's kiált: él! él! — Rá-ömltem az asszonyra, által fogtam nyakát, ezer könnyűkre olvadva estem a' gyermeknek, lehulltam lábaihoz — — Ah, a' Póláló megcsalta vala magát. Halva volt a' gyermek, 's

ék! én mellette fetreng~~zom~~ a' csüggedés legirtózatosbb dühében. Székbe veti magát.

Nyáriné. Fordítsa - el Nagysád gondolatjait e' bús képektől.

Esztelle. Nem! Jól' esik, igen jól esik, hogy szívem ismét megnyílt, hogy lefecseghetem magamról a' mi fojtogat. — Osztan ha egyszer elkezdek beszélni róla, — óróla, a' ki nekem mindenem volt! — a' ki... De lássátok képét! — Én mindég azt mondom hogy ábrázban mind az leírva áll a' mit magáról az emberről mondani's érezni lehet. az

Mim y! Mint örülök hogy láthatom!

Esztelle megnyitja kabinetjét. Jertek. — Ím!

Nyáriné. Nagy Isten az egekben!

Esztelle. Ilyen! — egészen ilyen! — És még is csak ezerednyije sem annak a' mi ő volt. E' homlok, e' fekete szemek, e' barna lobogó haj, e' büszke komoly tekintet — De azt a' sze-

relmet, azt a' bájoló tüzet melly neki szemeiből szólla, ajakán lebege, midőn meleg szíve ömledezett, azt a' képnek nem tudta megadni a' Mivész. Szegény szív, az csak tebenned van felkapva.

Mim y. Nagysád! Rémülve...

Esztelle. ~~Esztelle~~ férjfi!

Mim y. — Ki kell mondanom: Én ~~ma~~ Postaháznál egy útazó Tiszttel ebédeltem, a' ki annyira hasonlít e' képhez, hogy úgy hihetné az ember hogy a' kép órála van véve. — Oh, ez ő! tulajdon ő! Életemet teszem-fél reá.

Esztelle. Ebédeltél? Ma? — Megcsalod magad'.

Mim y. Igen is, ma. De a' Tiszt idősebb, barnább, el van égve a' nap-tól. — Ő az! bizony ő!

Esztelle-megrántja a' csengőt. Mim y, szívem megpattan — általfutok.

Mim y. Az nem fogna illeni.

Esztelle. Illeni? — Oh lelkem...

Inas jön.

Esztelle. Hamar által a' Posta-házhoz! Ott egy Tiszt szálla-meg. Az

?

Egy

a'

2

mingyárt — mingyárt — Mimy, add te neki szájába mit mondjon. — Jöj-jön-által mingyárt.

Mim y. Ismerte a' Grófot?

In a s. Mint magamat.

Mim y. Tehát menjen - által. Ott egy Tisztet foglenni; az a' Tiszt sokat hasonlít a' Grófhhoz. Mondom, az a' Tiszt önn-maga a' Gróf.

Esz t e l l e. Mondjad neki, jöj-jön! mingyárt jöj-jön! — — Volna csak kiállva már e' kín! Lelném csak benne — őbenne — Megcsalod magad'. Ki hasonlítana őhöz? Lehetetlen! lehetetlen! — Kérlek, hagyjátok magamban. *Elszárkodik.*

Mim y. Mí baja, édes Anyám? Az Istenért, mi lelte? Egészen elsápadott.

Nyáriné. Ez utolsó napja életnek. Szívem nem fogja elbírní. Mindent, mindent, egyszerre!

Mim y. Kegyelmes Isten!

Nyáriné. Az ő férje — ez a' kép — ez a' régen-várt, ez az imádott kedves — az én férjem! — a' te atyád!

Mim y. Anyám! édes anya!

Nyáriné. 'S íme itt van — karjai közzé fog kevés pillantat alatt rogni — 'S mi leányom, menjünk, — nekünk mennünk kell.

Mim y. A' mint anyám akarja.

Nyáriné. Mingyárt menni.

Mim y. Jöjön anyám! a' kertbe; én általmegyek a' postaházhoz, 's ha a' szerkér még el nem ment, búcsu nélkül, csendesen, — míg ők elrészegülve...

Nyáriné. A' nem-remélt meglátásnak minden örömei közt bírni — Ötet bírni! — 'S én midőn végre ismét rá-találok — örökre! örökre!

Fernando. Inas.

Inas. Erre! Nagysád nem emlékezik a' felosztásra? A' Grófné magán kívül van. — Oh, csak hogy itt van megint Nagysád!

Fernando *elmegyén mellett,*
's rajtok elnéz.

Nyáriné. Ó! ő! — Oda vagyok!

HARMADIK AKT.

Esztelle *alrészegült örömben* Fernandóval.

Esztelle. Megint itt van? Látjátok őtet? Itt van! megint itt van! — *Megáll a Vénusz' képe előtt.* Imádott Istenné, látod hogy itt van? — Hány-szor futkostam-el itt, én esztelen, fel és alá előttem! Mint sírtam, mint keseregtem képed előtt! — Ő megint itt van! Nem merek hinni érzékeimnek. — Hű Istenné! oly sok ízben pillantottam-fel rád, 's ő nem vala itt. — Most te is itt vagy, és ő is itten. — Kedves! Kedves! Sokáig valál oda! — De itt vagy megint! — *Nyakába esik.* Itt vagy! Nem akarok semmit érzeni, nem semmit hallani, tudni, csak azt hogy itt vagy!

Fernando. Esztelle! én Esztelle-
lém! *Altalölelvén nyakát.* Nagy Isten
oda fenn! te visszadod könyűimet!

Esztelle. Te egyetlen!

Fernando. Esztelle! hagyd szív-
nom ismét, édes lélegzetet! Azt a lé-
legzetet, mellyhez képest az égnek
legtisztább, legéltetőbb légje nekem erő-
nelkül való, táplálni nem tudó volt!

Esztelle. Kedves!

Fernando. Lehellj e' kiszikkadt,
elfásult, őszveroncsolt mellybe új sze-
relmet, új életnek örömet, szívednek
teljéből! *Ajkaik öszvetapadnak.*

Fernando. Enyhíts! enyhíts!
Itt, a' hol te lehellsz, tavaszi, ifju, el-
töltő életben lebeg minden. Szerelem
tartós hűség csatja itt tehozzád a' kia-
szott-érzésű csavargót.

Esztelle. Kedves csapódár!

Fernando. Nem érzed te mi a'
mennyei harmatja a' szomszédok ki száraz
homokpusztájáról tér - vissza karjaid
közé.

Esztelle. Hát te, Fernando, a' szegénynek örvendését, a' ki el-
tévedt egyetlen bányát szorítja is-
mét szívéhez.

Fernando *lábaihoz hullván.* Esz-
telle! Én Esztellem!

Esztelle. Fel! fel, kedvès! Nem
láthatlak előttem térdelni.

Fernando. Hagyj térdelnem!
Nem ugyan-azt teszi e szívem úgy is te-
előtted, te, kifogyhatatlan szeretet! ki-
fogyhatatlan jóság!

Esztelle. Enyém' vagy megint!
Nem ismerem magam'; nem értem ma-
gam'. 'S mi szükség is azt?

Fernando. Úgy tetszik mintha
boldogságunknak egykori első óráját
élném megint. Karjaim között tartalak,
ajakidról szopom szerelmed' bizonyosá-
gait, szédelgek, 's álmélkodva kérдем
magamat, ébren vagyok e vagy álmo-
dom.

Esztelle. A' mint látom, Fer-
nando, okasabb nem vagy mint voltál.

Fernando. Óvjanak attól az egek! De ezek a' boldogság' pillantatai a' te karjaidban ismét jóvá tesznek, ismét kegyessé. Most tudok imádkozni, Esztelle, mert boldog vagyok.

Esztelle. Bocsássa-meg az ég, hogy illy gonosz vagy és illy jó! Bocsássa-meg, a' ki illy lágnak csinált, illy állhatatlannak és hűnek! — Ha szavad' zengzetét hallok, mingyárt megint azt hiszem, hogy te az a' Fernando vagy a' ki nem szeretett senkit mást mint engem!

Fernando. Hát én? Én pedig ha ezeket a' te édes kék szemeidet tekintem, ha lelkem nézéseken elveszti magát, én azt hiszem, hogy benne távollétemnek egész hosszú ideje alatt nem lakozott más kép mint az enyém.

Esztelle. Azt nem hiszed hibásan.

Fernando. Ha nem e?

Esztelle. Megvallanám. Nem gyóntam e még téle szerelmem' első napjaiban szívemnek minden fellobba-

násait? 's te engemet nem szerettél e
vallásom után meg inkább?

Fernando. Angyal!

Eszte. Mít népsz így rajtam?
Úgy e, a' bánatlefűtta orczáimról a' vi-
rágzatot?

Fernando. Rózsa vagy! édes
virága vagy szívemnek! Eszte! —
mit rázod így fejed'?

Eszte. Hogy benneteket így
szerethetünk! hogy nektek így elnézhe-
tünk ennyi inséget, ennyi gyötrést!

Fernando *hajainak fűrtjeit si-
mongatván.* Ha belé meg nem öszültél
e? — Szerencséd hogy székék! — De
legalább meg nem ritkultak. *Kivonja a'
fűst, 's a' tömött haj hosszan legördül.*

Eszte. Pajkos!

Fernando *karjait a' hajba ölt.*
Ime, Rinaldo regi lánczaiban!
Inas be.

Nagysád...

Eszte. Mít hozsz ez unadékos
hideg arcczal? Tudod az illy ábráz ha-
lálom mikor kedvemben vagyok.

Inas.

Inas. De, Nagys. Asszony... A' két idegen menni akar. H

Esztelle. Menni akar? — Ah!

Inas. A' mint mondom. Látám hogy a' Kisasszony a' postaházhoz megyen, visszajő, 's titkon beszéll anyjával. Általfuték, tudakozám mi dolog; mondják, hogy Extrapostot rendeltek, minthogy, a' szekér már elment volt; kértem az öreget, ne cselekednék; Nagysád kedvetlenül fogná venni; azt felelte, 's sírt, hogy lehetetlen maradniok; 's rimánykodott, vinném-által bútorját alattomban. P

Fernando. Arról van szó | a' ki a' mai szekeren érkezett? H

Esztelle. Arról, igen. Szolgálatomba akarám venni leányát, 's magát is megtartottam volna. Hogy nekem éppen ma teszik e' bajt, Fernando!

Fernando. Mi érhette?

Esztelle. Nem tudom, 's nem vágyok tudni. — Nem örömet veszteném-el őket. — Csak hogy téged bírlak, Fernando! Külömben el nem viselhet-

ném. Szóllj velek, Fernando; nyerd-meg. — Ma! épen ma! — Hívjad-által az öreget, György — *Inas el.* — Szóllj vele. Itt szabadon lesz, kényére lesz. — Fernando, én megyek bosz kétembe. Jer osztán utánam. — Fülemléim, idvezljétek a' Régen-vártat!

Fernando. Édes szerelem!

Esztele róla függvén. De nem késesz? úgy e, nem késesz?

Fernando. Megyek utánad.

Esztele el.

Fernando *egyedül.* Mennynek angyala! Mint derül - fel jelenlétében minden gond, minden bú. — Fernando, ismered e még magadat? Mind az a' mi e' szívet szorongatta, minden aggas, minden keserű visszaemlék, — mind az a' mi volt, a' mi lesz! — — 'S megint visszatértek e', gondok? — Pedig mikor téged látlak, Esztelle! mikor kezeidet tartom! — akkor minden gond fut előlem, akkor lelkemben minden egyéb kép elalszik.

Tisztartó be.

keze utánnyulván. 'S Nagysád itt van megint? —

Fernando *elvonván kezét a' csók elől.* Itt vagyok.

Tisztartó. Oh, hagyja, hagyja Nagysád! oh Nagys. Uram...

Fernando. Hogy' vagy? Szerencsésen élsz e?

Tisztartó. Feleségem él, két gyermekem van, 's Nagysádat megint magunk között látjuk.

Fernando. Mint áll gazdaságom?

Tisztartó. Csudálni fogja Nagysád; jobban óhajtani sem lehet; sokat javítottunk. — De szabad e viszont nekem is kérdenem: mint vala Nagysád illy hosszas távollét alatt!

Fernando. Hagyd-el azt. Neked beszélljem e, esztelenségeim' egykori czimborájának?

Tisztartó. Szerencsém hogy Nagysád haramiák' Vajdája nem lett; egy szavára öltem, égettem volna.

Fernando. Majd eleget hallasz.
Tisztartó. A' Grófné? Az a'
szép gyermek...?

Fernando. Nem leltem-fel. Magam be nem mertem menni, a' városba; de a' leghitelesbb tudósításokból tudom, hogy a' Kereskedő ki tőkepénzeit, mellyeket neki hagyék, olly kötés alatt vette vala fel, hogy neki kamat' fejébe szállást és konyhát ad, megcsalta. Erre oda hagyá a' várost, 's olly hírt terjeszte-el, hogy testvéréhez fogja magát vonni. Hihető, hogy keze' míve után élősködik, ha él. Tudod, az illy lépésre elég elszánás volt mindég benne.

Tisztartó. Csak hogy itt Nagysád! Megbocsáthatjuk e/hogy bennünket illy sokáig ide hagyott?

Fernando. Nagy földet békerengettem.

Tisztartó. Ha feleségem 's gyermekeim mellett kényemre nem ülnék itt, sajnálnám, hogy együtt nem valék. De valaha vesztég fog e már maradni?

Fernando. Valóan, ideje volna.

Tisztartó. Arra végtére is rá-
szorúl az ember. Azuntalan mászkálás-
ból úgy is semmi haszon.

Fernando. Hah! ha az egykori
arany napokat feledni lehetne!

Tisztartó. Annyi bú benne a'
mennyi öröm, 's jóval több. Még min-
den előttem lebeg, midőn a' szép Cé-
cilt, olly felette szeretetre-méltónak le-
lénk, midőn átalokodva ~~ma~~ köténk ma-
gunkat, midőn nyugtalan' siettünk fel-
áldozni neki ifjuságunk' szabad-voltát.

Fernando. 'S az az idő még is
olly szép, 'olly igen boldog volt!

Tisztartó. 'S mikor osztán ben-
nünket eggy gyönyörű lánygyermek-
kel megajándékoz; de épen ezt által e-
levenségéből, kecséből nagy részt el
is veszte.

Fernando. Kímélj-meg ez emle-
getéssel.

Tisztartó. 'S mintnézénk-körül
itt meg' ott, meg' emitt, és osztán ismét
amott magunkat, 's végre rá-akadánk

erre az angyalra, 's vége lőn a' tovább vágyásnak, 's kénytelenek valánk vagy egyikét tenni szerencsétlenné vagy másikat. 'S midőn osztán alattomban pénz-zé tevénk a' jószágot, elillantottunk, 's ezt a' sem magát sem a' világot nem ismerő szép gyermeket elloptuk, 's ide hoztuk, számkivetésbe.

Fernando. A' mint látom, te még mindég úgy szereted a' leczkézést mint hajdan.

Tisztartó. 'S nem elég alkalmam vala e reá-szoktatni magamat? Nem valék e Nagysádnál még akkor is Lelk'isméret-igazgató, midőn innen is, nem tudom azon szép szándékból e hogy szerencsétlen hitvesét és leányát felkeresse, vagy csak a' megszokott viszketegből? tovább vágyott, 's nekem az indúlást elő kelle segílnem.

Fernando, Mostanra' ennyit...

Tisztartó. Csak veszteg maradjon Nagysád, minden jól lesz.

el.

Inas jő.

Kapitány Nyáriné Asszony.

Fernando. Vezessd-fel.

Inas el.

Fernando *magában.* Ez az ismeretlen elbúsít. — Hogy az ég alatt semmi nem lehet tiszta, semmi nem egész! — Ez az asszony! — Leánya' bátor lelke megzavart: mit fog majd az anya' kesergése?

Nyáriné fellep.

Fernando *magában.* Oh Isten! 'S még alakja is emlékeztet botlásimra. — Szív, emberi szív! ha rajtad áll így érezni, így bánni: miért nem áll hatalmadban meg is bocsátani magadnak a' mit elkövettél? — — Árnya feleségem' külsőjének. De hol is nem látom azt! — *Fenn szóval.* Asszonyom!

Nyáriné. Mit tetszik, Uram?

Fernando. Óhajtanám, maradnál az én Esztellem mellett és melletttem. Ül-le, Asszonyom.

Nyáriné. A' szenvedő jelenléte terhére van a' boldognak, 's ah' a' boldogé még inkább a' szenvedőnek!

Fernando. Nem értelek, Asszonyom. Lehetséges volna e hogy Esztellt félre - értsd? ötet, a' ki merő szeretet, merő istenség!

Nyáriné. Uram, én hír nélkül akartam menni. Eresszen az Úr! Nem maradhatok. Nagy okaim vannak. Kérem, ne tartóztasson.

Fernando *magában*. Melly szózat! melly kép! — *Fenn szóval*. Asszonyom! — *elfordul*. Isten! a' feleségem! — *Fenn szóval*. Engedelmet, Asszonyom.

Sietve el.

e | Nyáriné *magában*. Réám ismert. — Hála tenked, oda fenn, hogy szívemnek ennyi erőt adtál! Én vagyok e az az eltaposott, az az öszveroncsolt, a' ki ennyi bátorsággal bír? enyém e e' csend? — Gondos, jóltevő, hű atya! te nem vészeszel semmit szíveinktől, hogy azt nekik félre nem teszed akkorára mikor reálegtöbb szükségek vagyon.

Fernando *vitsza*.

magában. Ha réám ismert e? — *33*
Fenn szóval. Kérlek, Asszonyom, kény-

szerítlek, szólj, szabadon; nyissd-fel szívedet előttem.

N y á r i n é. Úgy kellene beszélle-
nem történeteimet; 's hogyan hallgat-
hatnád te, Uram, azoknak gyászos fo-
lyamokat azon nap'/midőn az életnek
minden örömeit egyetemben nyered-vis-
sza? midőn az életnek minden örömeit
a' szeretetre legméltóbb asszonynak vis-
szaadod. Nem, Uram! kérlek, eressz!

F e r n a n d o. Ne hagyj sikertelen
kérést tennem, Asszonyom!

N y á r i n é. Melly igen óhajtanám
hogy azzal kémelhetélek vala meg tége-
det és magamat! — Életem' első sze-
rencsés napjainak emléke nekem halá-
los kínokat osinál.

F e r n a n d o. Te nem valál mindég
szerencsétlen?

N y á r i n é. Úgy most nem volnék
az olly szertelenül. — *Megkönnyült lé-
legzettel.* Ifjuságom' napjai vígak, ked-
vesek voltanak. Nem tudom mi vala az
rajtam|a' mi a' férjfiakat elbájolta; nagy
számban igyekeztek nekem tetszeni. Ke-

vés eránt hajlandóságot, ~~venerást~~ érzet-
tem; de nem találtam egyet is ⁷ kiről
hihettem volna ⁷ hogy életemet kényem-
re fogom tölthetni társaságában. 'S így
folytanak-el a' rózsaszín mulatkozások'
napjai, hol az egyik ilyen nap mo-
solygva nyújt kezét a' másiknak. És
még is érzém egy valaminek hiját. Ha
midőn beljebb pillanték a' jövődőbe,
's elnézém az örömet és bajt ¹³ melly
mindnyájunkra vár, olly férjet óhajtot-
tam, kinek karjain végig-utazhassam az
élet' útját; egy ollyat ¹ a' ki, azon sze-
retetért mellyet neki ifju szívem nyuj-
tand; öregebb koromban barátom le-
gyen és védem, 's pótolék szüléim he-
lyett ⁷ kiket értte elhagytam.

Fernando. 'S az — ?

Nyáriné. Felleltem ötet. Fellel-
tem a' kire ismeretségünk' első napjai-
ban minden reményeimet vélém épít-
hetni. Lelkének eleven volta a' legtöké-
letesbb hűséggel látszott öszvekötvé,
úgy hogy szívem eránta hirtelen' meg-
nyílt, 's neki csak hamar barátságo-

mat, 's nem sokára szerelmemet is oda-
adtam. Oh, midőn fejét ölemben nyug-
tatá, melly forróan látszott ő azt ten-
ked hálálni, nagy Isten az egekben,
hogy neki ez 'édes nyugtot készítetted
karjaim között! Mint röpüle-vissza hoz-
zám a' külvilág' 's annak dolgai' örvé-
nyéből, 's mint üzte-el a' bús órákban
minden gondjaimat édes esdekléseivel!

Fernando. Mi háboríthatá-meg
e' boldog egygyességet?

Nyáriné. Változó minden. Ah,
ő engem olly bizonyosan szeretett mint
én őtet! Volt idő, hogy nem ismert egyéb
boldogságot, nem egyéb örömet, mint
azt látni, hogy szerelme engem boldogít.
Az az élet' legszebb szaka volt; első é-
vei egy szövetségnek, midőn az eltölt
szívet a' legkisebb érdeklés, a' legkisebb
ímadék inkább gyötri mint a' való baj.
Ah, a' könnyű úton elkísére 's ott ha-
gya-el egyedül a' hol az rémítő sivatag-
sággá vált!

Fernando. *nevekedő háborodás-
sal.* Hogyan? 's az az ő forró szerelme,
az a' a' szív —?

Ímadék (ex únon)

31/é
Nyáriné. Ki tudná mi vera' férj-
fiaknak szívében! — Nem sejtém-meg
hogy ő — minek nevezzem azt? — el-
hülésnek nevezni nem merem, nem a-
karom. — Ő engem szeretett; mindég
szeretett. De többre vala szüksége az
én szerelmemnél. Megosztotta szívét
velem és egy mással. Nem rejtettem-el
tőle rettegéseimet, vádjaimat, 's ő vég-
re...

Fernando. Kegyetlen lehetett—?

0
Nyáriné. Elhagyott! — Inségem'
nagy voltát nem fejezi-ki semmi név,
semmi szó. Egy pillantatban rogyott-
szve minden reményem. Midőn neki
áldozott virágimnak gyümölcsei érni
kezdettek, mikor azokat arathatni re-
méltem, akkor látom magamat elhagy-
va. — Elhagyva! — Elhagyva! — Min-
den gyámola az emberi szívnek, szere-
lem, bizakodás, fény, tekintet, gyara-
podó birtokunk, ~~egy~~ jobb karban ha-
gyandó maradék, mind ez eggyeszerre
dőlt-öszve szemeim előtt! Halálos csá-
bulás váltotta-fel dülő gyötrelmeimet,

's összevasadozott, sírásaiban elalélt
szívem tompa lankadásba süllyedt. A-
zon szerencsétlenségekkel, melyek egy
szegény elhagyottnak vagyonát érték,
nem gondoltam, míg végre...

Fernando. A' vétkes!

Nyáriné *elfojtott gyötrellemmel.*
Nem az. Szánnunk kell a' ki férj, és
még is idegen kötelékek közzé téved.

Fernando. Asszonyom!

Nyáriné *szelíd fulánkkal, hogy*
eltitholhassa érzékenységét. Nem az! Én
az illyet úgy nézem mint foglyot. Azt
vallják magok is, hogy nincs külföldben.
Általvonszatnak a' magok' világokból a'
miénkbe, melly egészen más természetű
mint az öyé. Egy ideig megcsalják
magokat, 's jaj nekünk midőn szemeink
megnyílnak! — Osztan kivált én, én
előbbi kedveséből csak hű házas-társa
lettem, ki mindent elköveték ugyan
hogy magamat kedveltessem vele 's hogy
őtet hálára kötelezhessem; ki éjjelét,
nappalát arra fordította ugyan, hogy há-
zát 's gyermekét boldogítsam; de épen

e' gondok által elbágyadék, hogy társaságom az ő igen eleven lelkének nem lehetne nem ízetlen, nem unalmas. — Ő nem vétkes.

*Fernando lábaihoz esvén. Az
vagyok!*

*Nyáriné elborítva könnyűjítől;
Fernando' nyakán. Te, én Enyém!*

Fernandy. Cécile! — hitvesem!

*Cécile elfordulván tőle. Nem enyém! — Szív, el kezdesz hagyni! — ismét nyakába. Fernando! akárki légy — hagyjad kebeledbe hullani egy boldogtalannak könnyűjit. Tarts e perczen-
tésben, 's úgy osztán — el örökre! — Nem hitvesed! — ne tolj-el magadtól!*

Fernando. Isten! — Cécile, a te könnyűid ez arczon! szíved' dobogása szívemen! — Kímélj-meg! kímélj-meg!

Cécile. Nem kívánok én semmit, Fernando! Csak ez egy pillantást engedd szívemnek, e' kiömlést; szabaddá leszen általa, erőssé! Megszabadítalak magamtól.

Fernando. Vesszek - el előbb
hogysem eresszelek.

Cécile. Meglátjuk egymást — de
nem e' földön. Te másé vagy; 's én at-
tól meg nem foszthatlak. — Nyissd meg
nekem az eget. Egy tekintést abba a'
boldog távolba! abba a' boldog együtt-
maradásba! — Az eggyetlen vigasztalá-
sa ez iszonyu órának.

Fernando *kezéért nyúl, ráte-
kint, megöleli.* Nincs erő melly tőled
elszakaszthasson. Feltaláltalak.

Cécile. Feltaláltál? — ~~az~~ a' kit
nem kerestél!

3 | Fernando. Oh kerestelek! Ke-
restelek! téged, ~~az~~ én elhagyottamat!
téged, ~~az~~ én kedvesemet! Még ez an-
gyalnak karjai között sem lelék nyugtot;
3 | ~~rád~~ emlékeztet minden, 's leányodra,
az én szeretett Mimymre. — Kegyel-
mes egek, melly öröm! 'S ő e ez? ő e
az a' szeretetre-méltó teremtés? —
Mindenhol kerestelek benneteket. Há-
rom esztendeje hogy nincs nyugtom.
Hajdani lakunk' helyét, házunkat elvál-

tozva 's más birtokában találtam, 's megértettem pénzed' elvesztét. Eltávózásod szélyyeltépdelte szívemet; nem akadhatván nyomodba 's e' miatt megúván nyomoru életemet, hadi-szolgalatot vettem; 's íme hosszas tébolygásaim után karjaid között vagyok, kebledben vagyok, szeretett asszony! szeretett hitves!

Mim y fellép.

Fernando. Oh, leányom!

Mim y. Kedves jó atya! — ha az vagy ismét.

Fernando. Az vagyok, és mindig az leszek.

Cecile. Hát Esztelle? —

Fernando. Itt sietve kell bánni. A'szerencsétlen! — O Mimy, miért nem ismerénk ma délben egymásra! — szívem vert bennem; te tudod melly megindulásban hagytalak-el! Oh, miért nem! miért nem! Megmenténk vala magunkat e' kintől, meg tőle Esztellt is. — De mennünk kell. Azt mondom neki| hogy benneteket nem lehet megőrtőztatnom, hogy a' búcsuvétél nem akarátok

karátok terhére lenni. Lyányom, menj-
által' s fogass szekerembe; cselédem pak-
kölja egygyüve holminket. Te, édes, é-
des hitvesem, múlass itt addig; te pe-
dig lyányom, mikor be lesz fogva, jer-
által, 's várjatok a' kertben. Kifejtem
magam karjaiból, azt mondom hogy
csak a' postaházig kísérlek, hogy érte-
tek kifizessém a' postát. — Szegény
Esztele! megcsallak angyali jószágodért!
— De mennünk kell, 's megyünk.

Cécile. Nem kell, 's nem fogunk!
— Fernando, egy okos szót.

Fernando. Fogunk, kedveseim!
— El! el!

Cécile és Mimy mennek.

Fernando *egyedül maradván*. —
El! — Hova el? hova el? — Egy he-
gyes vas véget vethetne e' kimondhatat-
lan kinnak, 's azon tompa érzéketlen-
ségbe taszíthatna, mellyért most min-
dent oda adnék! — 'S ennyire jutál,
nyomoru? — Emlékezel melly kevély
hideggel tekintél-alá gyönyörjeidnek kö-
szepette azon boldogtalansá, a' ki le aka-

rá vetni magáról az élet' terheit? — Oh azok a' boldogok! — Eggy órával elébb ez öszvetalálkozást, 's most nem volna bajom! Nem fogtam volna látni Esztellt, nem Esztelle engemet. Elhitetém vala magamat, hogy e' négy év elfeledtete vele, hogy ennyi idő begyógyította sebeit. De most? Mint jelenjek-meg előtt-
te? mit mondjak neki? — Oh gonózságom megnehezül fejem felett! — Elhagyva e' két illy szeretetre - méltó teremtest! — 'S mikor őket fellelem, magam elhagyva magamtól! — O szív! szív!

NEGYEDIK AKT.

Remeteház a' kertben.

Esztelle

egyedül.

**Szépén virítasz, szebben mint egyébkor,
kedves helye a' remélt vég nyugalomnak!
— De most nem vágyok beléd—borzadok**

tőled, nyirkos hideg föld — most bor-
 zadok tőled. — — Oh, az elhevülés'
 bús órájiban, hányszor vonám - be fő-
 met és mélyemet a' halál' leplébe, 's
 megállék mélységed' szélén, leléptem
 kebledbe, 's elrejtettem élő hajlékodbá
 inséges szívemet. Ott szívd-ki, így óhaj-
 tottam azt, te Megrothadás, mint egy
 szeretett csecsemő, az eltölt, feszülő
 mélyet, 's egész létemet oszlassd kön-
 nyű álommá. De most, napja az égnek!
 te belé hatsz — olly vídám, olly vilá-
 gos minden körülém — 's én örvendek
 hogy az! — — Itt van megint! 's egy
 intésére mosolygva áll előttem a' termé-
 szet, 's én merő élet vagyok. — 's ú-
 jabb, forróbb éltet fogok szívni ajaki-
 ról! vele, benne, általa maradandó erő-
 vel fogok lakozni. — — Fernando! —
 Jön! hall... — Nem, még nem jó. —
 — Leljen itt, itt, e' rózsaoltár mellett,
 rózsáágaim alatt! Neki tördelem-le e'
 bimbókat. — Itt! Itt! — Azután elve-
 zetem ernyőmbé. Jól történt, igen jól,
 hogy, bár mi szűk, egyesnek nem csi-

11
náltatám. — Eddig itt könyveim, papirosaim állottak. Félre most könyv! félre most papíros! — Csak jőne már! Megint elhagyva lenni! — Ha jön e?

Fernando *érkezik.*

Eszte l l e. Hol késél, kedves? hol mulatál? Soká, soká vagyok magamban. — *elíjed zavart képétől.* Mi ért téged?

Fernando. Az az asszony elbúsított. Az öreg derék asszony; de nem akar maradni; nem adja okát, de nem marad. Eresszd őket, Eszte l l e!

93
Eszte l l e. Ha kedvek nincs, én nem erőltetem. — Pedig, Fernando, nem lehetek társaság nélkül. Kivált most — *nyakába esvén* — most, Fernando! De hiszen te itt vagy.

Fernando. Csendesedjél, Eszte l l e!

u
Eszte l l e, Oh, hagyj sírnom! Bár málna hamar e' nap! Még minden tete-mem reszket! Öröm — illy öröm — és így egyszerre! Téged, Fernando! S csak alig — alig — Őszverogyok alatt!

Fernando *magában.* Én istentelen! Ezt hagyni-el! *fenn szóval.* Eressz, Esztelle!

Esztelle. A' te hangod! Az a szerelem' édes hangja! Esztelle! Esztelle! — Emlékezel mint szerettem mindig hogy mondd: Esztelle! — Úgy mint te, azt senki nem tudja mondani. Benne van a' hangban minden szelleme a' szerelemnek. Melly elevenen lebeg lelke előtt az a szép nap midőn azt először hallám zengeni ajakidról, a' midőn minden boldogságom tebenned kezdődött!

Fernando. Boldogságod?

Esztelle. Te talán számolni kezdesz, Bús óráimat veszed számba, melyeket keseregve töltöttem? — Ne, Fernando! ne! Oh, azon pillantat oltaja hogy téged először láttalak, melly egészen másként leve minden lelkemben! Tudod azt a' délutánt a' kertben a' bányámnál? midőn beléptél közzénk. A' pavillon mellett ültünk a' vén gesztenyék alatt...

Fernando *magában*. Őszvetépdeli szívemet! — *fenn szóval*. Tudom, Esztelle!

Esztelle. Midőn belépélközzénk. Nem tudom, sejtetted e| hogy az első pillantásban fogva vevéd figyelmemet; de én legalább láttam, jól láttam, hogy szemeid engem kerestek. Ah, Fernando! 'S a' bátyám muzsikát hozza; te elővevéd violínedet, 's a' mint játszal, szemem gondatlanul rajtad függe; minden vonásait kémleltem képednek, 's egy véletlen pauza alatt te felpillantottál rám, 's szemeink összeakadtak! — Mint pirultam el! mint tekintetem félre! — Te azt láttad, Fernando, mert azután tapasztaltam| hogy sokszor elnézel a' nótázaton 's elvesztéd a' taktot, hogy a' bátyám nem győze pisszegni. Minden hibás rándításod áltverte lelkemet — az volt a' legkedvesebb zavarodás| mellyet egész életemben hallottam. Minden kínzáért nem mertem volna többé rád nézni. Ki helle fuvalnom magamat, 's mentem...

Fernando. A' legkisebb környülményig! — *magában.* Gyötrő emlék!

Eszte! Ollykor magam is csudálom magamat, mint szeretlek így, mint feledhetem magamat tenálad minden pillanatban, mint tarthatok mindent olly elevenen magam előtt mintha csak tegnap történtek volna. De más-ként hány ízben nem is beszéltem-el magamnak, Fernando! hány ízben! — Mikor utánam jövétek, mikor te barát-ném-mal, kit már ismertél, végig-jövé a' bosz kéten, 's midőn ő engemet neven szólíta: Eszte! te is mondád utána: Eszte! Eszte! — Én téged addig szólani is alig hallottalak, 's még is elismertem hogy az a' te szavad, Fernando! 'S mikor osztán rám akadtatok, 's te nekem kezem után nyúlál, ki vala zavartabb, te e vagy én? Eggyikünk felülmulta a' másikat. 'S e' pillantat oltá — Az én Ninym még akkor estve megmondta nekem hogy így lesz. Úgy lőn a' hogy megmondta! — 'S

melly boldogságok a' te karjaidban, Fernando! — Ha az én jó Ninym láthatta volna örömeimet! Jó leány volt, sokat sirata mikor olly beteg valék, mikor szerelmemben olly beteg valék. Olly örömost elhőztam volna őtet, midőn te-
értted, Fernando, mindent elhagytam.

Fernando. Mindent elhagytál!

Eszte lle. Te ezen felakadsz? 'S nem úgy van e? — Mindent elhagytam! — Vagy talán vád gyanánt hallhatsz; illyet Esztelled' szájából? — O Fernando, teértted még mind felette kevés a' mit tettem!

Fernando. Oh igen, Eszte lle! mind kevés! Bátyádat a' ki téged atyá-
san szeretett, a' ki téged kezén hordott,
a' kinek akaratja a' te tetszésed volt,
— ez, úgy e, nem sok? A' birtok, a'
pénz, melly mind tiéd volt, melly
mind tiéd fogott volna lenni, semmi
az is! A' helyet hol kicsinységed oltá-
áltét, társaidat...

Eszte lle. 'S mind ezek, Fernan-
do, nélkülöd! Mik voltak nekem mind

ezek a' te szerelmed előtt? De bezzeg
 minekutána ezt felébresztéd szívedben!
 — Való, mikor magamban voltam, sok
 ízben ezt kértem: De miért nem lehet
 mind ez Fernandóval enyém? miért kel-
 lett nekünk szökni? miért nem marad-
 hatánk mind annak birtokában? Meg-
 tagadta volna e ~~stőle~~ ~~hát~~ jobbomat a'
 bátyám? — Nem! — 'S miért épen
 szökni? — Oh, de szívem temelleted
 megint annyi mentséget horda-elő! an-
 nyit! — Hát ha csak szesz? mondtam.
 Ki tudná azokat a' ti szeszeiteket? —
 Hát ha csak úgy óhajt bírni mint sze-
 relme' zsákmányát? — Hát ha büszke-
 ség, hogy csak a' leányt bírja, ne a'
 taldalékok is? 'S képzelheted hogy a' vád'
 és mentség' elintézetibe eggy kevés
 hiuság elegyítette magát, 's így temin-
 dég könnyen áltbúvál.

Fernando. Leroskadok!

Hati érkezik.

Engedjen-meg Nagysád. — Majór
 Úr, hol mulat? Már minden kész, 's
 Majór Úr van oda, A' Kisasszony an-

nyi, futkorásházát tétete velünk hogy már alig leltük helyünket.

Esz t e l l e. Menj, Fernando, kísért-által őket; fizessd-ki a' postapénzt, de itt légy mingyárt.

K a t i. Hát hiszen Majór Úr is megyen. A' Kisasszony a' Nagys. Úr' szekérébe hagyott fogni, 's az inas minden portékájokat felpakkolta.

Esz t e l l e. Fernando az megtévedés!

F e r n a n d o. Mit tud ez a' gyermek!

K a t i. Mit tudok? Már az való hogy rendes hogy Majór Úr itt akarja hagyni/Grófnét, mert az asztalnál összebarátkozott a' szép Kisasszonnyal. De ugyan láttam én millyen szépen szorongatta kezét/mikor egymásnak egészségekre kívánták az ebédet.

Esz t e l l e *megütközve*. Fernando!

F e r n a n d o. Látod hogy gyermek.

K a t i. Ne higye Nagysád; minden fel van pakkolva; Majór Úr együtt megyen velek.

Fernando. Hova mennék?

Esztelie. Hagyj magunkban,
Kati.

Kati el.

Esztelie. Fernando, ragadj, - ki ez irtózatoss kétségből! Semmitől nem tartok/és még is reszket e' gyermeki beszédben minden izém. — Fernando, te zavarva vagy. — Én a' te Esztelled vagyok.

Fernando *elfordulva 's kézen fogva Esztellt.* Te az én Esztellem vagy!

Esztelie. Fernando, elijesztesz. Képed rettent.

Fernando. Esztelle! Én a' leg-
istentelenebb/ 's eggyészersmind a' leg-
gyávabb teremtes vagyok. Nincs elég bá-
torságom/ melyedbe verni a' kést, 's
titkon akarom nyujtani a' mérget. —
Esztelle!

Esztelie. Az Istenért!

Fernando *reszketve és dühösen.*
'S hogy jajgatásodat ne halljam, hogy
ne lássam *szökné*, szökni készülök.

Esztelle. Ki nem állom soha!
Rogyni akar, 's Fernandón tartózkodik.

Fernando. Esztelle, kit karjaim
 között tartok! Esztelle, ki nekem min-
 denem vagy — *hidegen.* itt hagylak!

Esztelle *kínosan nevetve.* En-
 gemet?

Fernando *fogait csigorgatva.*
 Tégedet! az asszonnyal kit láttál, a'
 leánnyal —

Esztelle *magán kívül.* Illy ké-
 sőr!

Fernando. 'S az az asszony ne-
 kem hitvesem.

Esztelle *merően nézvéreá.* Kar-
 jai lehullanak.

Fernando. 'S az a' leány nekem
 gyermekem! — Esztelle! — *most sej-
 ti-meg|hoggy Esztelle elalélt.* Esztelle!
 — *felöleli, 's leteszi egy széken.* Esz-
 telle! — *fenntebb hanggal.* Hé! hé!
 jertek! segélyt!

Cécile, Mimy *érkeznek|*

Fernando. Lássátok, lássátok
 az angyalt! — Oda van! Lássátok! —
Hozzája látnak.

Mimy. Éled.

Fernando némán néz rá. Al-
talad! átalatok!

Fernando el.

Esztelle. Ki az? ki az? — *felkelvén.* Hol van? — *meglátja őket, 's visszarogy a' székebe.* Köszönöm! köszönöm! — Kik vagytok ti?

Cécile. Nyugtassd-meg magad', kedves! mi vagyunk.

Esztelle. Ti? — 'S nem mentetek-el? — Ti vagytok? — Isten! ki is mondá? — Ki vagy te? — Te vagy? — *Cécilnek kezéhez nyúl.* Nem, ezt soha ki nem állom!

Cécile. Angyali-lelkű asszony! én szorítlak szívemre.

Esztelle. Felelj! óh, felelj! — mélyen fekszik itt — Te az vagy neki?

Cécile. Az vagyok — hitvese.

Esztelle *felszökvén, 's befogván szemeit.* 'S én? — *táftorogni kezd.*

Cécile. Jer szobádba, kedves!

Esztelle. Mire emlékeztetsz! Mi enyém? — Irtóztató! irtóztató! — E'

fák, ha őket én ültettem e? ha őket én neveltem e? Miért vál idegenné előttem minden? — Megvetve! — elveszve! — —örökre elveszve— Fernando! Fernando!

Cécile. Menj, Mimy, keressd-fel atyádat.

Esztelle. Az Isten' irgalmáért! állj-meg: ne menj! elő ne hívd! Távozzál! — — Atyja? férje?

Cécile *megölelvén*. Szeretett angyal!

Esztelle. 'S te engem szeretsz? te engem magadhoz szorítasz? — — Nem! Nem! — Erressz! *tölj-el* engem! — *Nyakába esik*. Csak még egy pillantatig ne! úgy sem viszem soká! — Szívem! szívem!

Mimy. Édes Grófném, Nagysádnak ágyba kell menni.

Esztelle. Nem állom-ki tekinteteket. Mérget öntöttem poharatokba, mindeneteket elrablottam! Ti inségben senyvedtetek, én pedig — melly boldog voltam én az ő karjai között. —

térdre omol előttök. Megbocsáthattok e nekem?

Cécile. Ne! ne! — Ő és Mimy felemelni igyekeznek.

Eszte. Itt fekszem, sírok, rimánykodom előttetek és Isten előtt; engedjétek-meg! — felkél. Engedjétek? — Vigasztaljatok, enyhítsétek fájdalmomat! enyhítsétek azt! én nem vagyok vétkes. Nekem te adtad őtet, szent Isten az egekben! úgy tartottam őtet mint a' te adományodat, mint kezdednek legbecsesbb ajándékát. — Hagyj-el! Szívem meghasad.

Cécile. Menyeiszerelem!

Eszte nyakán Cécilnek. Szemeidből, ajakidról életnek szavai folynak. Tarts engem! támogass engem! roskadok. — Érzy inségemet! megbocsát!

Cécile. Barátném! testvérem! térj magadhoz! csak egy pillantatra térj magadhoz! Higyd hogy a' ki szíveinkbe nyomta ez érzéseket, az annak ide-

jében enyhületet is fog érette adni tudni.

Esztelle. Hagyj meghalni karjaidban!

Cécile. Jer, Esztelle! —

Esztelle *hosszas pauza után hirtelen felhevülve.* Hagyjatok! Eggy egész világ gyötrelmem és zaj tolakodik lelkembe, 's kibeszélhetetlen kínnal dulja azt. Lehetetlen elviselnem — lehetetlen! — Így egyszerre! — Nem viselhetem-el! nem soha! soha! — *Súlyedt szemekkel 's némán áll egy ideig magán kívül van; végre felpillant, meglátja őket; 's sikoltva fut.*

Cécile. Menj utána, Mimy! Ne hagyd egyedül.

Mimy el.

Cécile. Tekints-alá a' te egeidből gyermekeid' inségekre! — Sokat szenvedtem, 's te el nem hagylál. Adj erőt! 'S ha a' csomót fel lehet fejteni, szent Isten, ne tépd-el!

ÖTÖDÍK AKT.

Esztellnek cabinetje.

Holdvilág.

Esztelles

*kezében a' Fernando' képe mellyet rá-
májáról akar lefejtetni.*

Mélye az éjnek, fogj-körül! bo-
rits-el! vezérelj! nem látom hova lépek.
— — Himegyek — ki kell mennem —
a' tér világba. — Hova? ah, hova? —
Kirekesztve alkotásodból! — Ott, a'
hol te, szent hold, fáimnak tetőjin csil-
lámlasz, a' hol ijesztően-nyájás árnyak-
kal fogod-körül az én Laurám' sírját,
ott én ne mulassak többé? Ott ne
többet hol életemnek minden kincsei,
minden boldog emlékeim lakoznak? —
'S te, a' mellyben olly gyakorta olva-
doztam könyörgő siránkozással! nekem
készült halotti-bolt! hol életemnek min-

*an. S. m.
Raut.*

ÖTÖD KÖT.

6

den bánatja, minden öröme alkonylik,
hol, úgy reméltem azt, tetemeim nem
sokára nyugodni's lelkem, megkön-
nyedve kínjaitól, lebegni 's az elmul-
takban újra élni fog — tetőled is, ah,
tetőled is meg kell e válnom? el le-
szek e tiltva tebelőled is? *Által fogja
homlokát.* Megtompultál. Hála érte!
Kiszáradt agyvelőd, 's nem foghatod-
meg mit tegyen eltiltatni. Megká-
bulnál/ha megfoghatnád. — — Bátran!
— De ah, szédülök! — Isten veled!
Isten veled! — — 'S többé meg nem
látni? Hahh! ez érzésben tompa, ko-
porsói fagy ül. — El innen, Esztelle!
el innen! — — *A' kép után nyúl.* Té-
ged is elhagyjalak e? — *Kést fog, 's
feszegeti a' szegeket.* Oh, hogy minden
gondolat elhagyna! hogy buta alvásban,
hogy könnyűnek özőnében folyhatna-
széllyel életem! — Nyomoru vagy 's
nyomoru maradsz. — *A' holdnak tart-
ja a' képet.* Hahh! Fernando! mikor
hozzám léptél, mikor szívem felém do-
bogott, nem érzetted e bízakodásomat

hűségedhez, szíved' jóságához? Nem
 érzetted e| melly szentség nyílt-meg te-
 neked ~~an-én~~ szívedben? — 'S te hátra
 nem döbb enél? te el nem süllyedsz? meg
 nem szaladál? Ártatlanságomat, sze-
 rencsémét, életemet, kímélet nélkül
 tudtad tépni 's letépni, 's elszórtad úta-
 don, mint eggy megúnt virágot! — —
 Nemeslelkű ember! — Mit? nemeslel-
 kű e? — Ifjuságom — arany napjaim
 — 'S a' te szívedben álnokság ült! —
 Hitvesed, leányod|... Pedig az én szí-
 vem szabadságban élt, 's tiszta vala|
 mint a' tavasz' legszebb reggele! — —
 Minden, minden eggy reménynek...
 — Hol vagy, Esztelle| — A' képet né-
 zelli. Illy nagy! illy kedveltető! —
 tekintete rántott ~~engem~~ inségembe. —
 Utállak! Féltre! fordulj-el! — Illy hó-
 doltató! illy kedves! — Nem! Nem!
 — Hítetlen! — Engem! — Engem?
 — Te? Engem? — A' képnek méri a'
 kést. Fernando! — Elfordul, keze el-
 ejti a' kést, sikoltva 's kifakadt sírás-

*sal esik-hátra a' szék mellett. Kedves!
Kedves! — Hijába! — Hijába! —*

In a s jő.

51 Nagysád, a' lovaka' kertajtónál vár-
nak ránk. A' feje-ruhát felpakkoltam.
Ne feledje Nagysád a' pénzt.

Esz t e l l e. V e d d - l e e z t.

*In a s f e l e m e l i a' k é s t, a' k é p e t a'
r á m á r ó l l e m e t s z i ' s ö s z v e g ö r g e t i.*

Esz t e l l e. I t t a' p é n z.

In a s. D e h a t a l á n . . .

*Esz t e l l e k e v é s s é v e s z t e g á l l, ' s
k ö r ü l t e k i n t. J e r.*

Esz t e l l e é s a z I n a s e l.

E. b é d l ő.

F e r n a n d o.

Hagyj! hagyj! Ime reám rohan me-
gint, ez irtóztató gyötréssel! — Pus-
tán, feldulva fekszik előttem — mintha
semmi volna a' világ, — mintha nem
vételtem volna benne. — — Hát ők!
— Hahh! nem nyomorúbb vagyok e én
mint ti? 'S mit kívántok rajtam? —
Mi a' vége e' fejtörésnek? — Ez! meg'

az! — Egyik végétől a' másikig! felhánytam, végig-gondoltam; mindég rettentesebb 's mindég irtóztatóbb! — *Altal fogván homlokát.* Ha végre visszapattan! Sem előre osztán, sem hátra! sem segéd, sem védelem! — 'S e' kettő itt! A' szeretetre legméltóbb három asszonyi - teremtés nyomoru miattam — nálam-nélkül nyomoru — 's velem, ah! még nyomorúbb! — Ha ki tudnám önteni panaszaimat, ha elcsüggedhetnék, ha bocsánatjaikért esedezném — ha csak egy órát tölthetnék tompa reményben! — lábaiknál fekkhetném 's egymást-szánó inségben boldogságot kóstolhatnék! — Hol vannak? — Esztelle! te arczra borulva fekszel a' porban, az égre tekintesz 's ezt nyögöd: Mit vétettem én, virágszál, hogy te engem haragodban eltapossz? mit vétettem én, ártatlan, hogy te felém hozád e' gonoszt? — Cé-cile, oh én hitvesem! — Inség! Inség! Mély inség! — Melly boldogságok egyesülnek itt, hogy engem a' legboldogtalanabbá tégyenek! — Férj! atya!

szertetett kedves! — A' legjobb asszonyi teremtések. — 'S a' tiéd! — Tiéd? — Megfoghatod e ezt, e' hármas, e' kibeszéllhetetlen boldogságot? — Pedig épen ez az a' mi r~~ám~~ dől, a' mi öszveront. — Egészen kíván mindenike. — Hát én? — Erre zárva az út — mély, meredek! — — Oda lesz belé. — Esztelle, ki nem állod. — Mitől fosztottalak-meg? — Önn-becsedet, ifju éltedet. — Esztelle! — 'S olly hideg vagyok. — *Pisztóhoz kap.* Ki tudja? erre szükség lehet. — *Megtölti.*

Cécile jön.

Édesem, mint állunk? — *Meglátja a' pisztót.* Te útnak készülsz?

Fernando leteszi.

Cécile. Barátom, úgy látszik, esendesebb vagy. Szabad egy szót szólni veled?

Fernando. Mi kell, Cécile? Mi kell, hitvesem?

Cécile. Ne nevezd így/míg véget érek. — Nagyon öszvebomlánk: nem lehetne e a' csomót felfejteni? Én sokat

szenvedtem; félretehát minden erőszakos feltételtől. — Értesz engem, Fernando?

Fernando. Hangodat.

Cécile. Engedj utat neki szívedhez. — Én csak asszony, egygy töredékeny gyenge asszony vagyok, de lelkemben elszánás lakik. — Fernando, elvégeztem azt — elhagylak.

Fernando. Nyilván és világosan?

Cécile. 'S te azt hiszed, hogy midőn azokat akarjuk elhagyni, kiketszeretünk, a' kapuféltől kell venni búcsút?

Fernando. Cécile!

Cécile. Szavam nem pironság, 's ne vedd szertelen áldozat gyanánt a' mit teszek. Eddig elvesztetet keseregtem, azon aggódtam a' mit nem tudtam megváltoztatni, 's íme rád találtam, jelenléted új erőt lehelle belém. Fernando, érzem én hogy az én szeretetem teerántad nem az a' hevület, mellyel leány szereti kedvesét, nem az, melly kész mindent feláldozni, hogy szeretett

tárgyát bírhasza. Nem, Fernando, szívem hő 's el van telve veled, 's késő merő szeretetből teerántad magáról a' te szerelmedről is lemondani.

Fernando. Nem! soha nem!

Cécile. Fernando, én téged csendben óhajtanálak.

Fernando. Ne kínozz!

Cécile. Boldognak kell lenned! Nekem megmarad leányom, 's benned barátom van. Nem válunk el, de nem leszünk együtt. Én tőled távol fogok élni, 's tanúja leszek szerencsédnek. Meghitted leszek, 's te kebelemben ~~sz~~ ~~god~~ ~~biöntöget~~ mind örömeit mind bajait életednek. Én egyedül leveleidben fogok élni, 's az enyének baráti látogatóid lesznek. — 'S így enyém maradsz, 's nem lészesz számkivetve. Esztellel a' földnek valamelly szögében barátok maradunk, szeretni fogjuk 's kölcsönös részvétellel tekintjük egymást. — Kezet rá, Fernando!

Fernando. Enyelgésnek kegyetlen, valónak nem-hihető. — Menj a'

miat menni illik, kedves! Hideg szó nem oldja-fel a' bomladékot. A' mit mondál, édeskén hangzik: de nem érte-d e hogy megcsalod magadat, gyötrelmes érzés-fidet nagylelkednek szép képzelet-fivel altatgatván? Nem, Cécile! nem szeretett hitves! — Te enyém vagy, 's én tiéd maradok. — Minek itt a' beszéd? Minek előhordani a' Merteket? A' Mert meg' annyi hazugság. — Én tiéd maradok.

Cécile. Jó tehát! — 'S a' szegény Esztelle?

Fernando *megborzad, 's fel 's alá jár.*

Cécile. Mellyikünk csalja-meg magát? Mellyikünk altatgatja gyötrelmeit hasznontalan, meg nem gondolt, nem-érezett vigasztalásokkal? — Oh igen! ti ismeritek magatokat, férjfiak!

Fernando. Ne hidd-el magadat véred' csendében. — Esztelle? Ő össze van ronsolva. Távol tőled és tőlem ki fogja nyögni kínjait. Hagyd őtet! hagyj engem!

Cécile. Szívének, úgy hiszem én is, kedves fogna lenni a' magány; kedves az ő bennünket-szerető lelkének annak látása, hogy egyesülünk. Most vádolja magát. Szerencsétlenebbnek néz engem mint volnék, ha tégedet elhagynálak, mert bánatomat a' magától mérsékelné. Nem élhetne nyugalomban az angyal, nem szerethetne, ha érze- / 3
né, hogy birtoka ragadomány. Jobb lesz...

Fernando. Hagyd őtet, Cécile! hagyd klastromba menni!

Cécile. De ha megint ezt kérde-
magamban: Mi által érdemelte ő, hogy
négy fal közzé zárassék? Mit vétett
ő, hogy legvirágzóbb éveit, hogy a' leg-
kecssegtetőbb remények erő korát töltse
sírásban, epedésben, csüggedő keser-
gésben? hogy eltiltassék a' maga sze-
retett világából? hogy, attólszakasztas-
sék-el, a' ki őtet lángolva szereti? attól,
a' ki --- mert, valld-meg, Fernando,
te szereted Esztellit? / 3
/ 3
/ 3

Fernando. Hah, mi ez? Bosszú-ló gonosz lélek jelent e meg nekem hit-vesem' alakjában? Mit forgatod szíve-met fel és vissza? Mit szaggatod a' meg-szaggatottat? Nem eléggé vagyok e meg-roncsolva, megtördelve? Hagyj-el! Bíz-zál engem hosszú végezeteimnek, 's könyörüljön Isten rajtatok. *Eggy szébbe veti magát.*

Cécile megfogván kezét. Eggy-szer volt egy Gróf...

Fernando *fel-akar kelni. Céci-le tartóztatja.*

Cécile. Eggy Birodalmi Gróf. — Ezt áhítatos fogadásai feleségétől, jó-szágától a' Szent-földre hajták...

Fernando. Hah!

Cécile. A' Gróf hű ember volt; szerette élete' párját, búcsút veve tőle, gondviselésébe ajánlotta házát és va-gyonjait, megölelte 's ment. Bejárt sok földet, tengert, hadakozott 's fogságba esett. Rabságának inségein megkönyö-rüle urának leánya; leszedte bilincse-it, 's megszökének. A' leány szolgál ké-

pében kísérte újra a' had' minden viszontagságai között a' Grófot. A' kedves hadi-szolgácska! 'S immost a' Gróf, győzelemmel megkoronázva. haza felé vette útját a' maga méltóságos nőjéhez. — Hát a' leány? — A' Grófnak szívében emberiség lakott; hitt az emberiségben, 's magával vitte a' leányt. 'S imhol a' hűséges házas-társ elébe-jő férjének, 's koronázva látja hűségét, bizodalmát, reményeit, 's karjaiba szorítja a' Régen-vártat. 'S most utána jönnek hősei; diadalban szállanak-le délczeg paripájikról a' honföldre; szolgáji lábaihoz rakják a' gazdag zsákmányt, a' temérdek aranyat, ezüstöt, 's a' sok drága köveket. 'S a' hűséges nő gondolatjában már elrakogatja a' nagy kincset üveges-almáriomába, felékesíti velek lakó - hajlékát, 's megjelenvén a' vendégségre rokonai, szomszédjai, holmit el is osztogat köztök a' kincsből. — „Kedves hiv házas-társam, a' legnagyobb kincs még hátra van.” — 'S ki az amott, a' ki fátyolban közelít a' cselédek közt? —

Szelíden szállj-le most a' nyeregből a' leány! — Ime, mondá a' Gróf, megfogván ennek balját, 's bemutatván a' szeretett házas-társnak, íme, lássd mind ezeket, 's lássad őtet. Vedd mind ezeket az ő kezeiből! végy engem is az ő kezeiből! Ő oldotta-fel nyaklánczaimat, ő parancsola a' szeleknek, ő mentett-meg engem, 's szolgám volt és gondviselőm! — „Mivel tartozom neki? mit adjak neki?” — Vedd őt magát — jutalmazd-meg őt!

Fernando fuldokol 's végig-borul az asztalon.

Cécile. A' leánynak nyakába esvén, mondá ekkor a' szerelmes házas-társ; ezer könnyűkre olvadva mondá most neki: Végyed mind a' mit adhatok; végyed felét annak a' mi egészen tiéd, végyed őt egészen, hagyd őt nekem egészen! bírjuk őt osztozás nélkül. — 'S nyakába esvén férjének, 's lábaihoz borulván, így monda: Tieid vagyunk mind ketten! 'S megfogták az ő kezeit, 's ő róla függöttek, 's Isten

győnyörködve néze-alá rájok az ő magas egeiből, földi Szentséges Helytartója pedig megáldotta kötéseket. 'S boldogságokat 's szereteteket egy hajlék, egy nyoszolya, egy sír zárá magába.

Fernando. Szent Isten az egekben, ki angyalt küldesz hozzánk az inségnek közepette! adj erőt eltérni az illy jelenések' szörnyűségét! — — Hitvesem... Öszveroskad.

Cécile megnyitja a' cabinet' ajtaját, 's kiált. Esztelle!

Esztelle nyakába esvén. Isten! Isten!

Fernando felszökik 's menni akar.

Cécile megragadja. Esztelle, vedd felét annakja' ki egészen tiéd! Te tartottad-meg őtet — te tartottad-meg őtet önn-maga ellen — te adod őtet vissza nekem.

Fernando. Esztelle! feléje hajol.

Esztelle. Nem értem.

Cécile. De érzed.

Esztelle *áltölelvén* Fernandót Cécilhez. Megengeded?

Cécile *Fernandóhoz*. Köszönöd e hogy nem eresztélek?

Esztelle *Cécilnek* nyakán. Oh te...!

Fernando *mind kettejeket megölelvén*. Enyéme! Enyéme!

Esztelle *megfogván a' Fernando' kezét* | 's hozzá szorulván. Tiéd vagyok! 12

Cécile *Fernandót magához szorítván*. Tiéd vagyunk! | e

C L A V I G O.

SZOMOR-JÁTÉR.

ÖTÖD..KÖT.

7

SZEMÉLYEK.

CLAVÍGO, Királyi Archiváriusz.

CARLOSZ, barátja.

BEAUMARCHAIS.

MARIE BEAUMARCHAIS.

SOPHIE GUILBERT, született BEAUMAR-
CH AIS.

GUILBERT, ennek férje.

BUENCO.

SAINT-GEORGE.

A' Játék Madridban.

ELSŐ AKT.

Clavigo' lakása.

Clavigo. Carlosz.

Clavigo *felkelvén író-asztala mellől.*

E' darab szerencsését fogja csinálni; mind elbájolja majd asszonyainkat. Hiszed te nekem, Carlosz, hogy Hetes-írásom egyike most a' legjobbaknak egész Európában?

Carlosz. Mi spanyolok, legalább nem nevezhetünk senkit újabb Íróink között, ki a' legbátrabb gondolatot, a' legvirágosabb képzelet' festéseit illy csapongó kényes stíllel tudná párosítani.

Clavigo. Csak várd! Még teremőjévé kell tennem magamat az Izlésnek e' népnél. Az emberek készek elfogadni minden benyomást; nekem polgártársaimnál csinált nevem, meghítelelem

van; 's magunk közt mondva, tudományom napról napra gyarapodik, érezéseim küljebbre terjednek, 's ítélem valóbbá, velősebbé dolgozza magát. 52

Carlosz. Igen, Clavigo. De, ha nem vennéd rosszúl, frásid nekem sokkal inkább tetszettek midőn még a 'Marie' lábainál írtad, mikor még az a széplelkű kedves kis teremtés ríád hatott. Miként, azt én nem tudom; de akkor tolladnak minden munkáján ifjontibb, virítóbb szépség ragyogott. 7 53

Clavigo. Jó napok voltak, Carlosz. Igen jó napok! De oda vannak. Való akkor nyiltabb szívvel írtam, 's azta javallatot mellyel írásaimat a 'Publicum' mingyárt elejénte fogadta volt, nagy részént Merienak kelle köszönöm. De, Carlosz, sokára az ember ríájok ún. azokra az asszonyokra; 's nem te valál e első, a' ki javallá végezesemet midőn feltettem hogy elhagyom? D 1 a 1, 1,

Carlosz. Megpóshadtál volna. Ők olly igen egygyformák. Csak hogy, úgy vélném, ideje volna megint vala-

melly új plán eránt nézni körül magadat. Az sem ér semmit ha az ember egészen elfeneklik.

Clavigo. Az én plánom az Udvar, 's ott felejtí az ember a' szeretközést. Avvagy nem eléggé messze vittém e mint idegen, a' ki név, rang, pénz nélkül kerültem ide? ennél az Udvarnál! e' tolongó sokaság között! hol olly feleltet bajos figyelembe jutni. Mint emel az engem, mikor a' meghaladott úton visszatekintek! Hedvelve az Ország' Elsőjittől! becsülve tudományaim, rangom miatt! Archiváriusza a' Királynak! Carlosz, ez új meg' új sarkantya. Nem volnék semmi, ha az tudnék maradni a' mi vagyok. Fel! fel! Az pedig munkába kerülés, fortélyba! Az embernek egész fejére van szüksége, 's az asszonyok! az asszonyok! Velek sok idő fecserlődik-el.

Carlosz. Bangó, az a' te hibád. Én nem tudok ellenni asszony nélkül, 's ők nekem semmiben nincsenek gátasomra. De én nekik nem is mondom

gatók annyi édességeket, nem törölőszködöm sóhajtgatva egész holnapokig körülök; a' mint hogy rá-tartós Kisasszonyaitokkal leg nem örömostebb is eredek dolognak. Velek az ember hamar kibeszéli magát; azután egy ideig előtöya hurczolgatja egymást, alig melegesznek-meg az embelt oldala mellett, az ördög mingyárt házasságot, elvételtol fejekbe, a' mi nekem úgy kell mint a' ruh. — Clavígo, te elmerültél?

Clavígo. Nem tudok megmenekedni azon kínzó emléktől hogy Marietoda-hagytam — megcsaltam; — nevezd a' hogy' akarod.

Carlosz. Rendes! Pedig nekem úgy tetszik, hogy az ember csak egyszer él a' világon; hogy csak egyszer van ez erőnk, egyszer kapjuk e' rést, előre-tolni magunkat; 's a' ki erejét annyira nem használja, a' ki magát annyira nem tolja-elő/a' hogy' lehet, nincs esze. — 'S feleséget venni! akkor venni feleséget, midőn az élet a' legszebb virágzatra fakadni még csak kezd! egy

csendes szögbe vonakodni, a' kedves nőstényke mellé, letelepedni mikor még félig sem futottuk-meg az utat, mikor még diadalunknak csak fele sincs megvíva! Hogy őtet szeretéd, az nem volt csuda; hogy neki elvételt ígérél, bolondság volt; 's ha szavadat állanád, éppen őrvjögés lenne.

Clavigo. Nézd, meg nem fogom az embert. Valóan szerettem a' kedves teremtest. Győzhetetlen erővel szítt magam felé; elszakaszthatatlanul forrottam hozzá, 's midőn lábainál ültem, azt eském neki, azt eském magamnak, hogy az mindig így lesz, hogy mindig övé maradok | mihelytt szolgálatom leend. — 'S íme, Carlosz!

Carlosz. Annak elég ideje ha csinált ember-lészesz, ha az óhajtott célhoz majd eljutsz, hogy, szerencsédet bekoronázni, egy eszes házasság által valamelly fényes gazdag házzal fond-
őszve magadat.

Clavigo. Eltűnt, egészen eltűnt szívemből! 'S ha néha szerencsétlenség-

ge nem emlékeztetne rá... Hogy az ember illy változható!

Carlosz. Én azt csudálnám ha az nem volna. Csak nézzd, nem változik e minden e' nagy világon? Miért ne változzanak tehát indulataink is? Verd - ki eszedből! nem ő az első elhagyott leány, 's nem ő az első a' ki feledé baját. Ha tanácsomra volna szükséged, ez a fiatal Özvegy itt áltellenben...

Clavigo. Ismersz\hogy nálam az efféle plánok nem csinálják szerencséjüket. A' melly román magától nem jő, engem meg nem kap.

Carlosz. A' nagy finnyásság!

Clavigo. Hagyd abba, 's ne feledd\hogy fő gondunk az\hogy magunkat az új Ministernél szükségessé tegyük. Hogy Whal az Indiai kormányt leteszi, nekünk felette nem jól esik. Külömben azal nem sokat gondolok; befolyását ő el nem veszti; Grimaldi meg' Ő barátok, mi pedig nem restellünk görbedezni 's pergetni nyelvünket.

Carlosz. 'S azt gondolni's csinálni kéz alatt|a' mi magunknak tetszik.

Clavigo. Az első fortély a' világban. — *Csenget az Inasnak, a' ki jő,*
Ezt a' nyomatóba!

Carlosz. Lát ma az ember?

Clavigo. Nehezen. Ha itt mégylel, betekinthetsz.

Carlosz. Szeretnék valami jó estvécskét csinálni magamnak; az egész délután megint írnom kell. Annak soha vége.

Clavigo. Viseld békével. Ha olly sokak' helyett nem dolgoznánk, nem szökdöstünk volna olly sokak' elébe.

el.

Guilbertnek lakása.

Sophie Guilbert. Marie Beaumarchais. Don Buenco.

Buenco. A' Kisasszonynak rossz éje volt?

Sophie. Azt neki megjövendöltem az estve. Olly rend kívül vig volt, annyit csacsogott tizéneggyig, 's felheví-

tette vérét! 's osztán el nem tudott alunni, 's most megint nem lel lélegzetet, 's reggel olta sír.

Marie. Hogy még sincsen a' bátyánk! Két napja hogy kés!

Sophie. Légy nyugtan; ő el nem marad.

Marie *felhelve*. Melly igen óhajtom látni őtet! ~~az-én~~ bírámát, pártfogómat! Alig emlékezem róla.

Sophie. Oh én igen; én még tudom képzelni — egy tűzes, nyíltlelkű; derék tizenhárom évű gyermek volt mikor az atyánk bennünket ide küldé.

Marie. Egy nagy, nemes lélek! — Az Úr olvasta levelét mellyet szerencsétlenségem' megértésekor írt. Minden betűje szívembe van vésve. Ha vétkes vagy, ezt mondja a' levélben, ne remélj bocsánatot; inségeden felül ~~meg~~ bátyád' utálatja nehezedjék - meg feletted 's átka egy megkeserített atyának. Ha ártatlan vagy, úgy bosszút, lángoló, engesztelhetetlen bosszút a' hitetlenre! — — Reszketek; ő majd itt lesz. Nem

reszketek magamért; én tisztán állok Isten előtt. — Ti, barátim, ötet... Nem tudom mit akarok. O Clavígo!

Sophie. Nem fogadsz szót; megöled magad'.

Marie. Csendes leszek, néném, nem sirok. Úgy tetszik már nincsenek is könnyeim. — 'S minek is a' könnyük? — Csak azt sajnálom, hogy nektek megsejtem-e az életet. Mert igazán, mi okom panaszkodni? Nekem sok örömem volt, míg élt öreg barátunk. A Clavígo' szeretete nekem sok, igen sok örömet adott — talán többet mint neki az enyéem. 'S most... De mit hát most? Mit tesz az, ha én elveszek is? Mit tesz, hogy egy szegény leány' szíve meghasad? hogy magát halálig keserű s siralmakban tölti-el fiatal napjait?

Bueno. Az Istenért, Kisaszony!

Marie. Ha neki könnyű e engem többé nem szeretni? Ah, hogy többé nem vagyok szeretetre - méltó! — De

legalább szánhatna, szánnia kellene, hogy a' szegény gyermek kinél szükségessé tette magát, kénytelen most már végig-nyögni, végig-jajgatni nélküle életét. — Szánni? Én magamat az olyan által nem akarom szánatni.

Sophie. Hogy haszontalan! mondom mindég, hogy utáld a' semmire-kellőt! a' gyalázatos!

Marie. Nem, néném, ő nem semmire-kellő. 'S kell e azt utálnom is a' kit gyűlölök? — Gyűlölök? Igen, néha tudom gyűlölni — mikor rám-jő a' spanyollelek. — Minap, oh minap! mikor öszveakadtunk vele, meglátása meleg teljes szeretetet lehelle rám. De a' mint haza értünk, az a' meg nem zavart hideg tekintet, melyet kevély Don-nájának karjáról vete rám, tűzbe lobbantott; akkor spanyolleánnyá változtam szívemben, előrántottam törömet, mérget vettem magamhoz, áltöltöttem. — Buenco, az Úr elretten? — Csak gondolatban, képzelődésben!

Sophie. Kis bohó!

Marie. Képzelményeim utána vittek. Látám mint vesztegeti új kedvesének lábainál azon alázkodást, azon csapodár édjelt mellyekkel mérgét nekem adta volt — 's szívének mértem vasamat. — Ah Buenco! Egyszerre ismét az a' lágyszívű francziáleány leve belőlem ki nem ismer méregcseppet, nem semmi tört az elreppent szerető ellen. — Mi szegény teremtések vagyunk! Vaudevillek, mulatni kedveseinket midőn magokat elunták; szellőzőink, büntetni midőn vétettek — hát midőn bennünket elhagynak? Néném, mit csinálnak a' leányok a' mi hazánkban ha elhagyják kedveseik?

Sophie. Futni hagyják.

Marie. Futni hagyják! — Miért ne hagyjam hát én futni az én Clavigómat? Ha ez így módi Párizsban, miért ne legyen az Madridban is? Miért ne legyen a' francziáleány Spanyolországban francziáleány? — Hagyjuk hát

futni — 's vegyünk mást helyébe ; gondolom , ők is azt cselekszik?

Buenco. Ő egy szent kötést tépe-széllyel , nem egy játékos románt , nem a' társaságos öszveszövődés' könnyebb kötelékeit. A' Kisasszony iszonyuan meg van bántva. Oh ! az én sorsom , hogy csak egy fénytelen polgárja vagyok Madridnak , soha nem volt még annyira kényem ellen , mint most , midőnerőtlennek érzem magamat , szembe-szállani az álnok Udvarnokkal 's a' Kisasszonynak elégtételt szerzeni elene.

Marie. Míg még Clavigo volt , még nem Királyi Archiváriusz , míg még az idegen , az ismeretlen volt , melly szeretetre-méltó , melly jó vala ő akkor ! Mint látszott minden büszkesége , előre-vágyása szerelme' szüleményének ! Egyedülérttem óhajtottam nevet , tekintet , birtokot. Íme megkapttam azt , 's én...

Guilbert belép
nőjéhez titkon. Itt a' bátyja.

Marie. A' bátyám? — *reszketni kezd. Karszékebe teszi.* Hol? hol? ide hamar! vigyetek elébe!

Beaumarchais *belép.*

Néném! — — *el az idősebb' karjaiból, 's az ifjabb felé rohan.* Húgom! Barátim! — Oh húgom!

Marie. Itt vagy? Hála az égnek, hogy itt vagy!

Beaumarchais. Hagyjatok magamhoz térnem.

Marie. A' szívem! a' szegény beteg szívem!

Sophie. Csendesüljete. — Őcsém, úgy hittem *hogy* nyugodtabban foglak látni. 17 32

Beaumarchais. Nyugodtabban? 'S ti nyugodtan vagytok? Nem látom e összeesett képén e' kedvesnek, a' te kisírt szemeiden, a' te gondelte sápadt színeden, barátitoknak halotti némaságokon, hogy olly nyomorúk vagytok a' millyeknek benneteket hosszú egész útam alatt képzeltelek? 'S még nyomorúbbak — mert látlak, kar-

jaim között vagytok, 's a' jelenlét ket-
tőzteti érzésemet. — O húgom! hú-
gom!

S o p h i e. Hát az atyánk?

B e a u m a r c h a i s. Rajtatok áldása
— 's rajtam, ha megbosszúllak.

B u e n c o. Uram, engedje az Úr
eggy idegennek, ki az Úrban első te-
kintettel kiismeri a' széplelkű nemes
férjfit, hogy részvétét mellyet e' dolog
körül érez, magyarázhassa. Az Úr' sze-
rencsétlen testvérének segéllése, bos-
szulása miatt teszi e' temérdek útat. Hoz-
ták a' jó angyalok! noha közzénk-jötte
mindnyájunkat megpirít.

B e a u m a r c h a i s. Uram, én Spa-
nyol - országban illy szíveket remél-
tem találni; ez da ösztönt szándékom'
teljesítésére. Mindenhol lelne e' világon
érzékeny és részvevő lelkeket, mihelytt
eggy olyan lép-elé, kinek megengedik
környülményei, hogy ~~a' maga~~ elszáná-
sát követhesse. És, o barátim, engem
az a' reménnyel-teljes érzés éleszt, hogy
a' nagyok és hatalmasok közt minde-
nütt

nütt vagynak meg nem romlott lelkek,
's, a 'Felség' füle ritkán siket; de csak
kiáltásunk erőtelen hozzá felhatni.

Sophie. Jer, Marie! jer! pihen-
meg! — Magán kivül van.

Mar í e. B á t y á m !

Beaumarchais. Adja Isten, hogy ártatlan vagy! — Akkor osztán véres bosszu a' hitetlenre! — *Marle Sophie-val.* — Sógor! barátim! mert látom tekinteteitelenen hogy azok vagytok. — Hagyjatok magamhoz térni, — 'S majd részre-hajlatlan előadását annak a' mi történt. Az intézze lépteimet. Űgyünk' jóságának érzése adjon erőt szándékomnak, 's higgyetek nekem, ha igazunk van, találunk elégtétet.

M Á S O D I K A K T.

Clavigo' lákása.

Clavigo. Kik lehetnek e' franc an' ena Raun
 zia'k kik magokat nálam b'jelenteték?

ÖTÖD, KÖT,

— Francziák? Eggykor e' nemzet olly igen kedves vala előtttem. — Miért nem az most? — Különös, hogy a' ki magát olly sok holmin kitette, eggy gyenge fonalszállal kötethetik-le szögébe! — Félre! — 'S én többel tartozzam e Mariénak mint magamnak? 's kötelességem e szerencsétlenné tenni magamat| mert szeret eggy leány?

Inas be.

A' két idegen...

Clavigo. Vezessd-fel — Megmondád embereknek| hogy reggelire várom?

Inas. A' paráncs szerint.

Clavigo. Mingyárt itt leszek.

el.

Beaumarchais. Saint-George.

Az Inas ~~Székét~~ rak 's megyen.

Beaumarchais. Hah, barátom! hogy végre itt vagyok! hogy végre megkaptam! Kezeim közzül ugyan ki nem suhan. Légy csendes; legalább mutassd neki a' legnyugalmasabb külszint. — Marie! Marie! ki hitte| hogy| 12
olly ártatlan vagy mint nyomoru! Ki

kell világosodnia, 's irtóztató elégtétet kell kapnod! Te pedig jó Isten, tartsd meg lelkemnek e' csendét! mellyet neki most nyújtasz, hogy ez iszonyu gyötrelemben olly mérséklettel 's olly okosan lépjek mint csak lehet!

Saint-George. Igen is, barátom, e' mérséklést és mind azon okos-ságot mellyet valaha mutattál, kötömkí most. Igérd-meg újra! hogy meggondolod hol vagy; eggy idegen országban! hol minden pártfogóid, minden pénzed nem elégséges! gaz ellenkezőidnek bérelt eszközeik ellen védeni.

Beaumarchais. Bízdz rám magad'. Játsszodd jól a' rollt, 's nem fogja tudni! kettőnk között mellyikkel vagygon dolga. Kegyetlenül elkínzom. — Oh! vérem elégé hideg, lassu tűz mellett sütni-meg a' semmire-valót.

Clavígo előlép.

Uraim, nekem való öröm azon nemzet' férjfiyait látni magamnál! mellyet én mindenkor különböztetett tisztelettel néztem.

Beaumarchais. Óhajtanánk, Uram, hogy azon tekintetre mellyre itt honunk' fíjait méltóztatva látjuk, mi is érdemeseknek találtathatnánk.

Saint-George. Az a' szerencse hogy illy nagybecsű ismeretséget szerezhetünk, felülhaladá tartalékunkat hogy alkalmatlanok lehetnének.

Clavigo. A' kiket első tekintetek ennyire ajánl, vétenek illy messzére engedvén terjeszkedni a' bízatlankodást.

Beaumarchais. Szokatlan ugyan épen nem lesz az Úr előtt idegek által kerestetni - fel, minekutana nagyérdemű munkájival szint azon szerint tette magát a' külföldön ismeretessé, a' hogy' fényes hivatala mellyre a' királyi Felség emelte, tulajdon hazájában distinguálják.

Clavigo. A' király sok kegyelemmel nézi csekély szolgálataimat, a' Publicum sok elnézéssel tollamnak figyelmet alig érdemlő próbatéteit. Hogy hazámban a' jó-ízlet' és a' tudományok

elterjedése körül tehessek valamit, oda vannak erányozva legforróbb óhajta-
im. Mert egyedül ők azok a' kik ben-
nünket az idegenekkel öszvekötnék, ők
a' kik a' legtávolabb lelkeket barátokká
csinálják, 's a' legédesbb egygyességet
tartják fel azok között, kik az országok
szerencsétlen meghasonlásaik miatt egy-
mástól igen is gyakorta el vannak
tépve.

Beaumarchais. Gyönyörű ezt
olly férfitől érteni a' ki egyenlően hat
hazájára 's a' tudományokra. 'S vallást
is kell tennem hogy számból vette - ki
az Úr a' szót, 's önnként vezet egy ké-
relem' előadására melly miatt magánát
lát. — Egy tudós férfiak' társasága
megbizott hogy valahol útamban mód-
ját látandom, köztük és e' haza' leg-
jobb fejei között alkossak levelezést. 'S
minthogy a' spanyolok között senki nem
ír jobban mint azon füzetek' Írója mel-
lyek az Eszmélő' neve alatt elhíre-
sedtek, Az, a' kivel itt szerencsém va-
gyon szólni —

Clavigo meghajtja magát.

Beaumarchais. — és a' ki nagy dísze a' Tudósoknak, — ugyan is elég bölcseséggel bírt | olly nagymértékű világiságot eggyesíteni ritka adományaival | melly ötet azon ragyogó lépcsőkre készül felvezetni | a' mellyeket karaktere / széles ismeretei érdemlenek. Úgy hiszem tehát | hogy barátimnak nem tölthetem inkább kedveket | mintha illy férjfiával juttatom szövetkezésbe.

Clavigo. Semmi nem lehet öröndetesebb előttem, Uraim, mint e' kívánság. Teljesedni látom általa azon szép álmokat | mellyekkel szívem minden vígasztaló remény nélkül rég olta foglaltoskodott. Nem, mintha hinném, hogy az Uraknak tudós barátjaik' kívánságaiknak levelezéseim eleget teendhetnek; hiuságom ennyire meg nem szédít: de minekutána szerencsém vagyon Spanyol-orzágnak legjobb fejeivel összefüggeni, minekutána mind az | a' mit messzehatáru hazámban egyes és gyakorta homályban-ülő Tudósaink a' Tu-

dományok 's Mesterségek körül tesznek,
nem könnyen kerüli-el megértésemet:
eddig Colporteur gyanánt néztem
magamat (kinek minden érdeme abban
áll, hogy másoknak találmányaikat köz-
hasznuakká teszi; az Urak' közbe-lépé-
sek által pedig Kereskedővé válok,
ki szerencsés a' belföldi művek' kivitele
által honjának dicsőségét szeljeszteni, s
azt ezenfelül külföldi kincsekkel gaz-
dagítani is. E' szerént engedje az Úr
hogy azt a' férjfiat, a' ki nekem illy ked-
ves jelentést hoz, ne nézhessem mint
idegent; engedje, hadd kérddhessem, mi
tekintet, mi kívánság téteti vele e' nagy
utat. Nem, mintha ez indiscretio által
eggy hiu vizsketeget akarnék elcsilapí-
tani; nem, sőt méltóztassék hitelt ad-
ni állításomnak, engem erre az a' szí-
ves szándék vezére, hogy minden erőm-
mel minden befolyásommal a' mim len-
ni talál, segédjére kelhessek. Mert nem
csinálok belőle titkot, olly helyre jött
az Úr, hol az idegent dolgai' üzésében,

kívált az Udvarnál, ezer akadékok veszik körül.

Beaumarchais. A' becses ajánlást érdemlett köszönettel fogadom. Az Úr előtt nincsenek titkaim; barátom pedig nem lesz beszélésemre nézve sok. Előtte tudva van a' mit mondani fogok.

Clavigo figyelemmel nézi Saint-Georget.

Beaumarchais. Egy francia Kereskedőnek, kinek számos gyermekeihez képest nem vala nagy értéke, sok Levelezőji voltak Spanyol-országban. Egyike a' legtehetősebbeknek közülök tizenöt év előtt Párizsba jő, 's illy ajánlást teszen neki: Adj nekem kettőt leányaid közül; elviszem Madridba, 's gondom lesz reájok. Nőtelen vagyok és éltés, 's nincsenek rokonaim; ezek lesznek örömei vénségemnek, 's holtom után reájok marad Spanyol-országban egyik legnevezetesebb kereskedése.

A' legidősebb leánygyermek 's egyike az ifjabbaknak áltadatnak neki. Atyjok arra kötelezték magát hogy ba-

ránja' boltját minden francia portéká-
val kitartja, 's így a' dolog a' legkecseg-
tőbb kezdet alatt elindult. De a' Leve-
lező hirtelen' meghalálozik | a' nélkül
hogy a' két leány felől legkisebb rende-
lést te| volna, kik e' szerint magokat
a' legbájosbb fekvre láták kivette, 's
kénytelenek valának új boltot nyitni.

Azonközben az idősebb férjhez ment.
Ő és az ifjabbik okos magok - viseletek
's lelkeiknek kellemeik által/vagyonjok-
nak szűk volta mellett is/ szerencsések
valának egy rakáska barátokat gyűjte-
ni, kik hiteleket 's vásárlójiknak szá-
mát szaporítani vetélkedve igyekeztek.

*Clavigo nyugtalan figyelmet á-
rúl-el.*

Beaumarchais. Ekkor tájban
valamelly fiatal-ember a' Kanári-szige-
tekből felvezetteté magát házoknál.

*Clavigo minden vidámságát el-
veszti, 's képen nyilván mutatja neve-
kedő tartalékjait.*

Beaumarchais. Alacsony 's sze-
gény volta mellett is nyájassággal fo-

gadtatik. A' két testvér, nagy kedvet sejtven rajta megtanulni a' franczia nyelvet, minden eszközt megkönnyít, hogy abban kevés idő alatt nagy előmenetelt tehessen.

A' fiatal - ember, neki-tüzesedvén nevet szerezni magának, arra a' gondolatra jut, hogy Madridnak az angol Szemléelő' példája szerjnt egy Hetes-írást adjon, melly gyönyör' neme a' nemzetnél még eddig ismeretlen volt. Barátnéji minden módon támogatják igyekezetét, 's a' bátortalan kezdőt szerencsés sikerrel biztatják; így, azt mer-ven remélni, hogy nem sok idő múlva karba-lépett ember leord, házassági jelentést tesz az ifjabbnak.

Nem hagyatik remény nélkül. Igye-kezzél szerencsédet csinálni, monda az idősebb, 's ha hivatal, az Udvar' kegyelme, vagy valamelly más történet felhasználand az öcsém felé terjeszteni szándékídat, én megegyezésemet tőled meg nem vonom.

Clavigo iszonyu hánykódások között fesszeng.

Beaumarchais. A' kisebbik néhány illendő szerencsét elereszt; hajlandósága a' fiatal-ember eránt nevekedik, 's segélygeti a' bizonytalan jövődő gondjait viselni. Úgy tekintí barátja' boldogulását mint magáét, 's rá bízza ezt, hogy Irásának első darabját eressze ki, melly eggy sokat-ígérő cím alatt csak hamar meg is jelen.

Clavigo rettenetes hűledezések között.

Beaumarchais *csendes hidegséggel.* A' munka képzelhetetlen szerencsét teszi. Maga a' Király is gyönyörködését lelki a' kedvelést-érdemlő műben, 's nyilván jeleit adta kegyelmének az író eránt. Megígértetett neki, hogy az első tetszetős üresülés övé lesz. Ez óra olta kedvesétől minden más kéréket eltávoztat, nyilván igyekeztén birtoka után. Az öszvekelést egyedül az ígért hivatal' várása késlelte. Végre hat évi bízása, szeghetetlen barátsága, segé-

lései 's szeretete után a' leánynak, hat évi lekötelezés, hála, nyilván 's szentül tett fogadásai után a' férjfinak, meglőn a' hivatal, maga pedig eltűnt.

Clavigo mély fohászt emelt szalaszt-el, de nyilvánabb azt titkolni igyekszik.

Beaumarchais. Eggyet-értések nyilvánabb vala mint hogy a' kifejtőzést hidegen lehetett volna elnézni. Két háznép' számára volt bérelve a' lakás, 's az egész város rólok beszélt. Minden barátjaik tűzbe jövének 's bosszút lihegetek. Hatalmas pártfogókat igyekeztek nyerni. De a' semmire-kellő, ki már bevala avatva a' cabalákba, sikeretlenné télesen minden lépést, 's szemtelenségét annyira viszi, hogy még fenyegeti a' megbántottakat, 's barátjaiknak kik ötöt gassága miatt szónak állítják, kimondja, hogy a' két franczia magára vigyázzon; ám igyekezzenek neki ártani ha mernek; neki könnyű lesz őket idegen országban, hol pártfogás és ótalom nél-

kül vannak, ha legkisebbet kezdenek, öszverontani.

Ennek hallására a' szegény elhagyott halálos convulsiókba esik. Nénje, nyomoruságok' inségéből megírja rokoninak, melly mocsok esett rajtok. A' levél az öccsét szörnyű tűzbe lobbantja; azonnal búcsút vesz a' szolgálatjából, hogy ez ennyire öszvebomlott dologban maga nyújthasson tanácsot és segédet; röpülve érkezik Párizsból Madridba; 's a' testvér — én vagyok! ki mindenét elhagyá, egy szeretett drága hazát, kötelességeit, szolgálatját, vérségét, örömeit, hogy Spanyolországban szerencsétlen ártatlan hűgát megbosszulhassa.

Itt vagyok, felfegyverkezve a' legjobb ügygel 's egész elszánással egy hite-szegettnek képéről letépni az álarczot, 's undók lelkét véres betűkkel festeni homlokára; 's ez az istentelen, ez a' gyalázatos — te vagy!

Clavígo. Kérem az Urat... Uram... én talán... én magam... de még is...

Beaumarchais. Ne akassza-mag beszédemet. Az Úrnak nincs semmi mondani- valója: hallani- valója pedig van felette sok.

Hogy tehát a' dolgot elindíthassam, tessék az Úrnak e' barátom' jelenlétében ki egyenesen e' végett jó velem Párizsból, declarálni| hogy a' húgom e' meggyaláztatást hűségtelenség, állhatatlanság vagy valamelly hiba avagy erőtelenség 's nem- kedveltetés által érdemlet-e o'?

Clavígo. Nem, Uram! Az Úr testvére Donna María, kellemes, elmés, szent erkölcsű, szeretetre- méltó személy.

Beaumarchais. Adott e okot társalkodások' ideje olta panaszra, elhülésre?

Clavígo. Nem! soha nem!

Beaumarchais *felkelvén*. Miért hát, pogány! miért valál eléggé kegyetlen, halálig gyötreni egy szegény gyermeket, egyedül azért, mivel szíve tégedet elébe, tevé más tiznek, kiknek min-

deggyike becsületesbb volt, gazdagabb volt, mint te?

Clavígo. Oh, ha látta volna az Úr mint zaklatának - öszve! mint vereki a' sok tanácsló, a' sokféle változások!

Beaumarchais. Elég. — *Saint-Georgéhez.* Az Úr hallá a' húgom' ártatlansága felől a' bizonyosságot; menjen, 's hirdesse ki. A' mi mondani-valóm még van, az nem kíván tanút.

Clavígo *felkel.* Saint-George megyen.

Beaumarchais. Veszteg, Uram, veszteg! *Mind ketten leülnek.* Ennyire jutván egymással, egy kínálást teszek melly felől azt hiszem hogy jóvá tetszik hagyni.

Az Úr convenientiája és az enyém hogy az Úr és Marie egyek nem lesznek 's gondolom, érzi hogy nem vagyok a' theáteri testvér ki azért jött hogy a' románt felfejtse 's húgának férjet szerezzen. Az Úr egy becsületes leányt hideg vérrel kevere mocsokba, mert úgy hitte hogy idegen földön segéd és

nik. bosszúló nélkül vagyon. Így egy sem-
mire-kellő, egy undoklelkű bűnös. Te-
hát mindeneknek-előtte declarálja az Úr
tulajdon kezével, önnkényt, nyílt aj-
tókkal 's cselédjei' jelenlétekben, hogy
az Úr fertelmes ember, ki a' húgomat
megcsalta, szerencsétlenné tette, min-
den adott ok nélkül megalázta 's én
azonnal megyek Aranjuezbe, a' decla-
rátiót bemutatom Követünknek, le-
nyomtatatom, 's holnapután tele lesz
vele a' Város, az Udvar. Nekem itt ha-
talmas barátim vagynak; van időm, pénz-
em, 's kíméletlen' pazérlom - el mind
eggyikét mind másikat, hogy a' legiszo-
nyúbb kínokkal addig gyötörjem az U-
rat, míg a' húgom' haragja megenyhül
's maga kér, hogy hagyjam abba.

Clavigo. Én nem teszem a' decla-
rátiót.

Beaumarchais. Meghinném;
mert ha én volnék az Úrnak, azt ma-
gam sem igen fognám tenni akarni. De
imhol egy más. Ha az Úr a' declaráti-
ót meg nem írja, ez óra oltá az Úr mel-
lett ma-

lett maradok; nem hagyom - el sohol;
 nyomon kísérem mindenüvé; míg reá-
 taván kelletlen társaságomra, Buenre-
 tro megott próbára kél, ha magát ki-
 fejtheti e kezemből. Ha én leszek a sze-
 rencsés; a nélkül hogy Követünkkel
 szóhottam volna|vagy akárkivel itt más-
 sal, felülelem haldokló hűgomat, 's eg-
 gyütt röpülök vele Franciaország felé.
 Ha az Úr marad talpon; úgy én megtet-
 tem a magamét; 's az Úr magát ked-
 vére kaczaghatja rajtunk: Azonban a
 reggelit. Beaumarchais megrántja
 a csengetőt! Eggy Cseléd hozza a
 csokoládót. Beaumarchais felveszi tá-
 czáját; 's szomszéd Gallerijbe lép-ál-
 tal, 's szemléli a festéseket.

110. Clavígo a magában. Szellőt! Szel-
 lőt! — Ez meglepett; ez megkapa, mint
 egy frót. — Clavígo, hol vagy? Mint
 vetsz véget neki? mint vethetsz véget
 neki? Rettenetes állapot, mellybe bo-
 londságaid, gazságod taszítanak! —
 Felkapja kardját az asztalról. Hahh!
 miért is ne? — Leteszi. — S nem vol-

ÖTÖD. KÖT.

9

na e más mód, nem e más út, mint gyilkosság? Irtóztató! A' szerencsétlené-tett leányt utolsó vigasztalásától, utolsó segédjétől is, bátyjától, foszszam e meg? — Illy széplelkű, illy nagylelkű embernek látni véré! — 'S így halmozott átkait gyűjteni eggy eltaposott háznépnek magadra! — Oh, nem ezt remélted te midőn ez a' gyönyörű teremts ismeretséged' első órájában győzhetetlen kecsseivel teve magáévá! 'S midőn ott hagyád, nem láttad e rút tettednek ismonya következéseit? — Melly boldogság mosolyga féled karjai között! — Eggy illy testvér' barátságában! — Marie! Marie! Oh, ha elangedhetnéd bántásaimat! oh, ha csúnya tettemet lábaid előtt lemoshatnám! — 'S miért ne remélhessem azt? — Szívem megasad örömeiben; lelkembe eggy szép sugár száll. — — Uram!

Béaumarçais. Mit végez az Úr?

Clavigo. Kérem, halljon-végig. — Rútul bántam az Úr' testvérével. El-

szédített vala a' nagy-világ. Attól féltem
 hogy plánjaim egygy fényetlen házasság
 által elsüllyednek. Ha tudhatám vala
 hogy Marie Kisasszonynak illy bátyja
 vagy, ő az én szemeimben nem volt
 volna alacsony idegen, úgy fogtam vol-
 na látni ez összekezelést mint a' melly i-
 gen nagy fényt vonand rólam. Az Úr
 engem a' legszivesbb tisztelettel tölt-
 el maga eránt; 's midőn így velem botlá-
 somnak nagy voltát elevenen érezteti,
 eggyzersmind kívánságot 's erőt önt be-
 lém, jóvá tenni mindent a' mit elron-
 tottam. Az Úr lábaihoz vetem maga-
 mat; ragadjon-ki bajomból! segélyjen
 rajtam! Segélyjen az Úr, ha még lehet-
 séges lemosni vétkeimet, 's véget vetni
 közös inségünknek. Adja nekem az Úr
 ismét Mariét! adjon-vissza engem neki!
 Mi boldognak mondanám magamat, ha
 az Úr kezéből vehetném őtet 's minden
 bűneimnek bocsánatját!

B e a u m a r c h a i s. Késő! A' hűgom
 az Urat többé nem szereti, én pedig ú-
 tálom. Irja az Úr a' kívánt declarációt;

21
93/1
az az a' mit egyedül akarok. A' legszer-
telenebb bosszu' gondjait bizza az Úr
ráám.

Clavigo. Ez a' makacsság mind
helytelen mind gondolatlan. Igen is, lá-
tom én, hogy nem énrajtam áll az ennyire
összebomlott dolgot jóvá tenni. Jóvá te-
hetem e? az az Úr' mennyei-szívü hűgától
függ, ha el akar e fogadni egy nyomorút
ki nem méltó hogy a' napfényt lássa. De
az Úrnak illő megfontolni mit cselek-
szik, 's a' szíven intézni lépéseit, ha
nem akarja hogy meg nem gondolt, fi-
atal fellöbbenésnek nézettessenek. Ha
Donna Maria engesztelhetetlen — oh,
ismerem én azt a' szelid, azt a' lágy
szívet! jósága, mennyei lelke elevenen
lábeg előtttem — ha engesztelhetetlen
marad: akkor, Uram, akkor elég ideje
lesz.

Beaumarchais. Én nem állok
el a' declarációtól.

Clavigo az asztalnak menvén.
Hát ha én viszont kardhoz kapok?

Beaumarchais *kifele* indul. Jó, édes Úr! szép édes Úr!

Clavigo. *tartóztatva.* Még egy szót! — A' jó ügy az Úré; engedje hogy a' jó tanács enyémr lehessen! — Fontolja-meg mit csinál. Akármellyiket választjuk, mind ketten oda vagyunk. Engem nem ölne e meg a' legmérgeesebb bánat ha kardomat az Úr' vérével lát-nám befestve, 's Mariét, azonfelül hogy egészen szerencsétlenné tettem, még bátyjától is megfosztottam volna? Más részről... Uram, a' Clavigo' gyilkosa nem fogná meglátni a' Pyrenéeket.

Beaumarchais. Az írást, Uram! az írást!

Clavigo. — Ám legyen! én mindenre kész vagyok / hogy az Urat azon színetlen tisztelet felől meggyőzhessem / mellyet bennem jelenléte támaszt. Meg-írom: az Úr' szájából írom-meg. De í-gérje az Úr / hogy nem veszi hasznát / míg Donna Mariát megtért, magába-szállott szívem felől meg fogom győzhetni; míg nénjével szólhatnak fogok, 's e' tisztelet-

re-méltó barátom kedves öccse előtt
közben-járom, engesztelöm leend. Csak / *lesz.*
addig Uram!

Beaumarchais, Én Aranjuozbo
megyek.

Clavigo. Jó! a' declaratio tehát
addig maradjon ~~az~~ Úr' zsebkönyvében.
Ha nem nyerem-meg az óhajtott bocsá-
natot, lásson az Úr rettentő bosszujá-
hoz. Feltételem illendő, helyes, taná-
csos. Ha ez nem tetszik, ám legyen,
intézze-el élet és halál a' pert köztünk.
De a' hevességnak minden esetben az
Úr lesz áldozatja, 's ~~az~~ szegény test-
vére,

Beaumarchais. Az Úrnak felet-
te jól áll; szánni a' kiket szerencsétle-
nekké teve.

Clavigo *ülést fogván.* Tetszik
ajánlásom?

Beaumarchais. — Jó; mert
engedek. De egy pillantattal sem to-
vább! Megjövök Aranjuozból, kérdem,
hallom; 's ha meg nem lesz a' bocsánat

— a' mint reményelem, a' mint óhaj-
tom — egyenesen a' *nyomtatóba*!

Clavígo *papiros után nyulván.*
Mint kívánja az Úr?

Beaumarchais. A' cselédek' je-
lenlétében.

Clavígo. Minek az?

Beaumarchais. Parancsolja ne-
kik, hogy gyűljenek a' szomszéd *Galle-*
ria *ba* *ba*. Nem akarnám mondatni, hogy ki-
csikartam.

Clavígo. Melly tartalékok!

Beaumarchais. Spanyol-or-
szágban vagyok, 's az Úrral van dol-
gom.

Clavígo. Legyen tehát. — Csen-
get. *Eggy Inas.* — Gyűljenek embere-
im a' *Galleriába*.

Az Inas ki. — A' többiek öszve-
gyűlnek, 's megállanak a' *Galleriában.*

Clavígo. Réám bizza az Úr meg-
írását?

Beaumarchais. Nem, Uram!
Kérem, írja a' hogy' én *mondandom.*

mondani.

Clavigo. *Ar.*

Beaumarchais. Én alább megírt Clavigo József, Királyi Archiváriusz —

Clavigo. Archiváriusz.

Beaumarchais. — vallom, hogy minекutána Guilbertné Assz. házánál kedvességgel fogadtattam —

Clavigo. Fogadtattam.

Beaumarchais. — testvér öccsét Beaumarchais Marie Kisasszonyt, száz ízben tett házassági fogadásaim által megcsaltam. — Megvan?

Clavigo. Uram...

Beaumarchais. Van az Úrnak más szava rá?

Clavigo. Úgy vélném...

Beaumarchais. Megcsaltam. — A' mit cselekedett, miért szégyelje, írni? — Oda-hagytam, a' nélkül hogy tettem' rúttságát a' Kisasszony' hibája vagy erőtlenségei által szépítenem lehetne. —

Clavigo. Lehetne.

Beaumarchais, — Sőt a' Kisasszony' maga - viselete minden időben feddtelen és tiszta volt —

Clavígo. Tiszta volt.

Beaumarchais. — Megismerem, hogy mind magam-viscete mind beszédeim kétértelműségei által e' köz tiszteletet érdemlő személyt nyilván megaláztam; melly miatt bocsánatjáért esedezem, ámbár megnyerése magamat méltatlannak vallo —

Clavígo elakad.

Beaumarchais. Írja, írja az Úr! — Melly vallástétemet önnkényt 's minden erőszak vagy reá-beszélltetés nélkül adom, azon nyilván fogadással, hogy ha ezen elégtét a' Megsértettet megnyugtanni nem fogná, kész leszek azt minden tőlem kívánandó módon nyújtani. Madrid —

Clavígo felkel, int a' cselédeknek, 's azok osszlának. Beaumarchaisnak nyújtja az írást. Megbántott, de széplelkű férjfiúval van dőlgom. Az Úr megfelel szavainak, 's elhalasztja a' bosszút. E' bizakodás, e' remény bírhatott rá egyedül, hogy illy gyalázatos írást tegyek; nincs semmitekintet melly kü-

93 | lömben rá-bírhatótt volna. De minek-
 2 | előtte Donna Maria elébe lépni merész-
 lenék, feltettem| hogy egy közben-já-
 rót, egy engesztelőt választok, ki ná-
 la pártomat fogja, nekem az ő kegyét
 megnyerni igyekezzék — 's ez a' köz-
 ben-járom, engesztelőm, az Úr.

Beaumarchais. Hitesse-el ma-
 gával!

2 | Clavigo. Legalább vigye-meg ne-
 ki szíves megbánásomat| mellyet bizo-
 nyíték. Ez egyért könyörgök. Ne ta-
 gadjam-ezt tőlem. Külömben egy
 más, erőtlenebb engesztelőt kellene meg-
 bíznom; 's nem tartozik-e az Úr neki úgy
 2 | is a' dolognak hívelőadásával? Mondja-
 meg, mint leie.

Beaumarchais. Azt megtehe-
 tem; azt megteszem. Ezzel ajánlom ma-
 gamat.

Clavigo. Éljen szerencsésen! —
*Kezet akar fogni. Beaumarchais elvon-
 ja tőle.*

Clavigo egyedül maradván. —
 — Illy véletlen' egy állapotból a' má-

sikba. Merő álom, merő szédelgés! —
— Ez a' declarátio... Nem kellett vala
adnom. — Olly hirtelen' jött, olly vá-
ratlan' mint a' fergeteg.

Carlosz érkezik.

Vendégeid voltak? — Mi dolog? Az
egész ház mozgásban vagyon.

Clavígo. A' Marie' bátyja.

Carlosz. Gondoltam, Az a' vén
komondor Inas|ki tavaly Guilbertéknél
szolgált|s most nekem bórd híreket,
már tegnap olta' tudja hogy várták,| csak
most tud réám-találni. — 'S itt volt?

Clavígo. Egy nagylelkű fiatal-
ember!

Carlosz. Vele nem csinálunk sok
ceremoniát. Míg ihol hozzád értem, el-
készülék a' plánnal. — Mint viselte ma-
gát? Egy szál kard — nem e? Vagy
talan egy alázatos gyalázatos megkö-
vetés? — Zeherjéskedett az Urfi?

Clavígo. Declarátiot kívánt| hogy
húga e' bánást nem érdemlette,

Carlosz. 'S adtál?

Clavígo. Jobbnak láttam,

Carlosz. Jó! igen jó! — Nem történt egyéb?

Clavígo. Elégtétet kívánt — karddal vagy papirosan.

Carlosz. Az utolsó okosabb volt, — Ki tegye ki magát illy. fattyúcskának! — Fenyegette kívánta?

Clavígo. Maga hagyta mőt írjak, 's kénytelen valék cselédeimet össze-
gyűjteni,

Carlosz. Értöm. — Ah! , ke-
zemben az Urficska! Ea nyakát szegi.
Hívj Cancellistának ha a' tacsókó negy-
vennyolcz óra alatt hívesben nem ül,
's első társporttal Indiába vele!

Clavígo. Nem, Carlosz! A' do-
log másként áll mint gondolod.

Carlosz. Hogyan másként?

Clavígo. Közbevetése által: szí-
ves megbánásom, úgy reménylém azt,
bocsánatra fogja bírhatni a' szerencsét-
len Mariet.

Carlosz. Clavígo!

Clavígo. Azzal hízelkedem ma-
gamnak hogy le fogom moshatni hibái-

mat, hogy bántásaimat jóvá fogom tehetni, 's így|a' magamszememben és a világ előtt|ismét becsületes - emberre válhatok.

Carlosz. Hét még' hét erredég! hát megkábúltál? Ugyan mindég kilátni rajtad| hogy 'Tudós' vagy! — Így hagynod|rá-szedned magadat| Nem látod| hogy ez ostoba fortély| mellyel kelepcebe akarnak keríteni?

Clavigo. Nem; Carlosz! ő nem akar hallani az elvétel felől; mindnyájan ellene vannak; 's Marie látni sem kíván.

Carlosz. Az ám az igazi tető! Nem, barátom! ne vedd rossz neven! Komédiában; igen is, ott láttam| hogy hohmi bohó falusi Urfit megnyergeltek —

Clavigo. Kérlek, ne bosszants, 's jó-kedvedet tartsd menyegzőmre. Elvégeztem| hogy Mariet elveszem. Önné-kényt! szívem' sugalltából! Mindenreményem, minden örömem ez egy gondolaton függ, hogy megnyerem bocsá-

5 natját. 'S akkor osztán jó éjszakát, csillogás! E' kedves ~~szép~~ karjai között még úgy nyugszik az ég mint egykoron: mind az a' tekintet mellyet megszerzek, mind az a' nagyság mellyre felhágok, kétszeres érzéssel fog eltölteni, mert az a' leány lesz részese, ki kétszeresen tesz emberré. Isten veled, Carlosz! Sietek hozzájok. Legalább nénjével kell szólnom.

Carlosz. Halasszd csak ebédutánig.

Calvigo. Egy pillantatig sem.
el.

Carlosz utána néz, 's egy ideig némán marad. Ehen itt tesz egyszer egyikünk egy bolond lépést.

el.

HARMADIK AKT.

Guilbert' lakása.

Sophie Guilbert. Marie Beau-
marchais.

(Marie.) Te láttad? Minden tete-
mem reszket belé! Őtet láttad? — Én
csaknem elálélтам a' mint mondátok
hogy jó, 's te láttad! — Én nem fogom
soha látni akarni!

Sophie. Magamon kívül valék
midőn belépe; mert ah! nem szerettem
e őtet úgy mint te? a' legteljesebb, leg-
tisztább, legtestvéribb szeretettel! nem
hízdott e engem is eltávozta? — 'S most
a' visszatérőt, a' bocsánatért - esdeklőt
látni lábaimnál! — Marie, az ő képe-
ben, az ő szava' zengésében olly igen
bájos valami vagyon. Ő még mostan
is...

Marie. Nem! nem! soha nem!

Sophie. Ő még most is az a' mi szeretett régink, még is az a' szelíd, érzékeny, jó szív, még most is az a' lángoló hév. Az az esdeklése a' szerelemnek, az az epedése a' megtapadott hajlandóságnak. Egészen! egészen! 'S felőled, Marie, úgy szól, mint a' szerelem' első boldog napjaiban. Megeskünnék a' ki hallja, hogy e' kis elhűlést akarva támasztotta jó angyalod, hogy a' hosszú ismeretség' unadékos egygyformaságát újabb gerjedelem váltssa-fel, 's elevenebbé tegye.

Marie. Sophie, te neki mentője vagy?

Sophie. Nem, kedves! 's azt neki nem is ígértem. Csak hogy én olyan-nak nézem a' dolgot a' millyen. Te és a' bátyád azt felette románi fénynél nézitek. Az neked sok más jó gyermekkel köz sorsod hogy szerelmesed megszegte hitét 's elhagyta. De hogy visszatér, hogy vétkét megismeri, 's helyre-hozni szándékozik, hogy a' kiholt reményt felélesztani akarja — az olly szerencse a' mit

a' mit más leány nem könnyen taszítana-el magától.

Maríe. Megszakadna belé szívem.

Sophíe. Hiszem a' mit mondasz. Az első tekintetnek irtóztatóan kellene hatnia rád. Osztán, édes Maríe, e' rettegést, e' kétséget, bizatlankodást, melly elfogta minden érzésedet, ne nézd gyűlölésnek, haragnak. Szíved jobban szóll őértte mint gondolod; 's épen azért nem mered látni, mert nagyon óhajtod visszatértét.

Maríe. Légy irgalmas!

Sophíe. Szerencsésé kell tennünk! Ha látnám hogy utálsz, hogy szíved meghült eránta, nem szóllanék, 's többbe előmbe nem lépne. De így, édesem — Még köszönni fogod\ hogy e' gyötrő habzást\ melly a' legforróbb szeretet' jele, veled meggyőztettem.

Guilbert és Buenco jönnek.

Sophíe. Jöjön, Buenco! Guilbert, jer te is! Segélyjetelek merészséget öntenem az én Kicsinyem' szívébe! bátor eltökélést! midőn minden ettől függ.

ÖTÖD. KÖT.

10

Buenco. Sőt bár ezt mondhatnám:
Ne higgyetek neki! Ne fogadjátok-el!

Sophie. Buenco!

Buenco. Jobbra balra lökődik
bennem a szív, ha elgondolom, hogy még
bírní fogja az angyal, kit olly kegyet-
lenséggel elhóhérolt, kit a' sír' széléig
hurczolt. — Bírní fogja? — 's miért?
mivel teszi jóvá vétjét? azzal e| hogy
megint vissza jő, hogy rá - gondolja
magát, 's ezt mondja: Most már aka-
rom! most már veszem! Mintha ez a'
kincs gyanús portéka volna, a' mit az
ember még utána viszen a' vásárlónak,
ha a' legszemtelenebb ígéretés 's asi-
dói elmenés és visszajövés által velőn-
kig elkínzott is. Nem, az én voksomat
ugyan meg nem nyéri, ha Mariénak szí-
ve mentegetné is. — Visszajő! Szeret-
ném tudni, miért épen most? Mit várta
hogy egy bátor derék testvér felkeljen
húga mellett, ki ellőtt úgy pityereg bo-
csánatért mint az iskolai gyermek ha-
vesszót lát? Hah, olly gyáva, mint a'
melly semmire-való!

Guilbert. Úgy szállasz mint spanyol, és mint a' ki nem ismeri a' spanyolt. Mi most nagyobb veszélyben forgunk mint mindnyájatok sejdítheti.

Marie. Kedves Guilbert!

Guilbert. Én a' sógor' bátorlelkét, rettenhetetlenségét tisztelem; némán csudáltam bajnoki lépteit, 's óhajtom hogy minden jól üssön - ki, hogy Marie elfogadhassa Clavigónak jobbját; mert hiszen — *mosolygva* — szíve úgy is övé.

Marie. Te kegyetlen vagy.

Sophie. Fogadd szavát! kérlek, fogadd szavát!

Guilbert. A' bátyád egy írott követést csikart-ki belőle. Az téged tisztának kiált; de mindnyájunkat öszve-ront.

Bueno. Miképen?

Marie. Oh Isten!

Guilbert. Clavigo az írást olly remény alatt adta magáról, hogy te neki megengedsz. Ha neki meg nem engedsz, mindent el fog követni hogy

gyalázatos papirosát visszakaphassa, 's meglátjátok, visszakapja. A' bátyád le akarja azt nyomtattatni, mihelytt Aran-juezből megérkezik, 's eltölti a' Várost. Tartok tőle, meg nem érkezik.

Sophie. Kedves Guilbert!

Marie. Oda vagyok!

Guilbert. Clavígo, nem nézheti hogy papirosa közönségessé tétessék. Ha benne van becsület, elébe megyen a' bátyádnak, 's egyike a' kettőnek helyben marad, 's a' bátyád, győzzön vagy veszítsen, oda van. Egy idegen itt! egy szeretett Udvarnok' gyilkosa! — Marie, az mind igen jó hogy az ember nemesen érez és gondolkodik; csak hogy ez által magát és a' magáét öszve-rontani...

Marie. Sophie, mit csináljak?

Guilbert. 'S Buenco, mondd ha mered, hogy nincs igazom.

Buenco. Nem megyen elébe! félti bőrét. Ha nem féltené, nem adna a' követést, nem nyujtaná kezét Mariénak.

Guilbert. Annál rosszabb! úgy százat is talál, a' ki neki kölcsön nyujtsa a' magaét, a' ki a' sógort orozva áltverésig haza jöhet. Hahh, Buenco! olly új lehetsz-e, hogy ezt ne értsd? Udvárnoknak nem volna zsoldos gyilkolója!

Buenco. A' király nagy és jó.

Guilbert. Rajta tehát! keresztül a' sok kerítésen, mellyekkel körül vagy száncsolva; a' sok strázsán, ceremonidlen, 's mind azon, a' mik által őtet az udvari-dongók elrekesztették népétől. Törj keresztül mind ezen, Buenco, 's segélj rajtunk. — Ki jön?

Clavigo fellep.

Látnom kell! látnom kell!

Marie felsikolt, 's Sophie-nak karjai közé rogy.

Sophie. Hegyetlen, melly állapotba ejt bennünket! —

Guilbert és Buenco Mariét támogatják.

Clavigo. Oh ő! ő! Én pedig Clavigo vagyok! — Kedves, hallj engem,

ha látni nem méltóztatol! — Akkor midőn engem Guilbert kedvezéssel fogadafel házánál, midőn szegény, fényetlen ifju valék, midőn szívem éretted elolthatatlan szerelmet kezd vala érzeni, volt e akkor érdem rajtam? Nem lelkeinknek belső összeeggyezése volt e az inkább, nem e szíveinknek titkos vonzódasait, hogy te sem maradtál érzéketlen erántam, hogy bizonyos idő múlva hízelkedni mertem magamnak e' szív' tökéletes birtokával? 'S íme most nem ugyan-az vagyok e? Miért ne legyen szabad remélnem? miért ne kérnem, esedeznem? Nem vennéd e ismét karjaidba egy barátodat, kit tengeri útazásai alatt sok ideig elveszettnek gondoltál, ha véletlenül megjelenne, 's lábaidnál tenné-le megmentett életét? 'S avagy kevésbbé veszélyes e/a' tenger mellyen én mostanig hánykódtam? Indulatink mellyekkel szünetlen közdésekben élünk, nem irtózatosbbak, nem megvívhatatlanabbak e/mint a' habok mellyek a' szerencsétlent honi partjaitól

félre-verik? — Marie! Marie! hogyan gyűlölhetsz te engem, holott én meg nem szüntem tégedet szeretni? Része-
gűltségemnek közepette is, a' büszke-
ség' 's nagyra-vágyás' szédítő énekei a-
latt is gyönyörködve emlékeztem min-
denkor napjaimról/mellyeket lábaidnál 1/2
homályban 's édes remény alatt töltöt-
tem. — 'S íme most, miért ne érlelnéd
te most a' mit akkor együtt reméltünk,
valóvá? Nem akarnád e az élet' öröme-
it élni/mivel reményeink közzé komor 1/2
borulat érkezett? Nem, Marie! higgy
nekem: Az élet' örömei ritkán tiszták;
legszebb boldogságainkat is majd a' sors' 1/3
vak kénye, majd tulajdon szenvedelme-
ink széllyeltépdelik. Illik e azon eped-
nünk/hogy bennünket az ére/a' mi min- 1/2 1/2
dent mást? Illik e vétkeseknek tenni
magunkat, eltolván az alkalmat melly
a' történt hibát jóvá tegye, egy meg-
keserített háznépet felemeljen, egy nagy-
lelkű testvér' bajnoktettét megkoronáz-
za, 's saját szerencsénket alkossa? Ba-
rátim, kiktől nem érdemeltem hogy ba-

az erény
nek

rátim légyenek, de a' kik barátim, mert
az erénynek mellyhez visszafordulok, ba-
rátjai; egyesítsétek kéréseim az e-
nyémekkel! — Marie! *letérdel előtte.*
Marie! nem ismered e már szavamat?
nem érted e szívemnek rezgését? Ma-
rie! Marie!

Marie. O Clavígo!

Clavígo *felszökik, 's elborítja ke-
zeit égő csókjaival.* Megbocsát nekem!
szeret! — *Guilbertet és Buencat ölelvén.*
Még szeret. Oh Marie! szívem mon-
dotta ezt nekem! Lábaihoz vethetém
vala magamat, bánatomat némán sir-
hatám vala ki, 's te engem szó nélkül
is megértettél volna, a' hogy' én szó
nélkül veszem itt bocsánatodat. Nem!
szíveinknek szoros rokonságok meg nem
szakadt; nem! még úgy értik egymást
mint egykor midőn csak intésre sem
vala szükség! a' legbelsőbb mozdúlato-
kat is közleni egymással. Marie! — Ma-
rie! — Marie!

Beaumarchais *fellép.*

Hah!

Clavígo Beaumarchais felé lépve. Öcsém! testvérem!

Beaumarchais Mariehoz. Megbocsátasz neki?

Marie. Eressz! eresszetek! Minden érzékem elhagy.

Elviszik.

Beaumarchais. Megbocsátott neki?

Bueno. Úgy látszik.

Beaumarchais Clavígohoz. Nem érdemled szerencsédet.

Sophie vissza jöven Marie-tól. Megbocsát neki. Eggy egész könyözön szakada szemeiből. Távozzék-el, ezt fuldoklotta, hogy magamhoz térhessek; én neki megbocsátok. — Ah néném! ezt veté továbbád mellé nyakamba rogyott, honnan tudja ő hogy én őtet végtelenül szeretem?

Clavígo Sophienak kezét csókolván. Nincs boldogabb teremtés a nap alatt! — *Beaumarchaishez.* Barátom! sógorom!

Beaumarchais megöleli. Egész szívvel lélekkel tehát! — noha kénytelen vagyok kimondani, hogy még nem szerethetlek. — Így egyek vagyunk's feledve minden. — Az írás mellyet adál, imhol az. *Kiveszi zsebkönyvéből, megszakasztja 's Clavigónak nyújtja.*

Clavigo. Tiétek! holtig tiétek.

Sophie Clavigóhoz. Kérlek, távozzál-el, hogy szavadat meg ne hallja, hogy magához térhessen.

Clavigo sorba öleli őket. Isten veletek! — Ezer csókot az angyalnak.

el.

Beaumarchais. Ám legyen hát! — ámbár óhajtanám, hogy másképen volna. — — *mosolygva.* De ugyan jó szívű teremtés az illy bobó kis leány! — Hanem lehetetlen eltitkolnom, barátim, hogy a' Követ is egyenesen azt óhajtotta, azt tanácslotta, hogy Marie neki bocsátana-meg, 's e' kedvetlenségnek vetne véget az öszvekelés.

Guilbert. Magam is éledni kezdek.

Buenco. Elfogadatok/és így Isten
veletek. Engem meg nem láttok többé.

Beaumarchais. Uram!

Guilbert. Buenco!

Buenco. A' mint nektek tetszik!
Én részemről ötlet ítélet napig fogom
gyűlölni, 's meglátjátok/kiel tevé-
tek-fel.

Megyen.

Guilbert. Bús bagoly! 'S idő-
vel még is rá hagyja venni magát/ha
majd látni fogja/hogy jól megyen.

Beaumarchais. Azzal a' papi-
rossal csakugyan nem kell vala hirtel-
lenkednem.

Guilbert. Ne, ne! Minden jól
van! —

El.

NEGYEDIK AKT.

Clavígo' lakása.

Carlosz egyedül.

Dicséretes dolog/hogy annak/ki vesz-
tegetés/vagy valamely más bolondság-

által gyanút támaszt esze felől, gyámot ad az Igazgatás. Ha ezt a' Felsőség teszi mellynek külömben nem igen sok gondja vagyon ráánk: miért ne tegyük mi barátinkkal? — Clavígo, te veszedelmes állapotban lebegsz! Még nem fogyott-el reményem. És, ha csak félnyi hajlékonyságod vagyon is mint egyébkor, most ~~vagyon~~ ideje félre-rántani egyg bolondság elől melly érzékeny és heves karaktered mellett, éltednek gyötrelme lenne, 's idő előtt sírba taszítana. — Jó.

Clavígo *elmerülve.*

Jó napot, Carlosz!

Carlosz. Eggy kinyögött, aligérthető jó-napot! — Illy húmorról jösz mátkádtól?

Clavígo. Az angyal! Ők a' szeretetre legméltóbb halandók.

Carlosz. Annyira talán csak nem sietsz a' menyegzővel, hogy az ember egy ruhát tűzethessen rá?

Clavígo. Azok a' te tréfáid! A' mi menyegzőnken nem fognak tűzött ruhák paradirozni.

Carlosz. Meghinném.

Clavígo. A' magunkon való öröm 's a' barátság' harmoníjje lesz egész pompánk.

Carlosz. Csendes patányi menyegzőt csinálsz; — nem?

Clavígo. Mint azokhoz illik a' kik érzik hogy boldogságok önn-magokban vagyon.

Carlosz. Illy környülmények közt azt nem teszed rosszul.

Clavígo. Környülmények közt? — Mit értesz e' szón?

Carlosz. A' mint a' dolog áll meg' fekszik meg' van.

Clavígo. Hallod, Carlosz, én e' tartózkodás'-tónját barátok közt nem tűrhetem. Te e' házasságot nem javallod, az előttem tudva van. Mind a' mellett ha valamit ellene mondani akarsz, mondani tudsz, mondd - ki nyilván. Hogy' van hát a' dolog? hogy' fekszik hát?

Carlosz. Több rendes és váratlan esetet is lát az ember ez árnyékvi-

lagon; 's az koránt sem volna ám jó, ha minden úgy menne|a' hogy' illik. Úgy az ember nem tudna min csudálkozni, nem tudná min öszveütni fejét, 's a' kisdéd társaságokban nem volna mit megszóllani.

Clavígo. A' nélkül ugyan meg nem esik; azt magam látom.

Carlosz. A' Clavígo' menyegzője? — Meghinném! — Ha majd a' sok Madridi leány|a' ki még mindig reméli| hogy elveszed,| a' ki még mindig vár,| 's megérti| hogy neki e' tréfát játszotad!

Clavígo. Az egyszer nincs különben.

Carlosz. Különös! Ritkán látam embert|a' ki az asszonyok körül illy szapora illy közönséges szerencsét csináljon| mint te. Nincs rend| mellyben sok derék gyermek nem csinálgatná projektjeit| hogy tégedet miképen tehessen magáévá. Eggyike szépségére támaszkodik, ez gazdagságára, születésére,

amaz elmésségére, rokonira. Mi nyájasságokat nem pazarlanak rám temittad! Mert azt szerencsét sem e' szép pisze orrnak, sem e' szalmaszekér főnek, sem ismeretes asszonygyűlölésemnek nem kell, úgy vélném, köszönöm.

Clavígo. Kötődöl.

Carlosz. Ha kezemben már sok világos megkérés nem volt, olly tele a sok orthográphi vétkecskével mint a legoriginálabb levele egy parányi betűrontó fehér szép kacsónak! — tudnád, hány piros-pozsgás Duenna került ez úton körmeim közzé!

Clavígo. 'Stenekem nem szállál!

Carlosz. Mert nem láttam méltónak hogy egyikével is elfoglaltassd magadat. — O Clavígo, a' te javad nekem mindig úgy szívemen feküdt mint az önn-magamé. Nincs kívüled barátom; előttem szenvedhetetlenekké lettek az emberek, 's íme te is az kezdesz lenni.

Clavígo. Kérlek, nyugtassd-meg magad'.

Carlosz. Égessd földig valakinek házat, mellyen tíz év oltá épít, 's küldj barátot hozzá hogy az vigasztalja kereszttyén békeséges-tűréssel. — Nincs esze, a' ki magát más miatt interessálja; nem érdemlik az emberek.

Clavígo. A' fekete szellem ülemeg?

Carlosz. Ha háborgat, kinek kell egyébnek köszönnöm mint neked? Gyakorta így szólék magamhoz: Minek neki most a' leg fényesbb házasság is? ~~ne~~ ^ő ~~ki~~ egy mindennapi emberkének már elég messzére ment, de talentomai 's tudományai mellett nem maradhat az a' mi most.—Plánjaimat megcsináltam. Kéves ember van olly elszánt és hajlékony, olly csupa tűz és még is merő munkás-ság. Ő a' szolgálatnak minden ágazatin kész ember; mint Archiváriusz hirtelen' széles ismereteket gyűjthet, szükséges-sé fogja magát tehetni, 's hagyj történni ^ő egy változást, Minister lesz.

Clavígo. Valót szólván, ezek nekem álmaim voltak.

Carlosz.

Carlosz. Álmaid? A' melly bizonyosan felérek a' toronyba ha olly fel-tétellel megyek neki hogy abba nem hagyom míg fel nem jutok, olly bizonyosan meg fogtál volna győzni minden akadályt. 'S így nem törtem volna azon magamat a' mi még hátra volt volna. Hazulról nincs birtokod. Annál jobb! az gondosabbá tett volna beszerezni, szemesebbé megtartani. 'S osztán a' ki vám mellett ül 's még is szárazon marad, fa-jankó a' neve. 'S akarnám tudni, miért ne tartoznék az ország a' Ministernek adóval ha a' Királynak tartozik? Ez nevét adja ide, amaz erejét. — 'S mikor ezekkel így kész voltam, körülnéztem magamat, hol lelnék neked valami okos partiet. Nem kevés csillogó ház ötlött eszembe melly fényetlen születésedre örömet hunyt volna szemet; láttam némelly gazdagot is melly kész volt volna erszényét ide nyújtani, 's rangod' költségeit örömmel vállalta volna magára azon szerencséért hogy a'

Kl
sék
második király' ragyogásában osztozhas-
son — 's te íme...

Clavígo. Igazságtalan vagy; na-
gyon alá nyomod mostani álltomat. 'S
azt véled| hogy többé nem fogom maga-
mat előtolhatni? hogy nem fogok még
több lépéseket tehetni-előre?

1/
1/
Carlosz. Kincsem! törd-ki te a'
fakadó palánt' szívét, sarjazhat azután,
lövellheti a' legbujább növéseket; egy-
bokros, gallyas szép fiatal| az, igen is,
lehet; de az első fakadás' királyi felsző-
kellete örökre oda van! — Osztán azt
se hidd| hogy e' házasságot az Udvarnál
csendes vérrel fogják nézni. Feleded|,
kik tanácslották hogy vess véget isme-
retségednek Marieval? feleded| ki adá|
azt az eszes gondolatot| hogy ötethagyd|
oda? Ujaimon számláljam-elő?

Clavígo. Annak képzelte| hogy lé-
pésem olly keveseknél fog találni ja-
valást, magamat is sokat elgyötrött.

Carlosz. Keveseknél? Senkinél!
biggy nekem, senkinél! — 'S hatalmas
barátid ne vegyék balúl| hogy magadat|

hírek, tanácsok nélkül úgy lököd oda, mint a' bohó gyermek a' pénzt férges mogyoróért?

Clavígo. Ez alacsony, Carlosz! ez nagyítva van!

Carlosz. Egy vonással sincs. Mert ha valaki szerelemből bakfittyet vet, jó, azt ő lássa. Szobaleánykát venni-el, miért szép mint az angyal! — az illyet minden neveti, és még is irigylik az emberek.

Clavígo. Az emberek! 's mindig az emberek!

Carlosz. Tudod hogy én magamat kevésbé függesztem-fel a' mások' ítéletétől; azonban örökké való hogy a' ki másokért nem tesz, magáért nem tesz; 's ha az emberek nem bámulnak, nem irigyelnek, nem is vagy szerencsés.

Clavígo. A' világ külfényről ítél. Oh! a' kinek a' Marie' szíve jut birtokul méltó tárgya az irigylésnek.

Carlosz. Hallod é, Clavígo? a' dolog látszik is annak a' micsoda. De

való, így gondolkodtam gyakran magamban, hogy azok rejtett tulajdonok lehetnek, a' mik szerencsédet irígyelhetővé csinálják; mert a' mit az ember így a' maga szemével lát, így a' mindennapi eszével megfoghat...

Clavigo. Megeskél, hogy földig rontasz?

Carlosz. Hogyan történhetett az? így fogják kérdeni a' városban. Ah! ah! hogyan történhetett az? kérdik majd az Udvarnál. Az Istenért! hogyan történhetett az? Hiszen ő szegény, nincs születése! ha Clavigóhaz egy kis román-kája nem volt volna vele, azt sem tudná az ember, hogy él. — Ugy mondják, rendes, módos, elmés! — Ki fog azért valakit elvenni? Az oda van az első hetekben. — Ah! mondja majd egy; azt mondják, szép, kellemes, gyönyörű...

Clavigo megzavarodik; mély sóhajtást szalaszt-el. Ah!

Carlosz. — Szép? — Oh, mond egy nyelvpritty, csak mint a' legtöb-

bek. Hat esztendeje hogy nem láttam.
 — Hat esztendő sokat elváltoztat! fe-
 lel barátnéja. — Lessük ki mikor pro-
 dukálni fogja! mond a' harmadik. 'S sug-
 nak, bugnak, tudakozódnak, nézetik,
 kimennek kedvéért, 's várják, 's min-
 den azt forgatja elméjében | hogy mint
 lépdele előfelé a' kevély Clavigo, ki
 eddig nyilván soha nem jelent meg hogy
 deli, fennszemöldü spanyol Duenna ne
 függött volna triumphban karjain, ki-
 nek tele begye, égő orcája 's lángoló
 szemei az egész világtól ezt látszattak
 tudakolni: Nem vagyok e érdemes illy
 tetszőre? és a' ki elhittségében ruhájá-
 nak selyem vitorláját magasán eresztet-
 te szélnek | hogy jelenése tetszetősbbé
 tétethessék. 'S imhol érkezik a' várt Ura-
 ság, 's | szó mindennek elakád szájában.
 Imhol jó egy parányi, biczegő, hor-
 padt-szemű franczia - leányzóval | kinek
 minden ízéből a' hektika néz ki, bár
 halálszínét fejjel és pirossal vakolga-
 ja is. — O Clavigo! még meg kell csá-
 bulnom | ha a' sok szájtató meg-megkap,

egy
 diadalban

V/

1,
 1a
 1,

el-elkérdez, el-elquestionál, 's nem akarja megfogni tudni...

Clavígo *megkapja kezét.* Carloszom! Kedvesem! Rettenetes állapotban forgok. Meg kell vallanom, elijedtem a' hogy' megláttam. Egészen odavan, elsárgult, elfonnyadt. Oh, az mind az én istentelenségem...

Carlosz. Gyermekségek! bohóságok! Régen kehes volt még minekelőtte vele elkezdéd játszani a' románt. Eleget mondtam, tudod... De nektek szerelmeseknek sem szemetek sem orrotok. — Clavígo, ez szörnyű eset! Így feledni mindent, mindent! Beteg aszonyt vonni nyakádra, ki házádba pestist hoz, hogy gyermeked, unokád úgy hál-ki mint a' koldus-mécs. — 'S a' ki egy nagy törzs' atyja lehetett vala, melly talán még — Mondom, még elvész az eszem belé!

Clavígo. Carlosz, mit mondjak, mit érzettem mikor megláttam. Szívem, az első szédülésben, röpült felé. De ah, midőn az elmúlt, látása szánást, mély

szánást — igen is, azt támaszta bennem: de szerelmet? — Ah, úgy volt mintha 'örömeim' teljében a' halál' hideg keze suhant volna végig nyakamon! Erővel akartam víg lenni, erővel a' boldogot, az örvendőt játszottam volna — nem lehetett! minden mozdultom, minden hangom elárulta az erőltetést. Ha nem voltak volna olly igen magokon kívül, megfogták volna sejtetni.

Cárlozz. Pokloknak minden ördögei! 's te mind e' mellett elveszed?

Clavígo *magába-szűlyedve áll* // 33/7
's hallgatja.

Carlosz. Oda vagy! örökre, örökre oda vagy! Isten veled! Eressz 's hagyj mindent felednem, hagyd megvakulásodon támadt bosszuságomat magányos szomor napjaimmal együtt kikáromkodnom! — Hahh! illy gyalázatot ejteni magadon! magadat illy nevetségbe keverni! — 'S ha még is gyönyört vásárlottál volna általa, valamelly szenvedelmet! Nyílt szemmel vonni nyavalyát magadra, melly, míg egy

résről bel erődöt emészt, más résről megvetetté tesz minden előtt!

Clavigo. Carlosz! Carlosz!

Carlozz. Ne hágtál volna fel inkább, hogy ne lehetett volna esned!

— Minő szemekkel fogják ezt majd nézni! — Itt a' bátyja, így szóllanak majd;

mennykő egygy fattyúnak kell lennie

zsákba bűtátá a' mi vitézünket; nem

volt annyi bátorsága hogy szemébe meresse szemét. — Hm! így szóllanak

majd ezek a' czangár Grófocskák; megtetszik hogy nem Gavallér. — Terin-

gettét! kiált egygy harmadik's szemébe nyomja a' kalapot; velem kötött volna

ki/az ilyen amollian! 's egyget csap

bendőjén — egygy kolonc' ki csak arra sem méltó/hogy istálódba fogadd.

Clavigo felegyenesedik, Carloszra függeszti szemeit, kezét neki nyújtja, mellyet ez tűzzel ragad-meg.

Carlosz. Bátorodjál/nek, barátom! szánd-el magad! Lássad, félre

teszek mindent, 's ezt mondom: Itt két

külömböző tanács két serpenyőben.

Vagy elveszed Mariét, 's szerencsédet egy nyugalmas fénytelen életben, a' házi csend' örömei közt leled, vagy előbbre viszed futásodat a' ragyogás pályáján a' cél felé. — Félre teszek mindent, 's ezt mondom: Elállott a' nyelv, a' serpenyők többé nem inganak, választásodtól függ egyedül mellyike szálljon alá. Válassz a' mellyike tetszik, de — válassz! Nincs nyomorúbb portéka a' világon mint a' határozatlan emberki két érzés között lebeg, 's mind kettejét szeretné egyesíteni, 's nem látja, hogy semmi egyéb nem egyesítheti azon kétségnél, melly szívét hányja, gyötri. Rajta, nyujtsd jobbodat Mariénak, tedd a' mit a' becsület kíván, a' mi ahhoz illik a' ki élete szerencsáját kész adott szavának feláldozni, a' ki tartozásnak nézi jóvá tenni a' mit elrontott, és a' ki óhajításainak 's erejének körét nem terjesztette továbbra anélkül, hogy helyre hozza a' mit elrontott: — 's így bánván, éld a' fénytelen nyugalom' édes boldogságát, a' gyengélke-

dő lelkisméret' javallásait, 's mind azon szerencsét mellyet azok tesznek magokéva kik tulajdon szerencséjeket alkoták és az azokéit kik hozzájuk tartoznak. Szánd erre magadat, Clavígo, 's azt fogom mondani : becsületes, jó ember vagy.

Clavígo. Egy szikráját a' te erődnék, Carlosz!

Carlosz. Az benned alszik, 's addig fúvom|míg lángokat vet. — A' más oldalon nézzd a' fényt, a' nagyságot, melly reád vár. Nem festem ~~le~~ elődbe poétai nagyító színekkel: fessd-ki ~~az~~ azon elevenséggel|a' hogy' lelked előtt lebege|míg agyadat meg nem zavarta az a' francia fiatal fergeteg. De ez úton is légy egész ember, Clavígo, 's ne pislogj jobbra, balra|Bár kiterjedhetne lelked! bár elboríthatna, leverhetne azon nagy érzés' bizonyossága|hogy a' rend-kívül való emberek épen abban is rend-kívül valók|hogy kötelességeik különböznek a' közönséges emberekéitől; és hogy a' ki egy nagy Egészen végig-

nez, kormányoz és fenntart, nem vádolja magát, hogy nem gondola apróságokkal, holmi kicsinységeket az Egész javának feláldozott. Teszi ezt a Teremtő a maga alkotásaiban, teszi az országolásban az Uralkodó: miért ne mi, hogy hozzájuk hasonlítsunk?

Clavígo. Carlosz, én kisdéd ember vagyok!

Carlosz. Nem vagyunk kicsinyek ha a környülmények bajt vonnak felinkbe; akkor vagyunk azok ha magunkat velek összevágóztatjuk. Még egy lélegzést, Clavígo, 's magadnál vagy. Rázzd-le magadról egy érzés'rongyait, melly most már úgy nem illik rád, mint az a szürke libernyák nem, és az a hunnyászodó kép, mellyel Madridba érkezel. A' mit értted ez a leány tevé, azt te neki régen leszolgáltad; azt pedig, hogy neki köszönheted az első szerencsés elfogadtatást a' Publicum előtt, oh, egy más ugyan-azt 's többet is tett volna társalkodásod örömeiért, 's nem csinálna ennyi kívánságokat! 'S juthat

na e olly balgatagság fejedbe| hogy bír-
tokod' felét azon Mesterednek add ki-
72 |él harmincz esztendő előtt az ábéczt
tanultad? — Clavígo — hát?

Clavígo. Igen, Carlosz! Megle-
het hogy általjában igazod van; de mi-
ként búvjunk-ki e' zavarból? Ezt mondd,
ezt mutassd, ha tudod, 's úgy szólj.

Carlosz. Jó! De tehát akarod?

7 | Clavígo. Csináld hogy akarhas-
sam| 's fogom akarni. Nincs eszem ma-
gamnak; legyen neked az én számom-
ra is.

Carlosz. Rajta tehát. Mindenek-
nek-előtte Ő Uraságát egy bizonyos ki-
mutatandó helyre idézed, 's meztelen
karddal veszed-vissza az írást| mellyet
neki gondatlanul 's általa kényszerítve,
adtál volt.

Clavígo. Hiszen az kezemben va-
gyon; eltépve adá-vissza ő maga.

Carlosz. Derék! igen derék! A'
lépés téve van, 's te itt papoltatod az
embert! — Tehát fogjuk röviden! Azt
fogod neki írni egész phlegmával| hogy

nem látod jónak elvenni kedves húgát; ha érteni akarja miért nem, tessék neki a' jövő éjjel egy barátja' társaságában 's ollynemű fegyverrel a' millyen leginkább lesz kénye szerént, itt 's itt megjelennie, 's punctum mellé. — Jer, Clavígo! írd meg mingyárt. Én Secodántod vagyok, 's ördögnek kellene lenni bőrébe'...

Clavígo író-asztala felé indul.

Carlosz. Nem úgy, Clavígo; még egy szót. — Ha jól megfontolom, az tőlem ostoba szó vala. Kik vagyunk mi hogy egy ilyen neki - dühödött fiúval teszünk-fel? Mi érdemli azt őbenne hogy őtet magunkkal egy sorba állítsuk? — És így halld: Hát ha beadom az Urfit, hogy lopva jött Madridba, hogy ál név alatt 's bérelt társsal furta magát hozzád; hogy elébb nyájas beszélgetés által megtéveszte, aztán hirtelen megtámadá, 's mesterséges szökdelésekkel tőled egy csúfos declarációt csikara-ki, 's azt mostan már elszórni szándékozik? Ez nyakátszegi, Meglátja mit

teszen spanyolt háborítani-meg polgári nyugalmában.

Clavígo. Igazod van.

Carlosz. De hát ha, míg a' per lefoly, a' bizonyost játszanánk az Ur-fival? — mert ki tudja, mit nem kezdhet?

Clavígo. Értelek, 's annak ismerlek|a' ki az effélét elsüti| ha hozzá fog. |, |

Carlosz. Az volna még! ha én, ki huszonöttestendeje hogy együtt bizcegek, ki ott valék|midőn az emberek' elsőjének egymást érve hömpörgött-alá homlokáról a' kínyeréjték, csak ezt sem tudnám! — Te hát szabad kezét engedsz nekem, 's így nem szükség| hogy legkisebbet írj vagy csinálj. — A' ki bátyám-uramat hívesbe dugatja, egy kis pantomím által azt kívánja jelenteni| hogy nincs kedve elvenni húgom-aszonyt. |,

Clavígo. Nem, Carlosz! Érjen w' mi akar, azt el nem nézhetem, azt elnézni soha nem fogom. Beaumarcha-

is érdemes ember, 's igazságos ügye miatt nem senyved tömlöczben. Egyebet, Carlosz, ha tudsz!

Carlosz. Pah! pah! gyermekségek! Hiszen mi a' jó embert meg nem esszük; alkalmasos quartélykát csinálunk neki, 's lessz mit ennie, innia. 'S sokáig úgy sem tarthat mert, ha majd látni fogja hogy tréfája el nem sült, ellohád ez a' theáteri tűz, 's hunnyászkodva csúsz a' kereszthez, 's arra megyen nyakra-főre a' merre jött, 's még nagy alázatosan megköszöni ha hűgának valami kevés esztendeit kivetni méltóztatol; a' minél, a' mint látszik, nem is keres egyebet.

Clavígo. Legyen hát! de kikötöm hogy vele szépen bánj.

Carlosz. Bizzd rám magad! — De még egyet. Nem tudja az ember miként fecsegődik-ki, mint kaphat szellet a' ficzkó, 's még rád tör, 's oda minden. Azért hagyd-ei házadat hogy egy lélek se tudja hova levél. Csak a' legszükségesebbet pakkoltassd - össze.

Eggy kalauzt adok melléd, ki olly helyre vezet, hogy a' Szent-Hermandád sem akad nyomodba. Nekem mindég készen egy két ilyen egérlyukam. — Maradj békével!

Clavigo. Szerencsével, Carlosz!

Carlosz. Bátran! vígan! ha keresztelünk rajta, egy jó estvét kell csinálnunk.

Guilbert' lakása.

Sophie Guilbert. Marie Beaumarchais munkával.

Marie. Buenco illy hévvel távozott-el?

Sophie. Várhatál egyebet? Égérretted; 's miként állhatta volna ki annak jelenlétét, a' kit kétszeresen kénytelen gyűlölni?

Marie. Ó a' legérdemesbb polgár a' kit ismerek. — *Munkáját mutatván.* Ezt talán így csinálom. Beöltöm itt 's itt felhúzzom; úgy tetszik, jól fog állani.

Sophie.

Sophie. Igen jól. Én pedig paille-szint vonok főkötőmbe. Nekem egyszín sem áll jobban. — Mosolyogsz?

Marie. Önn-magamat! Mi leányok csudálatos nemzet vagyunk; alig emelítjük megint fejünket, 's gondunk mingyárt megint pántlika mingyárt megint bodor.

Sophie. Azt ugyan te magadra nem mondhatod. Mielta elhagyott vala Clavigo, semmi nem tudta csinálni örömedet.

Marie megretten, 's az ajtó felé tekint.

Sophie. Mi lele téged?

Marie. Azthittem, valaki jó. Ah, *ez* a szegény beteg szívem! Oh, még megöl. Erezzd mint dörög e' hiu ijedségben.

Sophie. Légy nyugtan. — Marie te sápadsz? Kérlek, Marie!

Marie *meffyehez vivén uját.* Itt úgy megszur! itt úgy megnyilallik. Meglátod, még megöl.

Sophie, Kíméld magadat, Marie!

Marie. Én boldogtalan együgyű kis leány vagyok. Öröm és bánat minden erőjökkel rohantanak nyomoru életemre. Mondom neked, csak fél öröm újabb birtoka. Nem soká fogom élni örömeimet karjai között — talán éppen nem!

Sophie- Mariem! édes egyetlenem! Az illy tünődésekkel önn-magad vagy magadnak gyilkosa.

Marie. Miért csalogassam magamat?

Sophie. Ifju vagy, szerencsés vagy, mindent remélhetsz.

Marie. Remélhetek? Oh, igen; a' remény, az az egy balzamja az életnek, néha lecseppen szívembe. Ifjonti víg álmok lebegnek előttem, 's körülölelik szeretett alakját annak a' hasonlíthatatlannak a' ki íme megint enyém!

— Oh Sophie, melly kedves, melly szeretetre-méltó ő! Mielta nem láttam — nem tudom melly szóval mondjam-

7

ki, — lelkének mind azon nagy tulajdonai/mel melyek egykor mint valamely bimbóban szemérmesen fekvének benne, ~~el~~feleslettenek. Azolta férjfiává lett, 's e' tiszta önn-érzéssel/mel melyben fel lép, melly olly egészen ment minden kevélységtől, hiuságtól, 's' csendes nagysággal/minden szívet el kell bájolina. — 'S most ő leszen enyém? — Nem, Sophie, én őtet nem érdemletem, — most még inkább nem érdemlem.

Sophie. Örvendj hogy tiéd, 's légy szerencsés. — A' bátyád —

Beaumarchais jó.

Hol Guilbert?

Sophie. Már régen odavan; nem fog soká múlathatni.

Marie. Bátyám, mi lelt? — *felugrik*, 's *nyakába borul*. Mi lelt, bátyám? mi bajod?

Beaumarchais. Semmi; hagyj, édes Mariem!

Marie. Ha a' te édes Mariéd vagyok, szólj, mi fekszik szíveden?

Sophie. Eresszd. Szokások a' férj-
fiaknak ábrázokat csinálni, ha nincs is
ok reá.

Marie. Nem, nem! Én ~~szépe~~ ké-
pedet nem rég olta ismerem, de az festi
nekem minden érzésidet; én már min-
den érzésit olvasom e' meg nem rom-
lott, e' titkolni nem tudó, szép lélek-
nek homlokodról. Téged valami ért;
kérek, ne titkolódjál; mondd-ki mi
bajod?

Beaumarchais. Semmi, édesé-
im! úgy hiszem, nem több mint sem-
mi. — Clavigo — —

Marie. Mit Clavigo!

Beaumarchais. Clavigótól jö-
vők — nincs.

Sophie. 'S ez zavara-meg?

Beaumarchais. Kapusa azt
mondja, elútazott; senki nem tudja,
hova; senki nem tudja, mennyi időre. —
Ha eltagadná magát! ha valóán elútazott!
Minek azt? miért azt?

Marie. Várjuk csendesen.

Beaumarchais. Nyelved hazud.
 — Hahh/sápadt orczáid, minden tete-
 med' rengése, minden mozdulatid azt
 kiáltják/hogy nem várhatod. — Marie!
hevesen szorítja magához. e' dőbögő
 hánykódó szíven eskem neked, halld
 ezt, bosszúnak Istene! halljátok ezt
 minden Szentjei! megléssz bosszulva,
 hahogy — megkábúlok midőn képze-
 lem — hahogy megint elpártolt, ~~vona,~~
 hahogy másod ízben szegi-meg a' leg-
 szentebb fogadást, 's inségünkben még
 ingerelni mer. Nem! **Nem** meri! **Nem**
 merheti! Lehetetlen hogy merje! —
 Húgom, bosszút, oh! bosszút állok
 értted!

Sophie. Koránti készültek, szük-
 ségtelen he vesség! — Őcsém, könyö-
 rülj e' szegény beteg gyermekén!

Marie *leül.*

Sophie. Mi bajod, Marie? ájul-
 ni akarsz?

Marie. Nem, nem. De te min-
 gyárt el is ijedsz.

Sophie szaglót nyujt. Fogd ez üveget.

Marie. Minek? — De add.

Beaumarchais. Hol Guilbert? Hol Buenco? — Küldj értek, néném. — Sophie el. — Mint vagy, Marie?

Marie. Jól, tűrhetően. 'S te, bátyám, úgy hiszed...?

Beaumarchais. Mit, kedves? Mit?

Marie. Ah!

Beaumarchais. Lélegzeted elfogódott.

Marie. E' kibeszéllhetetlen dobogás fogta-el.

Beaumarchais. Mivel élsz? Van könnyítőd?

Marie. Eggyet ismerek. Rég olta kérem Istentől.

Beaumarchais. Megkapod, Marie! megkapod! 's úgy hiszem, az én kezemből.

Marie. Jó, bátyám!

Sophie. vissza.

Eggy Kurír épen most hozza e' levelet. Aranjuezből jön.

Beaumarchais. Irás, pecsét
Követünké.

Sophie. Kértem, szállana-e, 's
venne frisitőt. Nem akart; hogy sok de-
péchei vannak.

Marie. Néném, nem küldenéd
Orvosért a' leányt?

Sophie. Rosszúl érzed magadat?
— Szent Isten! Marie, mi lett?

Marie. Elrémítesz, hogy végre egy
ital vizet sem fogok kérni merni. —
Sophie! — Bátyám! — mi áll a' le-
vélben? Nézzd\ mint reszket! mint lesz
oda!

Sophie. Öcsém! kedves öcsém!

Beaumarchais. szótlan! veti
magát egy székbe, 's elejti a' levelet!

Sophie. Öcsém! — felveszi a'
levelet 's olvassa.

Marie. Hagyd nekem is! Látnom
kell — fel akar kelni — Jaj! érzem!
Ez az utolsó — Néném, irgalomból, a'
végső, a' halálos dőfést! — Megint el-
pártol!

Beaumarchais *felszökve*. El-
pártol! — *megcsapja homlokát*. Itt!
itt! Megtompulva, bután áll lelkem é-
előtt minden, mintha mennykő zúzta
volna össze'érzékeimet. — Marie! Ma-
rie! meg vagy csalva! — 'S én itt ál-
lok! — Mit? — hova? — Nem látok
semmit! semmit! Semmi-utat, semmi
nyílást! — *visszaroggyan*.

Guilbert jön.

Sophie. Guilbert, segélyj! oda
vagyunk! Segélyj! oda vagyunk!

Guilbert. Sophie!

Sophie. Olvassd! olvassd! A' Kö-
vet jelenti az öcsémnek, hogy Clavigo
vádát tevé ellene, hogy magát ál név a-
latt írta hozzá, hogy ágyában pistolt
szegze meflynének, 's kényszerítette, hogy
magáról egy gyalázatos declarációt ad-
jon; és ha hirtelen' útnak nem indul,
Spanyol-országot mingyárt itt nem hagy-
ja, tömlöczbe fogják vonszolni, hon-
nan kiszabadítani! A' Követnek minden
igyekezete 's tekintete mellett, csak-
nem lehetetlen lesz.

Beaumarchais *feltobbanva.*
 Vonszoljanak! oh vonszoljanak! de hi-
 degülő testétől! de onnan hol égő bos-
 szumat párázó vérében oltom-el. —
 Hahh! mint ég, mint lángol bennem
 ez irtóztató, e' dühös szomj az ő vére
 után! — Hála tenéked, mennybeli Is-
 ten, ki az embernek tüzes kínjai, el-
 viselhetetlen kínjai közepette is enyhü-
 lést nyújtasz és könnyebbedést! — Mint
 égeti mélyemnek minden részét ez az
 irtóztatós bosszu! az önn-magam' ösz-
 verontásomból, e' buta habzásból mint
 ragad-ki, mint ragad magamon felül
 az a' dicső szép érzés, az a' nyugtot
 nem engedő vérszomj! — Vért! Vért!
 — Mint vagyok megkönnyebbedve! mint
 vagy minden bennem, minden! meg-
 kapni őtet! öszvezúzni! öszveroccsan-
 tani!

Sophie. Rettenetes vagy!

Beaumarchais. Annál jobb!
 — Nem, nem kell vas! nem kell fegy-
 ver! E' kézzel marczonglom-meg —

hogy enyém legyen az' öröm, egészen
enyém az érzés: ÉN öltem-meg!

Maríe. A' szívem! a' szívem!

Beaumarchais. Leány, nem
tudalak megmenteni, de legalább bos-
szulva léssz. Nyoma után indulok mint
az eb a' vadé után: fogaim vágyva vágy-
nak húsára, ínyem vágyva vágy vére-
re.—Mi ez? vérengző fene vaddá lettem
e? Minden erebben forr, minden ízem-
ben buzog a' kívánság rá rohanni. Ha-
lálígy gyűlölném a' ki méreggel ölné - el
előlem/a' ki előlem gyilkos, vassal szúr-
nál-e. O Guilbert! jer, vezess nyomába!
— Hol Buenco? Jertek, üzzük, míg rá-
találunk.

Guilbert. Szökj! szökj!

Maríe. Menj, bátyám!

Sophie. Guilbert, vond félre in-
nen! megöli a' szegény beteget.

Buenco jön.

El innen, Uram! el! hamar el!
Nem megmondtam e hogy így járunk?
Alattomban szemmel tartottam mindent.
Útnak hamar! Ezer szem vigyáz rád;

mindenhol keresnek. Oda vagy ha, tüss-
tént nem távozol.

Beaumarchais. Nem én. —
Hol Clavígo?

Buenco. Nem tudom.

Beaumarchais. Tudod! — tér-
den kérlek, felelj — mondd-meg, valld-
meg: hol van?

Sophie. Az Istenért, Buenco!

Marie. Oda vagyok! oda vagyok!
— *eldöl.* Clavígo!

Sophie. Jaj nekünk! oda van!

Marie. Mennyeinek Istene, ne
hagyj benünket! — Menj, bátyám!
menj! menj! menj!

Beaumarchais *térdre hull előt-
te. Marie többé magához nem tud tér-
ni. Téged hagyni - el! Téged hagyja-
lak-el?*

Sophie. Maradj tehát, 's ronts-
öszve mindnyájunkat /a' hogy' ezt itt
megöléd. Oda vagy, edes Mariem! Té-
ged bátyád öle-meg!

Beaumarchais. Várj, néném!

S o p h i e *fulánkkal.* Segéllő! bosszúló! — Segélyj magadon.

B e a u m a r c h a i s. Érdemlem ezt?

S o p h i e. Add-vissza őtet, 's úgy osztán menj tömlöczödbe, menj hóhérpolczra, véredet kiönteni — de add-vissza őtet nekem!

B e a u m a r c h a i s. Sophie!

S o p h i e. Ha pedig oda van — ha megholt — tartsd-meg nekünk magadat! — *megöleli.* Őcsém, tartsd-meg magadat nekünk! atyánknak! — *Marie* kiszenvédte a' magáét, 's egy Isten él az egekben, hagyd annak a' bosszút.

B u e n c o. El innen! el, hamar! Jőjön az Úr, én elrejttem, míg az országból kiillanthatunk.

B e a u m a r c h a i s *Marler* ömöl 's *elborítja csókjaival.* Húgom! — *félre rántják.* *Megöleli Sophie*t. Ez kifeslik *karjaiból.* *Marie* elviszik, 's *Beaumarchais* és *Buenco* együtt mennek.

Guilbert. Az Orvos.

Sophie visszatér azon szobából hova a' Megholtat vitték. Késő! Oda van! oda van!

Guilbert. Kérem az Urat, tekintse. — Lehetetlen.

el.

ÖTÖDIK AKT.

A' Guilbert' háza előtt. Setéj.

A' ház nyitva. A' kapu előtt három fekete-köpenyes ember fáklyákkal. Clavigo posztózatba leplezve, 'skardját hónja alatt tartván. Cselédje szövétnekkal világít előtte.

Clavigo. Nem megmondtam hogy kerüld ez úczát?

Cseléd. Felette nagy utat tevének vala, pedig az Úr siet. Már közel vagyunk oda hol reánk Don Carlos vár.

,a' 3

12

Clavígo. Fáklyák amott?

Cseléd. Temetnek. — Kérem, jö-
jön az Úr.

Clavígo. Marie' lakása és teme-
tés. — Hideg futja-el csontjaimat! Menj,
tudd-meg, kit temetnek?

Cseléd *az emberek felé megyen.*
Kit temettek?

Emberk. Beaumarchais Ma-
riet.

Clavígo *eggy kőre ül's beburkol-
ja magát.*

Cseléd *vissza.* Beaumarchais Ma-
riet temetik.

Clavígo *felpattanva.* E' nevet
kelle említened, gyilkos? e' nevet melly
minden velőt kicsap csontjaimból?

Cseléd. Csendesen, Uram! Jö-
jön az Úr! Képzelve melly veszélyben
forog.

Clavígo. Pokolba veled! Én vesz-
teg maradok.

Cseléd. O Carlos! Oh hol a-
kadhatok rá! Ez magán kívül van.

el.

Temetkezök, *távolra.*

Claudio. Megholt! Marie! meg-
holt! Amott a' fákyák, gyászos kísé-
ji. Tünemény, varázsjáték. Ijeszteni a-
kar; tükröt vet előmbe, hogy lássam
hitetlenségem' következtét 's borzad-
jak-meg. — — Még ideje! — Még —
Reszketek! szívem borzadva hűledez!
— Nem, nem, Marie! nem halsz-meg!
Jövök, jövök! — — Tűnjetek-el, éjje-
li lelkek, kik ijesztve álljátok-el úta-
mat. — *A' Temetkezők felé indul.* Tűn-
jetek-el! — Veszteglenek. Jaj nekem!
meredt szemekkel néznek rám! Jaj ne-
kem! Ők emberek mint én. — Tehát
való! — Való? — 'S meg tudod fog-
ni? — Oda van! Nincsen többé! — Az
éjjelnek minden borzasztással rohan
rá'm e' gondolat: Nincsen többé! —
— Im lábaidnál fekszik az eltaposott ró-
zsa — te pedig — Isten! könyörülj raj-
tam a' te egeidben! — én öltem-meg
ötet — Rejtezzetek-el, csillagok! ne pil-
lantsatok-alá! ti, kik olly sok ízben
látátok az istentelent a' legboldogabb

örömek közt hagyni-el ama' küszöb-
ket; kik látatok mint andalga ének és
lantzengés alatt arany phantasiákban
végig az úczákon, 's mint ébresztgette
a' csendes ablakrostély megett figyelő
leány' szívében a' 'szerelem' legszentebb
gerjedelmeit! — 'S íme jajjal töltöd-el
a' házat, 's egykor boldogsága ~~háza~~ pi-
aczat halotti énekléssel! — Marie! Ma-
rie! vígy magaddal! Vígy magaddal,
Marie! — ~~Szódd!~~ muzsika szóllal-meg
benn a' háznál. — Indulnak a' sír felé.
— — Álljatok-meg! álljatok-meg! Ne
szegezzétek-le! Hagyjátok még egyszer
látnom! — A' ház felé indul. — Hahh,
kinek merek itt elébe lépni? kit merek
iszonyu gyötrelmeiben megszóllítani?
barátjait e? bátyját e? kinek szívet a'
legdühödtebb fájdalmak dölják. — Mu-
zsika ismét. — Engem hív! engem hív!
Jövök! — Melly dobogás ömöl reám!
melly rettegés szegez-le! — A' muzsi-
ka harmad. ízben szóllal-meg 's hossza-
san tart. A' fáklyák mozdulnak a' ka-
pu előtt. Még más három ismeret-
len lép

len lép hozzájok; sorban állanak, 's beeresztik a' menőket. Hatan a' koporsót viszik. Guilbert és Buenco mely gyászban.

Clavigo előlép, Álljatok-meg!

Guibert. Melly szózat ez?

Clavigo. Álljatok-meg! — A' Vivők megállanak.

Buenco. Ki merészli megháborítani e' békés sereget?

Clavigo. Tegyétek-le.

Guibert. Hahh.

Buenco. Gyalázatos! Még sem szüntem meg tehát gonoszságod? Koporsójában sem lesz e ment hitetlenséged' áldozatja?

Clavigo. Hagyjatok! Ne vigyetek az elcsüggedés' dühéig; a' megkeseredettekkel veszedelmes feltenni. Látnom kell őtet. — *Leveti a' borítékot 's fedelet.* — *Marie fejeibe öltöztetve, 's öszvekött kezekkel.* Clavigo elborzad 's visszadöbben, 's elrejtí képét.

Buenco. Fel akarod támasztani | 2
hogy újra megöld?

Clavígo. Boldogtalan elméskedő!
— Marie! — *Lerogy a' koporsó mellett.*

Beaumarchais érkezik.

Buenco ott hagyta. Mondják, nem holt-meg. Látnom kell, ha az ördögök ellenzenék is. Látnom kell! — Fáklyák! — *Rohanva megyen a' Temetkezők felé, meglátja a' koporsót, 's elnémulva ömöl reá. — Félre emelik. Ajulva van! Guilbert tartja.*

Clavígo a' koporsó túl felénél ~~fel-~~
~~szemel~~ 's emelkedik. — Marie! — Marie!

Beaumarchais felriadva. Ez az ő szava volt! — Ki mondá-ki e' nevet? — Mint ömlelángoló düh minden erembe e' szó' zengésével.

Clavígo. Én vagyok!

Beaumarchais tűzbe - kevert
szemmel. Kardhoz kap. Guilbert hátráltatja!

Clavígo. Nem rettent engem szikrázó szemed, nem kardodnak-hegye. Nézz ide! e' zárt szemekre nézz! e' kolcsolt kezekre!

Beaumarchais. Nekem te ezt?
Kitépi magát a' Guilbert' kezéből, Clavigónak megyen, kardra kelnek. Beaumarchais áltveri Clavigót.

Clavigo rogyva. Köszönöm, sógor! Öszveadsz bennünket! — elnyúl a' koporsón.

Beaumarchais elrántja. Félre e' Szenttől, kárhozatos!

Clavigo. Jaj! jaj! — A' Vivők tartják.

Beaumarchais. Vér? — Pillants-fel, Marie! pillants-fel! Nézzed mátkáékedet, 's úgy osztán hunyd-be szemeidet örökre! — Nézzd, mint ékesítettem - fel nyugtodnak szent helyét gyilkosodnak vérével! Hahh, mi szép, mi gyönyörű!

Sophie jő.

Öcsém — Isten! mi történt?

Beaumarchais. Lépj-elő, kedves, és lássd. Úgy hittem, rózsát fogok menyegzői ágyára hinteni. Elhintettem a' rózsákat, de — útjára az ég felé.

Sophie. Isten! Oda vagyunk!

Clavigo. El innen, boldogtalan! el, minekelőtte a' nap feljő. Az az Isten! ki bosszúlónak küldé, vezérelje lépéseidet! Sophie, hocsáss-meg! Öcsém, barátim, bocsássátok-meg!

Beaumarchais. Mint oltja el csorgó vére szívemnek lángoló minden bosszúját! mint alszik-el lesiető éltével minden dühöm! — Clavigónak meggyen. — Vessz! Én megbocsátok.

Clavigo. Kezet rá! — 'S te is, Sophie! — És te is! — Buenco tértovább.

Sophie. Add neki, Buenco!

Clavigo. Köszönöm, Sophie! te az én régim vagy! — Te pedig lelke az én szerelmesemnek! ha még itt lebegsz körülünk, tekints-alá! nézzd ezeknek mennyei jóságokat! mondd áldásodat rá! 's bocsáss-meg te is! — Megyek! megyek! — Öcsém, mentsd-meg magad'. — Szóljatok, megbocsátott-e nekem Marie? Mint hala-meg?

Sophie. Vég szava szerencsétlen neved volt. Búcsu nélkül vált-el tőlünk.

Clavígo. Utána megyek, 's megviszem neki a' tiéteket.

Carlosz. Cselédje.

Carlosz. Clavígo! — Gyilkos!

Clavígo. Hallj engemet, Carlosz! Imhol van áldozatja tanácsidnak. — 'S most azon vérre, mellyben életem tartóztatlanul foly-el, kérlek, kényszerítlek, tartsd-meg a' sógoromat.

Carlosz. Clavígo! — A' Cselédhez. Mit állasz henyén? Orvosért! Orvosért!

a' Cseléd el.

Clavígo. Haszontalan igyekezetek! Tartsd-meg, védj az öcsémet! — Adj kezet rá, Carlósz. — Ezek itt nekem megbocsátottak, 's így bocsátok-meg neked én is. — Elkíséred a' szélekig, 's — ah!

Carlosz *megdobván a' földet.*
Clavígo! Clavígo!

Clavígo *a' koporsó felé mász,*
's megdől hozzá. Marie, ide kezedet!

— *felbontja a' kötelékeket, 's jobbját kezébe veszi.*

Sophie Beaumarchaishez. El innen, szerencsétlen! el innen! el!

Clavigo. Ime jobbomban jobbja — fagyos holt jobbja! — Marie, te enyém vagy — örökre enyém — És még e' csókját az öszekelésnek. Ah!

Sophie. Hal. Szaladj, öcsém! Mentsd-meg magadat!

Beaumarchais megöleli nénjét.

Sophie megölelvén Beaumarchaist, 's eggyzersmind tolja.

A' TESTVÉREK.

ÉRZÉKENY-JÁTÉK,
EGGY ARTBAN.

S Z E M É L Y E K .

PÁL , Kereskedő.

MARIKA , testvére.

MEGYERI.

POSTALÉGÉNY.

P Á L

az író-asztal mellett.

E' héten két új Vásárlóm megint. Ha az ember iparkodik, csak elél; 's bár cseppenként jő, a' sok cseppből szép rakáska vá' utoljára, 's a' ki kis játékot játszik, a' kis játéknak is örül, 's kevesebbet vesz, ha vesz. *Kopogás az ajtón.* Szabad! — Mi jót hoz Kezd?

Postalegény. Egy terhelte levél. Húsz arany áll a' borítékon.

Pál. Jó! igen jó! — Irjuk a' többihez.

Postalegény el.

Pál/ a' levelet olvasván. Ezt ugyan ma nem mertem ígérni magamnak. Így megadhatom a' Megyeri' pénzt, 's emberségével nem élek-vissza. Tegnap ezt monda: Holnap hozzád megyek. Nem szerettem hogy mondta.

lik
17/93

52

Tudtam hogy nem fog sürgetni, 's így jelenése kétszerestt sürget. — *Felnyitja satulját* 's pénzt számlál. Néha napján midőn a' pénz olvadt kezemben, leginkább nem szenvedhettem azt a' kölcsönözött a' ki velem szépen bánt. A' ki kilesett, a' ki rám jára mindég, a' ki zaklatott, azzal én is szemtelenül bántam. Az olyan a' ki nem szóll, egyenesen megyen az ember' szívének, 's leginkább unszolja fizetésre, ránk bízván a' m' óhajt. *Pénzt teszen félre az asztalon.* Könyörülő Isten, hála téneked hogy kivergődtem a' szép gazdaságból 's most már szárazon ülök. — *Eggy könyvet veszen-elő.* Áldásidat kicsinyben, nekem, ki adományidat nagyban tékozlottam-el! 'S úgy osztán ... Ki tudnám e mondani? — — De te semmit nem tészesz érettem, mint én nem teszek semmit magamért. Ha a' kedves teremtés nem volna, itt ülnék e' 's tölteném e fractiókkal az időt? — Oh Mariska! ha tudnád hogy a' kit te bátyádnak gondolsz, egészen más szív,

vel, egészen más reménnyel dolgozik értted! Talán... ah, az csak-ugyan keserű! — — Szeret! szeret! — De csak mint testvérét. — — Pfuj! ez megint hihetlenkedés; pedig az soha nem szűlt jót. — — Mariska, boldog leszek! Boldog leszesz te is, Mariska!

Mariska be.

Mi kell, bácsi? Hívtál?

Pál. Nem én, Mariska.

Mariska. Reád ért megint/hogy elcsalsz a' főzés mellől?

Mariska. Másszor meglehet. Ismerem én a' te szavadat, Pali!

Pál. Hát mit csinálsz oda kinn?

Mariska. Eggy pár galambot kopasztaték sültnek, minthogy Megyeri úgy is itt eszik.

Pál. Talán.

Mariska. Azok hamar megsülnek. Ha kell osztán, csak szóllj. — Kérni akarom Megyerit/hogy tanítson meg új énekére.

Pál. Te Megyeritől örömezt tanulsz?

Mariska. Oh, ő éneket sokat tud, és gyönyörűeket. 'S ha osztán asztalnál ülsz, 's lecsüggeszted fődet, reákezdem; mert tudom én, hogy te mindigárt elmosolyodol, ha azt dalom magamba' a' mit te szeretsz.

Pál. Csintalan! 's megsejtetted?

Mariska. Nagy dolog is azt sejtetni a' mit ti titkoltok, férjfiak! — Ha nincs mondani - valód, bátyám, meggyek; mert oda kinn sok holmi vár. — Eggy csókot búcsúzóba!

Pál *elhapván fejét.* Pospásznak — ha jól lesz-sülve a' galamb.

Mariska. Csak nézze az ember, mi gorombák ezek a' bátyák! Ha Megyeri, vagy valamelly más derék ifju remélhetne egyyet, olyat szokne örömében mint a' fal, 's imhol ez a' szép Úr azt is eltolja a' mit neki adni akarok. — Azért is öszveégetem a' galambot.

el.

Pál. Angyal! Édes Mariska! Hogy meg tudom állani, hogy nyakába nem

esém, 's neki mindent meg nem val-
lok! — Láthatsz e le miránk, szent
asszony, a' ki e' kincset nekem keze-
im közt tettet-le? — Oh igen! Ők oda
fenn látnak, tudnak mindent a' mi itt
esik. — Charlotte, te az én szerelme-
met teerántad nem jutalmazhatád meg
semmi joggal ~~mint~~ mint hogy kimulván,
nekem hagyád leányodat. Ebben adád
nekem mind azt a' mire szükségem va-
la; általa csatlál ismét az élethez. Úgy
szere~~l~~tem őtet mint / gyermekedet —
's most — Úgy tetszik, téged látlak;
úgy tetszik, megifjodva adott-vissza ne-
kem az ég hogy már most egyek le-
gyünk, egyek maradjunk, a' hogy é-
letemnek szép álmában nem lehetett.
— Gyönyörű! gyönyörű! Áldásodat
reá, mennybeli Isten!

Megyeri belép.

Jó estvét!

Pál. Édes Megyeri, én igen igen
szerencsés vagyok; ez estve csoporto-
san ért a' jó. Ne ma bajainkról egy szót
is! ne ma semmit a' mi elkedvetlenít

hetne! Imhol a' háromszáz forintod. Vedd-fel. Köszönöm jószágodat, szívesen köszönöm. Írásomat róla visszadod/ ha majd egyszer kezédbe akad. Jer fecsegjünk egyet.

Megyeri. Ha szükséged talál lenni rá...

Pál. Ha kell megint, igen. Tudod hogy én bízom barátságodhoz; de vedd-fel most. — Hallod e, Megyeri — Charlottnak emléke ez estve megint elevenen támad-fel lelkemben.

Megyeri. An nálad nem ritka dolog.

Pál. Ismerned kellett volna. — Derék-asszony volt.

Megyeri. Özveggy volt/mikor ismeretséget csináltad?

Pál. 'S olly tiszta! olly nagy! Tegnap megint olvastam egyik levelét. Te vagy az az eggy teremtés/a' ki' felőlök valamit tud. — *Satullja után nyúl.*

Megyeri magában. Csak ez egyszer hagyna békét! Hányszor nem beszéltte már! Egyébkor ugyan szívesen elhallgatom, mert a' mit mond, me-

legen buzog-fel szívéből; de most egészen más dolog ül főmben. Pedig éppen ő miatt szeretném jó kedvében megtartani.

Pál. Ismeretségünknek első napjaiban ezt írta: „A' világ megint kedves kezd lenni előttem. Pedig már elszakasztám valá tőle magamat, — az Úr által kedves! Szívem vádol: érzem, hogy gyötrelmeket készítek mind az Úr-nak mind magamnak. Fél esztendő előtt olly igen kész voltam volna halni; most nem vagyok az.”

Megyeri. Szép lélek!

Pál. A' világ nem vala róla érdekes. — Megyeri, sokszor beszéltem, mint levél általa egészen más emberre. Nem festhetem neked kínjaimat, bánatomat, midőn visszatekintek, 's a tyai örökségemet elpazarolva látam. Nem lehetett megkínálnom jobbbommal, állapotját nem lehetett könnyebbé tennem. Ekkor érzettem legelőször hatalmas ösztönt, kivergődni azon szorongásból, melyben egyik napomat a' másika után

nyomorogva éltem-el. Dolgoztam; — de mit tett az? Tűrtem, iparkodtam; elmult egygy inséggel / teljes esztendőm; végre egygy élesztő sugárt kaptam; vagyonom szemlátomást öregbedett, 's ő — meghala. Meg nem maradhaték tovább; nem képzelheted szenvedésimét. Nem tűrhetém a' helyt / hol az ő társaságában éltem, 's elhagyni azt / hol tetemei nyugsznak, az is lehetetlen vala, Kevéssel halála előtt ezt írta nekem... *Egygy más levelet vesz-elő a' satullból.*

M e g y e r i. Igen szép levél! még jól emlékezem rá; csak minap olvasánk. — Hallod e, Pál?

P Á L. Minden sorát, minden szavát tudom, és még is mindég olvasom. Ha meglátom írását / s a' papirost / mellyen keze nyúgodott, azt hiszem / most is rajta nyugszik. — És valóan ott is nyugszik! — *Gyermeksírást hallanak.* Hogy Mariska békével nem tud lenni! Megint előkapá a' szomszéd' fiját, 's azt nyaggatja napestig, 's bosszantgat sikoltásaival midőn csendesen szeretnék lenni magamban.

gamban. — *Füszöll az ajtón.* — Mariska, légy csendeszen azzal a gyerekekkel, vagy küldd haza ha szót nem fogad; nekünk itt beszédünk van. — *Elmerülve áll.*

Megyeri. Emlekezetét nem kellene olly gyakran fagasztgatnod.

Pál. Íme e' sorok! ezek az ő utolsó sorai! utolsó lihegése a' búcsúzó anyagnak! — *Öszve hajtja a' levelet.* — Igazod van; vétkes cselekedet. — Melly ritkán vagyunk méltók újra érezni életünknek elmúlt édesenkeserű pillantait!

Megyeri. Szenvedésed engem igen gyakran meghatnak. Eggy leánygyermeket hagyott volt maga után, úgy mondád, 's nem sokára az is utána méne anyjának. Bár csak az élt volna! Úgy legalább valamid maradt volna tőle/a' mibe gondoskodásid, epedésid tapadhassanak.

Pál *étedre fordulván felé.* Leánya? Az édes virágszál volt. Azt nekem hagyta. — Megyeri, sokat tett értem a'

sors. Oh , ha mindent elmondhat-
nék! —

Megyeri. Majd egyszer, mikor
szíved vele eltelend.

Pál. Miért ne kellene...

Mariska *egy gyermekkél.*

Jó éjszakát akar mondani, bácsi.
— De ne csinálj neki duzmadt ábráz,
se nekem. Azt szoktad mondani hogy
szeretnéd ha feleséged volna 's egy ra-
káska gyermeked. Azokat nem lehet úgy
sinóron tartani hogy csak akkor sírja-
nak mikor dolgod nincs.

Pál. Ha az enyémekek sírnának!

Mariska. Való; az a' külömbség
sokat tehet.

Megyeri. Gondolja a' Leányas-
szony?

Mariska, ~~Annak~~ felette édesnek
kell lennie. — *Leguggóla' gyermekhez,*
's öszvecsókolja. én a' kis Pistát igen
szeretem. Hát ha még a' enyém volna!
— Már nyolcz betűt ismer; én taní-
tom rá.

Pál. Az az, ha ~~sz~~ magadé volna, már tudna olvasni is. — 'Nem?

Mariska. Minden bizonnyal. Mert úgy reggel olta késő estig az volna dolgom, hogy öltöztessenem, vetkeztessenem, tanítgassam, csinosgassam.

Megyeri. De mit mondana ~~reá~~ az atyja?

Mariska. Oh, az atyja együtt játszanék vele; az szint úgy fogná szeretni mint én. — Pistának menni kell, 's pát mond. — *Palíhoz vezeti.* — Parolát ide bácsinak! tenyeres tele parolát!

Megyeri *magában.* Gyönyörű édes teremtés! — Ki kell magamat nyilatkoztatnom.

Mariska *a' gyermeket Megyerihez vivén.* Ide is parolát! ide ennek az Úrnak!

Pál *magában.* 'S ez tiéd lesz, 's te az övé! Ez sok; nem érdemlem azt. — *fenn szóval.* Mariska, küldd haza a' gyermeket, 's mulattassd vacsoráig Megyeri Uramat; én ki megyek, végig-

járom egyszer kétszer a' nagy-úczát;
dél olta mindég ülök.

Mariska el.

Pál. Csak egy szabad lélegzést a'
csillagos ég alatt. Szívem olly igen tele
van; mingyárt megint itt leszek.

el.

Megyeri. Fogj hozzá valaha, Me-
gyeri! Ha mindég csak magadban tar-
tod, semmi sem lesz belőle. Elvégez-
ted magadban. Jó lesz! igen derék lesz!
Könnyíteni fogsz bátyjának terhein; ő
pedig — Engem ő nem szeret úgy a'
hogy szeretem őtet. De ő nem tud
még hévvel szeretni. — Kedves kis le-
ány! — Nem is gyanyítja mire vágyok,
azt hiszi hogy csak barátság' érzéssel
nézem. — Jó napjaink lesznek, Ma-
riská! — Az alkalom maga nyújtja r'á
magát. Ki kell magamat nyilatkoztat-
nom! 'S ha szíve megvet... Oh, a' báty-
ja megegyezése felől nincs kétségem.

Mariska jön.

Megyeri. Haza ereszté a' Leány-
asszony a' kicsinyt?

Mariska. Szerettem volna megtartani; csak hogy látom, ellenére van a' bátyámnak, és így nem teszem. A' kis lator gyakorta maga kéri, hogy hagyja velem háltni.

Megyeri. 'S nem alkalmatlan?

Mariska. Ohnem! Napestig olly vad, olly pajkos; egy pillantatig sincs nyugta; 's ha osztán mellé csúszok a' paplan alá, olly jámbor, olly csendes mint a' bárány. Öszveczírógat, öszveszop, hozzám simul. Néha sokáig alvásba nem tudom hozni.

Megyeri *fél hanggal.* Ártatlan kedves természet!

Mariska. Engem inkább is szeretne az anyjánál.

Megyeri. Mert a' Leányasszony anyja neki.

Mariska *elhallgat.*

Megyeri *sok ideig elnézvé.* Az anyanév egyszerre bússá tevé a' Leányasszonyt?

Mariska. Bússá nem. De csak úgy elgondolom...

Megyeri. Mit, kedves Mariska?
Mondja-ki, mondja, mit gondol-el?

Mariska, Elgondolom — vagy
nem is gondolom. Csak hogy néha oly
csudálatos, oly megfoghatatlan.

Megyeri. A' Leányasszony nem
óhajtott volna még soha...?

Mariska. Melly kérdéseket teszen
az Úr?

Megyeri. Megyerinek az nem
szabad?

Mariska. Óhajtani, soha nem.
'S ha egyszer másszor valami e' forma
gondolat keresztüljutott is fejemen, eggy-
szerre oda leve megint. A' bátyámat el-
hagyni nekem lehetetlen volna. Lehe-
tetlen! ha az által nem tudom melly
boldog jövődő nyílna is meg előtt-
tem.

Megyeri. Csudálatos dolog! —
De hiszen nem hagyná - el | ha eggy vá-
rosba maradna vele.

Mariska. Ném, nem soha, nem!
Ki látna neki dolgához? ki viselné gond-
ját? — Szógaló? — Vagy hogy épen

ol

feleséget vegyen? — Nem, az nem lehet.

Megyeri. Hát ha a' Leányasszony' férjéhez költöznék? Sógora neki barátja fogna lenni, 's hármán annál jobban láthatnának a' háztartáshoz. A' Leányasszony' bátyján sokkal könnyebb lenne a' teher. — Gondolhat e, édes Mariska, szebb egyességet?

Mariska. Úgy látszik! — 'S ha megfontolom, úgy is van. De osztán úgy mutatja megint magát, hogy nem megyen.

Megyeri. Nem értem a' Leányasszonyt.

Mariska. Pedig az egészen úgy van. — Ha most reggel felébredek, az az első dolgom hogy felütöm főmet, 's hallgatom, fenn van e már. Ha nem hallok semmit, lassan kiszuhanok a' konyhába, vizet teszek a' tűz mellé, hogy mikor már forr, a' bátyám készen kapja kávéját, mikor szemét megnyitja.

Megyeri. Kedves kis gazdaszony!

Mariska. Azután neki-ülök | 's lábtokot kötök számára , 's tízszer is el-elme~~g~~em rajta , ha nem szűk e torokban , ha nem rövide ? De az én fejemben nem a' mérés ül , hanem csak hogy csinálhassak körülé valamit , hogy egyet kettőt pillantson r~~á~~m | mikor néha két óráig is elír , hogy egy kevésbé felvidúljon belé. Mert látom én az ő szemén | hogy jól esik neki / mikor engem lát , ha nem akarja is hogy én azt tudjam. Néha alattomban kaczagok | mint akarja erővel komornak tenni magát. Jól teszi , különben napestig gyötreném.

Megyeri. Szerencsés ember !

Mariska. Én , én , vagyok az ! Ha meg kellene válnom tőle | nem tudnám mit kezdjek e' nagy világon. Hiszen én is mindent magamért teszek mint más , és még is úgy tetszik , mindent őérette teszek ; mert ha magamnak ~~h~~ csinállok valamit , mindég ő ül-cszemben.

Megyeri. 'S ha majd mind ezt férjéért teszi a' Leányasszony, képzelje melly szerencsés lesz az az ember! melly hálás lenne az! melly élet lenne az!

Mariska. Úgy képzelém magam is sok ízben, 's olly hosszú históriát el tudok róla mondani mikor úgy megülök, kötni vagy várni, hogy az hogy lenne|hogyan nem lenne. De ha osztán a' valójára térek, szépen kisérl|hogyan nem megy.

Megyeri. De miért nem?

Mariska. Hol talállok embert|a ki megnyugszik rajta|ha ezt mondom: „Foglak szeretni” — de ezt hallja nyómban mellé: „úgy szeretni mint a' bátyámat|nem foglak; nekem ezután is mind azt kell tehetnem a' bátyámért a' mit eddig. — Ah, látja az Úr|hogyan nem megy.

Megyeri. Idővel a' Leányasszony ennek egy részét férjéért fogná tenni, szerelmét férjére fogná áttalvinni.

Mariska. Az ám a' baj. Bezzeg ha a' szeretetet úgy lehetne emide amo-

da számlálni mint a' pénzt, vagy ha az úgy tudná a' maga tárgyát változtatni, mint a' rossz cseléd minden fertály esztendőben a' szolgálatot!

Megyeri. Az idő sokat tesz lehetővé.

Mariska. Nem tudom. — Mikor úgy asztalnál ül, ebéd vagy vacsora után, 's könyökére támaszkodik, lenéz, 's elnémúl gondjaiban, fél óráig is el tudok ülni mellette 's rá nézek. Ő nem szép; így szóllok néha magamban; és még is olly jól esik ha nézhetem. — Való, egyszersmind érzem hogy magáért gondoskodván, érettem is gondoskodik, 's az ollyas szertelen nagyot tesz.

Megyeri. Felette nagyot, Mariska! De hát ha majd ~~egy~~ férj gondoskodnék a' Leányasszonyért?

Mariska. Osztán meg' még egy: Ti férjfiak duzmadt állatok vagytok. Pali is sokszor kedvetlen. De az ő komorsága nekem nem fáj; a' másét el nem tudom tűrni. A' Pali' kedvetlenségei csendesek, még is érzem néha. Ha bo-

rúlatos pillantásiban jószívű nyájaskodásimat hidegen veszi, eltolja. — Az engem bánt — való, hogy csak egy két perczetig; 's harfám magamban duzzogok is, azért esik, hogy szeretetemet meg nem ismeri, mint hogy érte kevésbé szeretném.

Megyeri. De hát ha mind e' mellett csak-ugyan találkozni valaki a' ki Leányasszonyt jobbával megkínálná?

Mariska. Nem fog találkozni! — 's kérdés, hát én viszont megmerném e tenni vele a' veszedelmes próbát?

Megyeri. Miért ne?

Mariska. Nem fog találkozni!

Megyeri. Mariska — találkozott.

Mariska. Megyeri!

Megyeri. Találkozott, mondom; 's íme a' Leányasszony előtt áll. — Hosszasan adjam e elő? rövid szókkal öntsem e a' Leányasszony' elébe a' mit szívem olly rég olta rejteget? Szeretem a' Leányasszonyt, azt tudja; 's jobbommal kínálom - meg, a' mit soha nem képzele. Soha nem láttam leányt a' ki

kevesbbé érzene|hog|y szerelemmel tölt-
el maga eránt mindent a' mi látja. —
Mariska, nem gondolatlan tüzes ifju
szóll a' Leányasszonyal; én ismerem a'
Leányasszonyt|régen forgatom ezt ma-
gamban; házam kész egy asszony' el-
fog|ására: akar e enyém lenni? — — —
Sok viszontagságokon mentem - keresz-
tül a' szerelem' dolgaiban, 's nem egy-
szer tettem-fel|hog|y nőtelen maradok.
— Imhol vagyok, édes Mariska! Ne el-
lenkezzék! Tudja ki vagyok, ismer;
én egy|vagyok Palival. Nem képzelt-
het tisztább öszvelánczolódást. Nyissa-
meg szívét. Csak egy szót, Mariska!

Mariska. Édes Megyeri, hagyjon
időt; én jó vagyok az Úrhoz.

Megyeri. Mondja, mondja hog|y
szeret! Én Palinak meghagyom helyét;
csak testvére óhajtok lenni a' Leányas-
szony' testvérének; mind ketten azon
leszünk hog|y vídama|bá tehessük éle-
tét. Az én vagyonom|eggyüvé-véve az
övével; neki sok komor órájít el fogja
oszlathatni; bátrabb lesz, szabadabb, 's

úgy osztán — Mariska, nem akarnám
rá-beszélleni a' Leányasszonyt. — *Ke-
 zéért nyúl.*

Mariska. Megyeri Úr — nekem
 soha sem ötlött eszembe. Melly elaka-
 dásba hoz engem az Úr?

Megyeri. Csak egy szót. Szabad
 remélnem — ?

Mariska. Szólljon bátyámmal.

Megyeri *térdre hull.* Angyal! É-
 des Mariska!

Mariska *feleszmélvén.* Isten! mit
 mondtam!

el.

Megyeri. Tiéd ő! tiéd! tiéd! —
 — E' gyermeki enyelgést a' bátyja
 körül elnézhetem a' kis bohónak, az
 lassandan általlszáll *rá*ám, ha majd hoz-
 zám szokik, 's bátyja semmit nem vesz
 benne. — Olly jól esik | valaha megint
 szeretnünk | 's látni | hogy visszaszeret-
 nek! Ehhez az ember mindig új kedvet
 kap. — Egy háznál kell élnünk mind
 hármunknak. Én ezen a' jó | | emberen
 örömet segítettem volna eddig is, de

nem lehetett. Ha majd sógora leszek, nem fog olly szemérmesen bánni. Így, a' hogy' eddig élt, megbódulna a' sok kétségekbe, bizatlankodásokba, örök tartalékokba. — Minden jól lesz! Ő szabadabban fog lélegzeni, a' leány férjet kap, melly nem kevés; én pedig becsülettel tészek szert felesegre — melly igen is sok.

Pál visszaérkezik.

Megyeri. Kijárad magad'?

Pál. Felmentem az Apáczasoron, 's a' másikon jöttem-le. — Éjszaka menni-végig a' városon, különös érzést csinál. Mint nyugodott-el, vagy mint siet minden a' nyugalomnak a' nappal' kifárasztásai után, 's már egyedül a' kis boltosok' szorgalma csípked-el valamit a' nyugalom' idejéből. Sokáig néztem egy Sajtkuffantyót, mint rakogatta pápaszemes orral pislogó mécse mellett fontjába árúját, 's mint szele egy darabot, meg' még egy mást, és még egy harmadikat hozzá, míg a' vevőnek kiütötte a' mértéket.

Megyeri. Minden a' maga hajlandóságai szerint teszi észre-véteit. Sok ember el fog ~~ott~~ menni azon az úczán a' nélkül hogy a' pápaszemes kuffantyó szemébe ötlött volna.

Pali. A' mi bennünket tart, azt megszereti az ember | 's én becsülöm a' kis kereskedést | miolta tudom | melly nehézhé csak egy forintot is öszveszerzeni ha a' nyereség garasonként cseppen. — *Elmerülve áll.* — Járkáltomban annyi gondolat ment-keresztül fejemen, 's a' mi lelkemnek egész mélyéig hatott... *elhallgat.*

Megyeri *magában.* Ha nem bohó ember vagyok e én? Mihelytt Palit látom, alig merem magamnak is vallani | hogy szeretem Mariskát. — Akárhogy | akármint | el kell neki beszélnem mi történt közöttünk. — — *fenn szóval.* Pali, minap azt mondad | hogy innen kihurczolkodol. Te itt nehezen férsz el | 's drágán lakol. Tudsz más szállást?

Pál *andalogva.* Még nem.

Megyeri. Hát ha könnyítenénk egymáson? A' te boltod nincs messze az én házamhoz; én megférek a' felső soron; az alsót te foglalhatnád-el; eggy hamar úgy is, tudom, nem vészesz feleséget. Az udvar 's a' kamara alól tiéd lehetnének; nekem tűrhető bért adnál, 's így mind ketten nyernénk.

Pál. Te igen is jó vagy. — Igazán, az a' gondolat engem is megszállott néha, mikor hozzád mentem 's annyit láttam pusztán állani, holott én, olly nehéz pénzt fizetek lakásért. — De holmi megint... Csak maradjon, Megyeri; nem lehet.

Megyeri. Miért ne lehetne?

Pál. 'S hát ha házasodnám?

Megyeri. Arról is tennénk. Most megférsz a' húgoddal; akkor feleségeddel férnél-meg.

Pál *mosolygva*. Hát a' húgom?

Megyeri. Neki — én adnék szál-
lást.

Pál *hallgat*.

Megyeri.

Megyeri. 'S e' nélkül is; szálljunk egyenesen. — Rég olta szeretem Mariskát; add hozzám, Pali!

Pál. Hozzád?

Megyeri. Miért ne? Mondj igent rá. — Hallgassd, öcsém! Szeretem Mariskát! Régen forralom magamban: ő maga, te magad, ti ketten engem olly szerencséssé tehettek, a' hogy' az lehet ember e' világon. — Add hozzám Mariskát, Pali! add nekem Pali!

Pál *megzavarva*. Nem tudod mit akarsz.

Megyeri. Be igen tudom! Elmondjam e' minek vagyok hijával, 's mim lesz, ha ő hitvesem, te sógorom fogtok lenni.

Pál *magához térve elmerüléséből, indulattal*. Soha nem! soha!

Megyeri. Mi lele téged? — Ez nekem fáj — e' megvetés, ez útálat. — Ha kell lenni sógorodnak, a' mi elébb utóbb csak lesz, miért ne én, a' kit ismeresz, a' kit szeretsz? — Legalább eddig úgy hittem.

ÖTÖD. KÖT.

15

Pál. Hagyj! — Nincs eszem.

Megyeri. Végig kell mondanom. Tőled függ sorsom; egyedül tőled. Mariska jó hozzám; azt veheted észre. Ő téged inkább szeret mint engem, de azt nem ellenzem. Idővel férjét fogja inkább szeretni mint testvérét. Én a' te jusa-idba fogok lépni, te az enyéimbe, 's mindenikünknek jól lesz dolga. Még nem láttam kötést, mely szebben fűződött.

Pál *némán marad.*

Megyeri. 'S a' mi bonthatatlan-ná teszi e' kötést — Barátom, add rá a' egygyezesedet! mondjad Mariskának, hogy te azt nem ellenzed, hogy te azt akarod — Ő maga már rá-álla.

Pál. Rá-álla?

Megyeri. Tétovázva 's reszkető tekintettel adta szavát 's ment. A' háborodás és szerelem, az az akarás és tartalék — az olly felette szép volt.

Pál. Nem! nem!

Megyeri. Meg nem foglak. Érzem, nem vagyok ellenedre, 's még

sem akard szerencsémét. Akard, kérelek! Tégy engem boldoggá! tedd őtet boldoggá! Én úgy hiszem, te is az leszel velünk. Ne tagadd meg kívánságaimtól szavadat! akaró szavadat!

Pál *küszködő gyötrelmek közt.*

Megyeri. Nem értelek.

Pál. Őtet akard? Mariskát akard?

Megyeri. Mit teszen ez?

Pál. 'S ő rá-álla?

Megyeri. Mariska a' szerént felelt, a' hogy' leánynak illik.

Pál. Menj! menj! — Mariska! — Megjövendöltem! megmondtam!

Megyeri. Ez egyre felelj...

Pál. Mit, felelni? — Ez fekvék egész estve szívemen mint egy nehéz ború!!! Lobban, csattan — Vedd! vedd! — az én Egyetlenemet! — az én Mindenemet!

Megyeri *szótlán nézi.*

Pál. Vedd! — 'S hogy tudd mit vészesz — *Pauza* — Erőt vesz magán. — Charlott felől beszéltem, az angyal

felől, hogy leányát pótolékul maga helyett kezeimben tette-le. Az a' gyermek — hazudtam — meg nem holt — él! az a' gyermek Mariska — Mariska nekem nem húgom.

Megyeri. Erre nem valék elkészülve.

Pál. 'S ezt tetőled kelle várnom! — Oh, hogy szívem' sugalltát nem követtem! Miért nem zártam - el házamat teelőtted is, mint mások előtt, mingyárt a' hogy' ide értem! Neked, egyedül neked engedtem 'belépést e' szentségbe — 's te engem jóságaid, barátságod's tettétett hidegséged által az asszonyi-nem eránt vigyázatlanná tudál tenni kincsemnek őrzésében! A' miként én valék neki színnel bátyja, úgy hittem a' te érezésidet a' gyermek eránt testvéri érezésnek. 'S ha néha gyanu akara is férni hozzám, eltoltam azt magamtól mint nemtelent; a' leány' nyájaskodásait erántad angyali szíve' jóságának neyeztem, melly a' széles világot szerető te-

kintettel nézi. 'S imhol te! — 'S imhol ő! —

Megyeri. Hallani többet mint hallék, nincs kedvem, mondanom pedig nincsen mit; és így Isten veled!

el.

Pál. Menj! menj! Viszed minden örömfimmet, minden boldogságaimat! — Így elmetszve, így lerontva minden kinézés. — a' legközelebbi kinézés — egyszerre! — A' legirtózatosbb meredekségek szélén! — 'S öszvedölve az az arany tündérhíd|mellyen paradízi örömek közé reméltem jutni! Minden, minden oda! — Oda, 's őáltala oda! a' hitetlen által! a' ki így éle-vissza bizodalommal, jóságommal! — — — Pál! Pál! annyira jutale|hogyan igazságtalan lehetsz e' jó ember ellen? Mit véte ő teneked? — — — Nehézzen fekszel felettem, és még is igazságos vagy, viszafizető Végezés! — Mit állasz? — Éste! Épen e' pillantásban! — Engedjetelek-meg! Avagy nem eleget szenvedtem e' érette? Engedjetelek-meg! régen, igen

régen szenvedek! Úgy véltem, szeretlek. Gondolatlan nyájasságok által nyitottam-fel szíveiteket egymás eránt, 's szerencsétlenné tettelek. — Engedjétek-meg\ 's hagyjatok! — Így lakoljak e? El kell e vesztenem Mariskát? legutób-bikát remény-simnek, eggyetlen tárgyo-
kat minden gondjaimnak — Nem! nem!
— *némán marad.*

Mariska *félve közelít.*

Bácsi!

Pál. Ah!

Mariska. Édes bácsi! meg kell bocsátanod; mindenre kérlek! — Te neheztelsz, 's meggondolám hogy neheztelsz. — Gondolatlanságot követtem-el — nem tudom előadni.

Pál *minden erejét öszvevévén.* Mi bajod, leány?

Mariska. Oh, ha elmondhatnám! De gondolathoz nem tudok jutni. Megyeri megkért, 's én...

Pál. Csak mon-d-ki, hozzá mégy.

Mariska. Nem én, az egész világért is! Én nem megyek Megyeri-hez! én nem mehetek Megyerihez!

Pál *magában*. Ez egészen más-
ként hangzik.

Mariska. Bácsi, látom én a' te
szemedről/hogy szerednéd ha hallgat-
nék róla, ha máskorra halasztanám; de
nem halaszthatom. Eggy szó mint száz:
Én Megyerihez nem megyek,

Pál *felkél 's kézen fogja*. Hogy'
azt, kedves Mariska?

Mariska. Itt volt, 's annyit el-
beszélt/hogy az miképen lehetne, an-
nyit, bácsi/hogy azt gondoltam/hogy
meglehet. Kért, adjak szót neki; ő a'
többit elvégzi veled, 's én gondolatlan
azt találtam mondani/hogy szóljon hát. |
Megyeri ezt úgy vevé mint ígérvést.
De alig szaladt-ki számon a' szó, már
érzettem hogy az nem lehet.

Pál. Megyeri szóllott.

Kérlek mindenre a' hogy' lehet, —
azon szeretetre kérlek/mellyel én szeret-
telek téged, a'ramellyel te szeretsz en-
gem, tedd jóvá a' dolgot! idézzd-el! |

Pál *magában*. Irgalmas jó Isten!

Mariska. Ne haragudj, bácsi! 's ne haragudjon Megyeri is. Úgy fogunk élni mint eddig, mindég, mindég úgy! Mert én csak teveled élhetek, csak teveled élek. Régen fekszik ez szívemben, 's imhol ez itt kiütötte, erőszakosan kiütötte. Én csak tégedet szeretlek —

Pál. Mariska.

Mariska. Édes bácsi! Ezen a' fertály órán — El nem mondhatom neked mint járt, mint költ itt. — Úgy érzem valahogy' magamat mint mikor minap a' Piaczúcán' kigyúlada; elébb csak füst vonakodott-fel; 's eggyyszer osztán a' tűz felemelé a' fedelet, 's egy lángban állott az egész ház. — Ne hagyj-el, bácsi! ne tolj-el magadtól!

Pál. Mindég csak nem maradhatunk így.

Mariska. Hisz épen ez az a' mi engem gyötör. — Örömet felfogadom én neked/hogy soha sem' megyek férjhez, hogy örökké nálad maradok, hogy gondodat viselem! mindétig! mindé-

tig! — Amoda által lakik így két testvér, 's azt mondom néha tréfául magamnak: ha illy vénnek, ha illy gérbe-gurbák vagytok is, csak hogy együtt élhettek!

Pál *megfogja szívét. Fél hanggal.* Ha ezt állod - ki, soha nem hasadsz meg!

Mariska. A' te dolgod tudom más. Te idővel feleséget veszesz, 's az nekem fájni fog, ha feleségedet nem tudom hogy' szeretném is. — Pali, nem szerethet téged senki úgy mint én! nem szerethet úgy téged senki.

Pál *szóllani erőlködik.*

Mariska. Te mindég olly titkolódó vagy; nekem pedig mindég nyelve-men forog| kimondani, mind! mind! csak hogy én azt soha nem merem. Hála Istennek érte! e' történet megnyitotta számát!

Pál. Elég, Mariska; ne tovább!

Mariska. Ne akassz-él; hadd mondom - ki fogytig. Azután kimegyek a konyhába, 's egész nap' elülök mun-

kám mellett, 's csak néha pillantok-fel reád, mintha ezt mondanám vele: Hi-szen értesz.

Pál *elnémulva öröme' teljében,*

Mariska. Tudhattad régen, és tudod is, a' szegény anyán/ halála oltatta a' mint felserdültem, 's körüléd voltam örökkön örökké. — Pali, én inkább gyönyörből vagyok teveled/ mint hálából azért/ hogy te engem illy testvéri szeretettel szeretsz. 'Sapródonként úgy elfoglaltad fejemet, 's szívemet, hogy már most mesterség volna egyébnek is lelteni helyt benne. — Emlékezem én/ mint nevetél volt te/ mikor románokat olvastam; eggyyszer épen a' 'Júlie Mandeville' történetei voltak kezemben, 's azt tudakoztam tőled/ hogy az a' Henry, vagy kinek is hívták, úgy épen úgy néze/ ki mint te? Te neveltél. Elpirultam hogy neveltél. Azután nem mertem semmit kérdeni; magamban fojt/ ittam-el holmit; de a' legnemesbb, a' szeretetre legmél- több emberek nálam mindig úgy néztek-ki mint Te. mindig téged, 's csak

(M)

téged láttalak a' nagy kertekben sétálni, lovagolni, duellálni ... *mosolyg magában.*

Pál, Mi lelt, Mariska?

Mariska. 'S hogy' elmondjam mind: Ha valamelly Dáma ugyan szép volt, meg' ugyan derék a' mellett, 's igen igen kedvelt, 's igen igen szerelmes — az mindég én magam voltam. — Csak osztán a' darab' végén, mikor a' sok türes, várás, szenvedés után — De ugyan bohó, fecsegő, szíves teremtes vagyok én —!

Pál. Tovább Mariska! — *elfordulva.* Ki kell innom az örömpoharat. Viselj te gondot eszemre, szent Isten az egekben!

Mariska. Azt leginkább nem szenvedhettem, mikor kettő igen szerette egymást, 's egyszer osztán kiszűl, hogy ők közel-rokonok vagy épen testvérek. Azt a' Miss Fannyt nem szántam volna tűzbe vetni. — Mennyit nem sírtam rajta! *elfordúl, 's keservesen sír.*

Pál *felszökik 's általszorítja*. Mariska! te az én Mariskám!

Mariska. Pali! — nem, nem! én el nem hagylak! Te enyém vagy! — Tartalak. Nincs senki |a' ki tőled elszakasszon!

Megyeri *fellep*.

Mariska. Épen jó, hogy itt az Úr. Szívem megnyílt, 's erőt kapott, hogy kimondhatom. Nem ígértem az Úrnak semmit. Maradjunk barátok továbbá is; de én az Úrhoz nem megyek.

Megyeri *hidegen és sértőleg*. Tudtam én |Pali| hogy ha te kelsz ellenem, én leszek a' vesztes. Visszajövök, hogy levethessem szívemről |a' minek úgy is le kell menni róla. Lemondok mindenről, látom hogy a' dolog megkésült. Legalább azon örvendek |hogy ártatlanul én adtam rá alkalmat.

Pál. Fojtsd-el igazságtalan vádjaidat, 's ne fossz meg magad' egygy érzéstől |mellyért hasztalan' fognád végigvándorlani a' nagy világot. Nézzd e'

kedves teremtést! Egészen enyém — S'
nem tudja...

Megyeri *féllg élesen*. Nem tudja!

Mariska. Mit nem tudok?

Pál. Itt hazudni?

Megyeri *elszégyentülve*. 'S nem
tudja?

Pál. Mondom.

Megyeri. Bírjátok egymást! Érdemlitek!

Mariska. Mit teszen ez?

Pál *Mariskának nyakába esvén*.
Te enyém vagy, Mariska!

Mariska. Isten! mi ez? — Szabad e visszahívni e' csókot? — Melly csók vala ez, bácsi?

Pál. Nem a' titkolódó, hidegnek-látszó testvér' csókja, hanem az örök-re-boldog szerelmesé. — *lábai' elébe*.
Mariska, te nekem nem vagy testvérem; te a' Charlotte' leánya vagy!

Mariska. Te? — Te?

Pál. Szeretőd — 's e' pillantás oltá mátkád, férjed, ha meg nem vetsz.

Mariska. De mondd-el, hogyan lehet...?

Megyeri. Éljétek! a' mit Isten is csak eggyyszer adhat. Vedd, Mariska, 's ne kérdd. — Elég időd lesz megmagyaráztatni.

Mariska *Palit nézván.* Nem! Lehetetlen!

Pál. Oh kedvesem! oh mátkám!

Mariska *általszorítottván.* Pali! lehetetlen!

